శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

వచన సారం (ద్వితీయో భాగః)

మహోత్సవ విషయాణి

ఉత్సవ శబ్దార్థ నిర్వచనం. పారమేశ్వరే

సవ ఇత్యుచ్యతే దుఃఖం విద్వద్భిః సముదాహృతం.

ఉద్గతః స సవో యస్మాత్ తస్మాదుత్సవ ఉచ్యతే.(ఈశ్వరే,)

అన్యత్ర

మహత్ప్రీతిర్యేణ మమ ఉత్సవేన భవిష్యతి.

ఉత్సాతే హర్షమితి చ తస్మాదేవ మహోత్సవః.(శ్రీః)

అన్యత్ర

సవ ఇత్యుచ్యతే యజ్ఞో విద్వద్భిః సాధు సద్మతేః.

ఉద్గతస్తు సవో యస్మాత్ తస్మాదుత్సవ ముచ్యతే.(నారదీయే)

అన్యత్ర

సవః సాంసారికం దుఃఖం ఉద్ధరంతి తదంబుధిం.

యష్టార ఇతిచ విద్వంసో నివృత్యంతే ఉత్సవాహ్వాయం.(పాద్మే)

అన్యత్ర

సవో దుఃఖం సమాఖ్యాతం వినాశ ఉపసర్గతః.

ఉద్గతస్తు సవో యేన ఉత్సవః పరికీర్తితః.(పాద్మోద్భవం)

అన్యత్ర

ఉత్సవం సంప్రవక్ష్యామి విస్తరేణ తవానఘ.

సవస్త్వమంగలం విద్ధి ఉత్సవస్తన్నివర్తకః.(అనిరుద్ధం)

ఆచార్యస్య భగవదనుజ్ఞాశాసనమాహ

ఆచార్యస్తు యథా స్వర్గే శక్రాదీనాం బృహస్పతిః.

తథా త్వం మమ యజ్ఞేఽస్మిన్నాచార్యో భవ సువ్రత.(సాత్వతే)

ఆచార్యస్య వపన స్నాన దీక్షా విధిః.

అంకురాత్ త్రిదినాత్పూర్వం ఆచార్యః క్షౌరమాచరేత్.

తులసీ మృత్తికాభిశ్చ శిఖాద్యాఽఽపాద లేపనం.

గోమయేనాంగలేపం చ శిఖాద్యాపాద లేపనం.

ప్రాణాయామం తు సంకల్పం జలమధ్యేతు దేశికః.

పంచ వారుణసూక్తేన స్నానం తర్పణమాచరేత్.(పరమసంహితా)

అన్యత్ర

ప్రాతఃస్నాతః శుక్లవాసస్తప్తముద్రాది ధారకః.

ధృతోర్ధ్వపుండ్రకః స్రగ్వీ యజమానశ్చ దేశికః.

వైదికై ర్విప్రవర్యైస్తు సార్ధం స్నపన మండపం.(పాద్మోద్భవం)

వర్ణాశ్రమ భేదేన ఊర్ధ్వపుండ్రస్య మృత్తికా,ఆకారాణాం భేదాశ్చ

బ్రాహ్మణస్య మృత్ప్రోక్తం క్షత్రియస్యతు చందనం.

వైశ్యస్య బిల్వకాష్ఠం స్యాచ్ఛూద్రాణాం భస్మముచ్యతే.

ఊర్ధ్వపుండ్రం ద్విజాతీనాం క్షత్రియస్యార్ధ చంద్రకం.

వైశ్యస్య వర్తులాకారం శూద్రాణాం చ త్రిపుండ్రకం.(విహగేంద్రం)

అన్యత్ర

వేదవ్రతేషు చతుర్షు ప్రారంభే యాగ కర్మణి.

వసుధాసంగ్రహే కాలే శిలాసంగ్రహ కర్మణి.

శంకుస్థాపన కాలే చ ధ్వజారోహణ కర్మణి.

వివిధాసు ప్రతిష్ఠాసు భాహ్యాంతర కర్మసు.

ఆచార్యత్వే కృతే కర్తా వపనం స్నానమాచరేత్.

వపనేన వినా కర్మా యదితన్నిష్ఫలం భవేత్.(అనంతాఖ్యే)

అన్యత్ర

ఏవం తు ధ్వజముత్థాప్య గురుఃపశ్చాత్ సమాహితః.

దేవానాం కేశవాదీనాం మంత్రైర్ద్వాదశభిః క్రమాత్.

ద్వాదశాహం వ్రతం కుర్యాత్ యాత్రారంభదినాదితః.

స్నానార్చనాదికం కృత్వా పీత్వా తచ్చరణోదకం.

కుశోదకసమాయుక్తం జపేద్వై ద్వాదశాక్షరం.

నైవేద్య ప్రాశనం పూర్వం కుర్యాన్నక్తాశనం ద్విజ.

జపేద్ ద్వాదశనామాని క్రమాద్వాచ్యమనుస్మరన్.(పారమే)

సంకల్ప విషయస్య లక్షణమాహ

గురుధ్యానం పురాకృత్వా మాం భజేత్కమలాసన.

కర్మస్థలం తథావర్షం ఋతు మాసస్తథాఽయనం.

తిథివారం చ నక్షత్ర యోగం కరణమేవ చ.

ఉక్త్వా కర్మకరోతీ చోక్తస్సంకల్ప ఉచ్యతే.(వి-తిలకే)

ఉత్సవేషు భేదాః తల్లక్షణం చ

నిత్యే నైమిత్తికే కామ్యస్త్రివిధః స మహోత్సవాః.

వత్సరే వత్సరే యస్తు క్రియతే స తు నిత్యకః.

భూమి కంపే దిశాందాహే మహోత్పాదాది సత్సు చ.

దుర్భిక్షే వ్యాధితేరాష్ట్రే తథా వై శత్రుసంకటే.

అనావృష్ట్యాది సర్వత్ర నక్షత్ర పతనే చ ఖాత్.

హసనే భగవన్మూర్తౌరంగానాం చలనే సతి.

రోదనేహసనే బింబే పరిభ్రమతి సత్తమ.

వ్యత్యాసే శశి సూర్యస్య తయోరన్యేష్వేవమాదిషు.

శాంత్యర్థం యత్ప్రకుర్వీత స నైమిత్తిక ఉచ్యతే.

చతుర్ణాం పురుషార్థానాముద్దిశ్యాఽన్యతమం ఫలం.

ఉత్సవేఽనుష్ఠితః కామ్యః సంకల్పిత ఫలప్రదః.(పాద్మే,ఈశ్వరే,నారదీయే)

అన్యత్ర

బింబాఽఽవిర్భావబుక్షే వా ప్రతిష్ఠా తారకేపి చ.

తత్తిథౌ వా తీర్థయాత్రాం నిశ్చిత్యాంకుర పూర్వకం.

ధ్వజమారోప్యతే యస్తు స తు నిత్యోమహోత్సవః. (విష్వక్సేనం)

అన్యత్ర

బింబాఽఽవిర్భావ బుక్షేవా ప్రతిష్ఠాతారకేపి వా.

తత్తిథౌ వా తీర్థయాత్రా నిశ్చిత్యాంకుర పూర్వకం.

ధ్వజమారోప్యతే యస్మిన్ స తు నిత్యో మహోత్సవః.

గ్రహణే గ్రహ యుద్ధే చ మహోత్పాతాది సంభవే.

జీర్ణోద్ధారే తు దేవస్య ప్రోక్షణే రాజవిడ్వరే.

గురౌ తు సింహసంబంధం మఖాయాతే య ఉత్సవః.

ధ్వజారోహణ పూర్వస్తు స హి నైమిత్తికః స్మృతః.

రాజ్ఞో జన్మదినేవాఽపి తత్సామ్రాజ్యాఽభిషేచనే.

అర్థకామో సముద్దిశ్య మాసబుక్షాదిషు వై రమే.

రోహిణ్యాం చ పునర్వస్వో శ్రవణే సార్వామాసికం.

ధవజారోహణ పూర్వస్తు కామ్యస్సోపి మహోత్సవః.(శ్రీ:)ఉత్సవేషు సాత్వికాది త్రివిధ లక్షణాని

మహోత్సవః సాత్వికస్యాత్ తీర్థస్తు నవమేఽహని.

సప్తమం పంచమం తీర్థో రాజసస్తామస స్మృతః.

నిత్యం తు సాత్వికం ప్రోక్తం నైమిత్తం రాజసం భవేత్.

కామ్యస్యా క్తామసఃప్రోక్తో ఉత్సవః త్రివిధః క్రమాత్. (శ్రీ:)

ఉత్సవే త్రయోదశవిధాః

ఏక త్రి పంచ సప్తాహో నవాహశ్చ పర స్మృతః.

ద్వాదశాహేఽర్ధమాసాశ్చ ఏకవింశతి వాసరః.

సూక్ష్మ:,స్థూలః సప్తవింశద్దినో మాసస్తథా ఋతుః.

షణ్మాస అబ్దమేకం తు ఉత్సవం చ త్రయో దశ.(పారమే, పరమే)

ముఖ్య కల్ప అనుకల్ప ఉత్సవ లక్షణం

ఉత్సవాహర్గణాత్పూర్వం యథోక్త వాసరే ద్విజ.

ధ్వజారోహణం కృత్వా తత్పశ్చాత్ క్రియతే తు యః.

ముఖ్యకల్పమిదం విద్ధి, దైవాద్వా మానుషాత్తు వా.

కుతశ్చిత్కారణాద్విప్ర పూర్వముక్తే తు వాసరం.

న కల్పితే ధ్వజారోహం తు ఉత్సవారంభ వాసరే.

ధ్వజస్య ఆరోహణం కృత్వా తత్పశ్చాత్ క్రియతే తు యః.

అనుకల్పమిదం విద్ధి హ్యేషాం తు ద్వివిధం స్మృతః.(పారమే)

అన్యత్ర

ఉత్సవంహ్యుత్తమోవిద్ధి త్రివారం ప్రతివత్సరం.

ద్వివారం మధ్యమం ప్రోక్తం ఏకవారం కనీయసం.(పారమే)

ఉత్సవే ముఖ్య కల్ప అనుకల్ప భేదేన ద్వివిధ లక్షణం

కలశే మండలే బింబే వహ్నౌ చ యజనం విభోః.

నిత్యశః క్రియతే యత్ర ముఖ్య కల్పః సకీర్తితః.

బింబే వ హ్నో చ యజనం యత్రస్యాత్ సోఽనుకల్పకః.(పారమే)

బింబ భేదేన ఉత్సవే ఉత్తమాది విభేదాః

ఉత్తమాది విభేదేన తత్ర చ ఉత్సవ కౌతుకే.

క్రియతే హ్యుత్సవో యస్తు స ఉత్తమ ఉదాహృదః.

నిత్యస్నపన బింబే తు స మధ్యమ స్మృతః.

బింబే నిత్యోత్సవార్థం తు యఃస్యాత్ స తు కనీయసం.

కుంభే వా విష్టరే చక్రే స ఆభాస సంజ్ఞికః.(పారమే)

పంచాగ్ని కుండేషు హవన భేదేన ఉత్సవే ఉత్తమాది భేదాః

ఆవసఖ్యస్య శిఖినఃపంచమ్యాముత్సవముత్తమం.

యద్వాఽఽవసఖ్య రహితం చతురగ్నం చతుర్దిశం.

సభ్యాఽఽవసఖ్య రహితం యద్వాఽగ్నిత్రయ సంయుతం.

ఏకమాహవనీయం వా కల్పయేత్ కర్తురిచ్ఛయా.(పాద్మం)

ఉత్సవే అంకురార్పణాది కర్మభేదేన త్రివిధ భేదాః

భేరీతాటనమన్వక్చ పాలికాస్వంకురార్పణం.

ఆఘోష్య భేరీం ప్రథమం ధ్వజారోహణమన్వతః.

తతోంకురార్పణం యద్వా,యద్వా నిశ్యంకురార్పణం.

ప్రదోషే తు ధ్వజారోహో భేరీతాటనమన్వతః.

తత్కాలేపి ధ్వజారోహం త్రివిధం చతురానన.(పాద్మే)

తేషాంకర్మభేదేన ఫలభేదాః

ధ్వజారోహణ పూర్వస్తు రాజరాజ్య సుఖప్రదః.

దేవతాహ్వాన పూర్వస్తు స్వర్గభోగ ఫలం తథా.

అంకురార్పణపూర్వస్తు సర్వేషాం మోక్షదం భవేత్.(పారమే)

అన్యత్ర

దివౌవారోపయేద్దేవం భూమిగానాం తు వృద్ధయే.

అంతరిక్షచరాణాం తు రాత్రౌ కుర్వీత వృద్ధయే.(సనకం)

ఉత్సవే ఉత్తమాది భేదాః

ఉత్సవః త్రివిధః ప్రోక్త ఉత్తమాది విభేదతః.

ఉత్తమో మాస ఇత్యుక్తః మధ్యమః పక్ష ఉచ్యతే.

నవాహస్త్వధమః ప్రోక్త ఇతి శాస్త్రస్య నిశ్చయః.అనిరుద్ధం)

ఉత్సవ దినభేదేన నామ భేదాః

నవాహం దైవికంప్రోక్తం సప్తాహం ఆర్షకం భవేత్.

పంచాహం ఐంద్రనామోక్తం త్రయహం శైవముచ్యతే.

ఏకం తు బ్రాహ్మమిత్యుక్తం ఉత్సవో పంచధాభవేత్.(విహగేంద్రే)

అన్యత్ర

నవాహం దైవికం ప్రోక్తం సప్తాహం మధ్యమం భవేత్.

పంచాహమధమం విద్ధి త్రివిధం చే దుత్సవంస్మృతం.(ఈ)

తేషాం ఫలాని

దైవికం సర్వశాంత్యర్థం రాజ్యవర్ధనమార్షకం.

ఐంద్రం దుర్భిక్ష నాశార్థం శైవం రోగవినాశకం.

బ్రాహ్మం తు బ్రహ్మ వృద్ధిశ్వ ఉత్సవం పంచకం ఫలం.(విష్వక్సేనం)

తీర్థయాత్రా దిన నిర్ణయం (నారదీయే)

తీర్థయాత్రానుగుణ్యేన ధ్వజారోహం ప్రకల్పయేత్.

చైత్రాదిషు చ మాసేషు శ్రవణక్రాఒయనద్వయే.

విషువద్వితయే వాఒపి చంద్ర సూర్య ఉపరాగయోః.

ద్వాదశ్యాం పౌర్ణమాస్యాం చ దర్శే చ నవమీ తిథౌ.

మాసక్షోపి చ రోహిణ్యాం తథా చోత్తరఫల్గుణౌ.

పునర్వస్వాఖ్య నక్షత్రే ప్రతిష్ఠా దివసేఒపి వా.

నగర గ్రామ జన్మర్క్ష ప్రాసదారంభస్య వాసరే.

రాజ్ఞాం జన్మదినే వాపి అభిషేక దినేపి వా.

ఏకస్మిన్నేషుసర్వేషు తీర్థయాత్రాం సమాచరేత్. (ఈశ్వరే,పారమేశ్వరే,శ్రీ

అన్యత్ర

శుభనక్షత్రయోగే చ తిథివార నిశీథయా.

ప్రతిష్ఠా ఋక్షకేవాపి నగరగ్రామ ఋక్షకే.

రాజ్ఞఃస్వజన్మ నక్షత్రే యజమానేచ్ఛయా కురు.(విష్వక్సేనం)

అవభృతకాల నిర్ణయ విధిః

పర్వం సంపూర్ణసంయుక్తం ఋక్షా చ బహుళా యది.

అన్యేద్యుఃకలయాపూర్ణా ఋక్షా చ కలయా యది.

తద్దినే దివసం యోగ్యం మహాపాతక నాశనం.

పూర్వే వై వర్జయేద్ధీమాన్ అన్యేద్యుఃతీర్థమాచరేత్.(జయోత్తరం)

అన్యత్ర

ద్వివారయుక్తే తీర్థర్క్ష పురుహూతర్క్షణాన్వితం.

పుణ్యంభవేత్తత్పూర్వంస్యాదుభయో ర్విద్యతే యది.(పారమే)

మహోత్సవాదిషు ఆచార్య సంఖ్యా వివరణమాహ

ఆచార్యశ్చతురో విప్రాः షడష్టౌ ద్వాదశాఽపి వా.

యజమానస్తు వరయేత్ శాస్త్రజ్ఞాన్ గురుణా సహ.

ప్రవీణాంశ్చ బహుత్వేతు తత్సంఖ్యా నియతిః కృతా.

తేషాం యథోక్త సంఖ్యానామభిజ్ఞానమసన్నిధౌ.

తాదృశాన్ వరయేద్విప్రాశ్చతు స్త్రి ద్వి ఏకమేవ వా.

సాధకాంశ్చతురః షడ్వా అష్టౌ ద్వాదశ షోడశ.

వరయేచ్ఛాస్త్ర కుశలాన్ ప్రవీణానుక్తకర్మసు.

ఏవం సర్వేషు యాగేషు నిత్యనైమిత్తికాత్మసు.

ఆచార్యాణాం సాధకానాం సంఖ్యా నియమ ఈరితః.(ఈ)

ఆచార్యవరణ విధిః

అంతర్మండప కుండేషు ఋత్విజాన్ షోడశక్రమాత్.

ఋగ్భిఃపురుషసూక్తాభిః వృణుయాద్వైష్ణవాన్సదా.

తతః స్వనామభిశ్చాన్యై వృణుయాద్వేదపారగాన్.(అహిర్బుధ్న్యే)

****

ఉత్సవే కార్యక్రమాణి

అంకురావాపనం పూర్వం పతాకారోహణం తథా.

కౌతుకస్యోత్సవం పశ్చాత్ ఉత్సవారంభణం భవేత్.

స్నపనం దేవదేవస్య యాగదీక్షాహ్యనంతరం.

చతుస్థానార్చనం చైవ హోమకర్మాణ్యనంతరం.

తీర్థాంకురార్పణం చైవ గ్రామస్య బలిం తథా.

యాత్రాచోత్సవబింబస్య తథా తీర్థాధివాసనం.

తీర్థస్నానం తతః కుర్యాత్ పుష్పయాగమనంతరం.

ధ్వజాఽవరోహణం చైవ ఉద్వాసన బలిం తథా.

విష్వక్సేనార్చనం చైవ కార్యక్రమమిమం విదుః.(అనిరుద్ధం)

అన్యత్ర

ఉత్సవేషు పంచోత్తరదశ కార్యాణాం వివరణమాహ

పంచోత్తరదశాంగం చ కథ్యతే తాననుక్రమాత్.

ప్రథమంచాంకురావాపః పతాకారోహణం తతః.

శుద్ధస్నానం త్రితీయం చ స్నపనం తు తతఃపరం.

అంకురస్యోత్సవం పశ్చాత్ హోమంస్యాత్ భూషణం తతః.

అష్టమం తు బలిం దద్యాత్ నవమం తు మహోత్సవం.

తీర్థాధివాసనం పశ్చాత్ తీర్థస్నానమనంతరం.

ద్వాదశం స్నపనం విద్యాత్ పుష్పయాగమనంతరం.

దక్షిణా సంప్రదానం చ ధ్వజమప్యవరోహణం.

పంచోత్తర దశాంగోఽప్యుత్సవః పరికీర్తితః.(విష్ణు)

భగవదనుజ్ఞాదిషు కార్యేషు కదళీఫలాదీనాం సంఖ్యా విధిః

సౌవర్ణం రాజతేవాపి పాత్రే కలమ తండులైః.

ఖారిద్వయా త్తదర్ధేన యద్వా పాదేనసమ్మితే.

న్యసేత్సూత్రం చ సౌవర్ణం క్షౌమం కార్పాసమేవ వా.

సప్తభిః పపంభిర్వాపి సూత్రంక్షౌమాది తంతుభిః.

శతేనషష్ట్యారూఢేన ఫలైః క్రముకైరపి.

నాగవల్లీదలైస్సార్ధం ఫల సంఖ్యా చతుర్గుణైః.

తదర్ధైర్వా తదర్ధైర్వా కదల్యాది ఫలైరపి.

సార్ధం తదను తత్పాత్రం సాధారం న్యస్య మూర్ధని.

వస్త్రేణాచ్ఛాదితం ఛత్రచామరవ్యజనాన్వితం.(పాద్మే)

మృత్సంగ్రహణవిషయాః

అంకురార్పణాది కార్యాణి కర్తవ్య మండపస్య ఉత్తమాది భేదాః

చతురశ్రం సమం వాపి ప్రాక్పశ్చిమ దిగాయతం.

సౌమ్య యామ్యాయతం వాపి కర్తుమిచ్ఛాను రూపతః.

తథా ప్రాగాననం యద్వా యథాభిమత దిఙ్ముఖం.

ద్వాత్రిం శతి ధనుర్మానం మంటపంచోత్తమం భవేత్.

అష్టాదశ ధనుర్మానం మంటపమ్మధ్యమం భవేత్.

అధమం ద్వాదశ ధనుర్మానం స్యాదథవా ద్విజః.(ఈ)

మృత్సంగ్రహణ,అంకురార్పణాదికార్య స్థలవిశేషాణి

శ్రీగృహే మంటపే బిల్వే తులసీ యత్ర తత్ర చ.

విష్ణుక్షేత్రే తథా దివ్యే మృత్సంగ్రహణ మాచరేత్.

కేవలే వా శుచౌదేశే మృదంశుద్ధం సమాహరేత్.

అంకురార్పణస్యాఽపి శుభనక్షత్ర తిథి విశేషః

నక్షత్రే శోభనే పూజ్య పూజకాలానుగుణే తిథౌ.

వారయోగాదికే ముఖ్యే ప్రారభేదంకురార్పణం.

కారకస్యానుకూల్యేన శుభగ్రహ నిరీక్షితే.

శుభఋక్షే శుభతిథౌ రిక్తా తిథి త్రయం వినా.

స్వస్తివాచన పూర్వం తు సుగుప్తేస్థాపయేత్తమాత్. (సనత్కుమారం)

అన్యత్ర

సంక్రాంత్యాంకథనే సోమ సూర్యగ్రహణే తథా.

శుభనక్షత్ర యోగే చ నామ ఋక్షేఽథవా మునే.

అంకురార్పణ కార్యే తు కారయేత్సర్వ కర్మణి.(కపింజలం)

మృత్సంగ్రహణస్య దిఙ్నిర్ణయ విధిఃఫలానిచ

ఉదీచ్యాం ప్రాప్యతే శాంతిః ప్రాచీంవాపి దిశం వ్రజేత్.

ఇత్థం మృత్గ్రహణే శస్తం సుఖాయైవ నృణాం భవేత్.

యదిగచ్ఛేద్దిశశ్చాఽన్యాం సర్వ దుఃఖాయ వై భవేత్.(పరమం)

మృత్సంగ్రహణ కాలే పరిభ్రమణ దేవతాః

పర్వం సంపూర్ణసంయుక్తం ఋక్షా చ బహుళా యది.

అన్యేద్యుఃకలయాపూర్ణా ఋక్షా చ కలయా యది.

తద్దినే దివసం యోగ్యం మహాపాతక నాశనం.

పూర్వే వై వర్జయేద్ధీమాన్ అన్యేద్యుఃతీర్థమాచరేత్.(జయోత్తరం)

అన్యత్ర

ద్వివారయుక్తే తీర్థక్షే పురుహూతక్షణాన్వితం.

పుణ్యంభవేత్తత్పూర్వంస్యాదుభయో ర్విద్యతే యది.(పారమే)

మహోత్సవాదిషు ఆచార్య సంఖ్యా వివరణమాహ

ఆచార్యశ్చతురో విప్రాఃషడష్టౌ ద్వాదశాఽపి వా.

యజమానస్తు వరయేత్ శాస్త్రజ్ఞాన్ గురుణా సహ.

ప్రవీణాంశ్చ బహుత్వేతు తత్సంఖ్యా నియతిః కృతా.

తేషాం యథోక్త సంఖ్యానామభిజ్ఞానమసన్నిధౌ.

తాదృశాన్ వరయేద్విప్రాశ్చతు స్త్రి ద్వి ఏకమేవ వా.

సాధకాంశ్చతురః షడ్వా అష్టౌ ద్వాదశ షోడశ.

వరయేచ్ఛాస్త్ర కుశలాన్ ప్రవీణానుక్తకర్మసు.

ఏవం సర్వేషు యాగేషు నిత్యనైమిత్తికాత్మసు.

ఆచార్యాణాం సాధకానాం సంఖ్యా నియమ ఈరితః.(ఈ)

ఆచార్యవరణ విధిః

అంతర్మండప కుండేషు ఋత్విజాన్ షోడశక్రమాత్.

ఋగ్భిఃపురుషసూక్తాభిః వృణుయాద్వైష్ణవాన్సదా.

తతః స్వనామభిశ్చాన్యై వృణుయాద్వేదపారగాన్.(అహిర్బుధ్న్యే)

ఉత్సవే కార్యక్రమాణి

అంగురావాపనం పూర్వం పతాకారోహణం తథా.

కౌతుకస్యోత్సవం పశ్చాత్ ఉత్సవారంభణం భవేత్.

స్నపనం దేవదేవస్య యాగదీక్షాహ్యనంతరం.

చతుస్థానార్చనం చైవ హోమకర్మాణ్యనంతరం.

తీర్థాంగురార్పణం చైవ గ్రామస్య బలిం తథా.

యాత్రాచోత్సవబింబస్య తథా తీర్థాధివాసనం.

తీర్థస్నానం తతః కుర్యాత్ పుష్పయాగమనంతరం.

ధ్వజాఽవరోహణం చైవ ఉద్వాసన బలిం తథా.

విష్వక్సేనార్చనం చైవ కార్యక్రమమిమం విదుః.(అనిరుద్ధం)

అన్యత్ర

ఉత్సవేషు పంచోత్తరదశ కార్యాణాం వివరణమాహ

పంచోత్తరదశాంగం చ కథ్యతే తాననుక్రమాత్.

ప్రథమంచాంగురావాపః పతాకారోహణం తతః.

శుద్ధస్నానం త్రితీయం చ స్నపనం తు తతఃపరం.

అంగురస్యోత్సవం పశ్చాత్ హోమంస్యాత్ భూషణం తతః.

అష్టమం తు బలిం దద్యాత్ నవమం తు మహోత్సవం.

తీర్థాధివాసనం పశ్చాత్ తీర్థస్నానమనంతరం.

ద్వాదశం స్నపనం విద్యాత్ పుష్పయాగమనంతరం.

దక్షిణా సంప్రదానం చ ధ్వజమప్యవరోహణం.

పంచోత్తర దశాంగోఽప్యుత్సవః పరికీర్తితః.(విష్ణు)

భగవదనుజ్ఞాదిషు కార్యేషు కదళీఫలాదీనాం సంఖ్యా విధిః

సౌవర్ణం రాజతేవాపి పాత్రే కలమ తండులైః.

ఖారిద్వయా ర్తదర్ధేన యద్వా పాదేనసమ్మితే.

న్యసేత్సూత్రం చ సౌవర్ణం క్షౌమం కార్పాసమేవ వా.

సప్తభిః పపంభిర్వాపి సూత్రంక్షౌమాది తంతుభిః.

శతేనషష్ట్యధికేన ఫలైః క్రముకైరపి.

నాగవల్లీదలైస్సార్ధం ఫల సంఖ్యా చతుర్గుణైః.

తదర్ధైర్వా తదర్ధైర్వా కదల్యాది ఫలైరపి.

సార్ధం తదను తత్పాత్రం సాధారం న్యస్య మూర్ధని.

వస్త్రేణాచ్ఛాదితం ఛత్రచామరవ్యజనాన్వితం.(పాద్మే)

మృత్సంగ్రహణ విషయాః

అంకురార్పణాది కార్యాణి కర్తవ్య మండపస్య ఉత్తమాది భేదాః

చతురశ్రం సమం వాపి ప్రాక్పశ్చిమ దిగాయతం.

సౌమ్య యామ్యాయతం వాపి కర్తుమిచ్ఛాను రూపతః.

తథా ప్రాగాననం యద్వా యథాభిమత దిఙ్ముఖం.

ద్వాత్రిం శతి ధనుర్మానం మంటపంచోత్తమం భవేత్.

అష్టాదశ ధనుర్మానం మంటపమ్మధ్యమం భవేత్.

అధమం ద్వాదశ ధనుర్మానం స్యాదథవా ద్విజుః.(ఈ)

మృత్సంగ్రహణ,అంకురార్పణాదికార్య స్థలవిశేషాణి

శ్రీగృహే మంటపే బిల్వే తులసీ యత్ర తత్ర చ.

విష్ణుక్షేత్రే తథా దివ్యే మృత్సంగ్రహణ మాచరేత్.

కేవలే వా శుచౌదేశే మృదంశుద్ధం సమాహరేత్.

అంకురార్పణస్యాఽపి శుభనక్షత్ర తిథి విశేషుః

నక్షత్రే శోభనే పూజ్య పూజకాలానుగుణే తిథౌ.

వారయోగాదికే ముఖ్యే ప్రారభేదంకురార్పణం.

కారకస్యానుకూల్యేన శుభగ్రహ నిరీక్షితే.

శుభఋుక్షే శుభతిథౌ రిక్తా తిథి త్రయం వినా.

స్వస్తివాచన పూర్వం తు సుగుప్తేస్థాపయేత్ర్తమాత్. (సనత్కుమారం)

అన్యత్ర

సంక్రాంత్యాంకథనే సోమ సూర్యగ్రహణే తథా.

శుభనక్షత్ర యోగే చ నామ బ్రూఽథవా మునే.

అంకురార్పణ కార్యే తు కారయేత్సర్వ కర్మణి.(కపింజలం)

మృత్సంగ్రహణస్య దిఙ్నిర్ణయ విధిఃఫలానిచ

ఉదీచ్యాం ప్రాప్యతే శాంతిః ప్రాచీంవాపి దిశం వ్రజేత్.

ఇత్థం మృత్గ్రహణే శస్తం సుఖాయైవ నృణాం భవేత్.

యదిగచ్ఛేద్దిశశ్చాఽన్యాం సర్వ దుఃఖాయ వై భవేత్.(పరమం)

మృత్సంగ్రహణ కాలే పరిభ్రమణ దేవతాఃు

విష్వక్సేనం తు వా తార్క్ష్యం హనుమత్ప్రముకం తు వా.

హేతీశం వాపి వస్త్రాద్యైరలంకృత్య విశేషతః.(ఈ)

మృత్సంగ్రహణస్య క్షేత్ర నిర్ణయం

గ్రామస్య వాస్తుభాగస్య గత్వా దేశే మనోరమే.

నదీ తీరేషు తీర్థేషు దేవతాయతనేషు చ.

పర్వతేషు ప్రశస్తేషు ఆరామేషు తథైవ చ.

గోవాలైర్మజయేత్ క్షేత్రం శుq్ధ కృత్వా విచక్షణఃు.

తత్ర మృత్సంగ్రహణం కార్యం దేవ్యా చైవ తు శాసనాత్.(శ్రీధరీయే)

మేదినీ దేవ్యాఃు ముఖాదీనాం లేఖనీయ విధిఃు

మేదినీం ఊర్ధ్వ వక్త్రాంతాం ఈశాన్యే న్యస్త మౌలికాం.

నైఋ తిన్యస్తపాదాంతాం నవతాలం లిఖేత్సుధీఃవిష్ణుతత్వే)

ఖనిత్రస్య లక్షణమాహ

ఖనిత్రస్య లక్షణం వక్ష్యే ద్వాదశాంగుల దీర్ఘకం.

ప్రాదేశేనైవ విస్తీర్ణం ఘణమేకాంగులం భవేత్.

పుచ్ఛం షడంగులం ప్రోక్తం అగ్రే దండ సమన్వితం.

తత్ దండం చ ధనుర్మానం మూలే రంధ్రసమన్వితం. (వాసిష్టే)

మృత్సంగ్రహణ కాలభేదేన శిరోదిగ్భేదాఃు

మధ్యాంఘే ప్రాక్శిరో భూత్వా సాయాంఘే దక్షిణో శిరఃు.

అర్ధరాత్రే తు వారుణ్యాం ఉషక్ ప్రత్యక్ శిరో భవేత్. (వి-తత్వే)

మృత్సంగ్రహణమంత్రఃహరణస్థానాని చ

మేదినీం మంత్రముచ్చార్య మేదినీం ముఖదేశతఃు.

తద్బాహ్వోఃు స్తనయోర్మధ్యే జఠరే తు మృదం హరేత్.

స్థానభేదేన ఫలభేదాశ్చ

ముఖే చ సర్వతోహ్యవిఘ్నం బాహ్వోఃు బహు సువర్ణతఃు.

స్తనయోఃు కులవృద్ధిస్యాత్ జఠరే సర్వ సంపదఃు.

భవత్యంతే తు వ్యత్యాసే సర్వం నాశయతే ధ్రువం.

ఉదఙ్ముఖో ఖనిత్రేణ ప్రాఙ్ముఖోవాఽథ దేశికః.

కాలమాత్రం వ్యపోహ్యైవ మృదమాహృత్య వై తథా.(విహగేంద్రే)

అంకురార్పణ విషయాః

అంకురార్పణే పాలికాదీనాం స్థాన నిర్ణయః

పాలికా దక్షిణే స్థాప్యా మధ్యమే ఘటికాస్తథా.

ఉత్తరేషు శరావాశ్చ పాలికాద్యా యథా క్రమం.(శ్రీ:)

అన్యత్ర

ఆగ్నేయే దక్షిణే భాగే నైఋతేపి చ పాలికాః.

ఘటికా వారుణే బ్రాహ్మే తథా పౌరందరేపి చ.

శరావామారుతే సౌమ్యే ఈశానే చ యథా విధిః.(ఈ- పారమేచ)

అంకురార్పణే పాలికాదీనాం ఉత్తమాది విషయః

అష్టోత్తరశతం చైవ ఉత్తమం పరికీర్తితం.

తదర్ధం మధ్యమం ప్రోక్తం తదర్ధమధమం భవేత్.

షోడశం ద్వాదశం వాపి అష్టకం వా సమాచరేత్.(అనిరుద్ధం)

అంకురార్పణే పాలికాదీనాం లోహవిషయే

సౌవర్ణీం పాలికాం కుర్యాత్ రాజతీం ఘటికాకృతిం.

తామ్రమేవ శరావం స్యాత్ సర్వం తామ్రమయం తు వా.(సాత్వతే)

ఉత్సవదినభేదేన అంకురార్పణే ధాన్య భేదాః

అంకురం త్రివిధం ప్రోక్తం బీజ ప్రరోహ తండులం.

బహువారేతు బీజంస్యాత్ అల్పవారే ప్రరోహకం.

సద్యఃకాలే విశేషేణ తండులం సం ప్రచక్ష్యతే.(అనిరుద్ధం)

పుష్పాంకురవిషయే(శ్రీ:-37 అ)

యద్వా తత్కాలజైఃపుష్పైః సాత్వికైః సుమనోహరైః.

స్థాపయేత్పాలికాదీంశ్చ క్షాళయేన్మంత్రపూర్వకం.

సుగంధిచందనైస్తేషాం బింబమూలాని పూరయేత్.

బిలానిపూరయేత్ తేషాం నిశాచూర్ణాక్షతైస్తతః.

సోమకుంభం చ తద్ధోమం వర్జయేదత్ర కర్మణి.

ప్రోక్ష్య పుణ్యాహతోయేన కుంభమండల పాలికాః.

అష్టోత్తర శత పాలికాస్థాపన కాలాః

మహోత్సవే ధవజారోహాహ్యుత్సవాఽవసరే యథా.

పాత్రాణాం పాలికాదీనాం అష్టోత్తర శతం మతం.(పారమే)

పాలికాదీనాం లక్షణమాహ

పాలికాः ఘటికాశ్చైవ శరావాస్తత్ర పూర్వతः.

సౌవర్ణాः రాజసస్తామ్రా మృణ్మయావాఽపి బ్రాహ్మణాः.

పాలికా ముఖవిస్తారం షోడశాంగులముచ్యతే.

తస్యాంకంఠంచపాదంచ కుర్యాదష్టాంగులం తథా.

శరావాణాం ముఖంకుర్యాద్ ద్వాదశాంగుల విస్తృతం.

చతుర్దిక్స్థిత వక్త్రాణాం విస్తృతం చతురంగులం.

ఘటికాఃపంచవక్త్రాः స్యుర్మధ్యే షడంగులం తథా.

సర్వేషాం పాదపీఠాని విస్తృతాని దశాంగులం.

చతురంగులమౌన్నత్యమంగులం కంఠముచ్యతే. (పాద్మోద్భవం)

పాలికాదీనాం అధిదేవతానాం నిర్ణయः

ఘటికాణాం విధాతారం పాలికానాం జనార్దనం.

ఈశానం చ శరావాణోధ్యాత్వామభ్యర్చ్య యథా విధి.(పాద్మే)

అన్యత్ర

సంకర్షణాంశజం విష్ణుం పాలికాసు యజేద్రమే.

అనిరుద్ధాంశ సంభూతం బ్రహ్మాణం ఘటికాసు చ.

ప్రద్యుమ్నాంశజం శర్వం శరావేషు సరోద్భవే.(శ్రీ:)

అన్యత్ర

అంజనాభం పరం చైవ పద్మనాభం ధ్రువం తథా.

పాత్ర స్కంధత్రికే విప్రాः క్రమేణ పరిపూజయేత్.(ఈశ్వరే)

అన్యత్ర

పాలికా వైష్ణవీ జ్ఞేయా బ్రాహ్మీ తు ఘటికా స్మృతా.

శరావం శైవమిత్యుక్తం ప్రత్యేకం ద్వాదశాహరేత్.(పాద్మోద్భవం)

ఉత్తమోత్తమ పాలికానాం స్థాపనే షట్త్రింశద్దేవతాःనామాని

అవభృత కాల నిర్ణయ విధిः

పర్వం సంపూర్ణసంయుక్తం ఋక్షా చ బహుళా యది.

అన్యేద్యుఃకలయాపూర్ణా ఋక్షా చ కలయా యది.

తద్దినే దివసం యోగ్యం మహాపాతక నాశనం.

పూర్వే వై వర్జయేద్ధీమాన్ అన్యేద్యుఃతీర్థమాచరేత్.(జయోత్తరం)

అన్యత్ర

ద్వివారయుక్తే తీర్థక్షే పురుహూతక్షణాన్వితం.

పుణ్యంభవేత్తత్పూర్వంస్యాదుభయో ర్విద్యతే యది.(పారమే)

మహోత్సవాదిషు ఆచార్య సంఖ్యా వివరణమాహ

ఆచార్యశ్చతురో విప్రాः షడష్టౌ ద్వాదశాఽపి వా.

యజమానస్తు వరయేత్ శాస్త్రజ్ఞాన్ గురుణా సహ.

ప్రవీణాంశ్చ బహుత్వేతు తత్సంఖ్యా నియతిः కృతా.

తేషాం యథోక్త సంఖ్యానామభిజ్ఞానమసన్నిధౌ.

తాదృశాన్ వరయేద్విప్రాశ్చతు స్త్రి ద్వి ఏకమేవ వా.

సాధకాంశ్చతురः షడ్వా అష్టౌ ద్వాదశ షోడశ.

వరయేచ్ఛాస్త్ర కుశలాన్ ప్రవీణానుక్తకర్మసు.

ఏవం సర్వేషు యాగేషు నిత్యనైమిత్తికాత్మసు.

ఆచార్యాణాం సాధకానాం సంఖ్యా నియమ ఈరితః.(ఈ)

ఆచార్యవరణ విధిः

అంతర్మండప కుండేషు ఋత్విజాన్ షోడశక్రమాత్.

ఋగ్భిఃపురుషసూక్తాభిः వృణుయాద్విష్ణవాన్సదా.

తతः స్వనామభిశ్చాన్యై వృణుయాద్వేదపారగాన్.(అహిర్బుధ్న్యే)

ఉత్సవే కార్యక్రమాణి

అంకురావాపనం పూర్వం పతాకారోహణం తథా.

కౌతుకస్యోత్సవం పశ్చాత్ ఉత్సవారంభణం భవేత్.

స్నపనం దేవదేవస్య యాగదీక్షాహ్యనంతరం.

చతుస్థానార్చనం చైవ హోమకర్మాణ్యనంతరం.

తీర్థాంగురార్పణం చైవ గ్రామస్య బలిం తథా.

యాత్రాచోత్సవబింబస్య తథా తీర్థాధివాసనం.

తీర్థస్నానం తతః కుర్యాత్ పుష్పయాగమనంతరం.

ధ్వజాఽవరోహణం చైవ ఉద్వాసన బలిం తథా.

విష్వక్సేనార్చనం చైవ కార్యక్రమమిమం విదుః. (అనిరుద్ధం)

అన్యత్ర

ఉత్సవేషు పంచోత్తరదశ కార్యాణాం వివరణమాహ

పంచోత్తరదశాంగం చ కథ్యతే తాననుక్రమాత్.

ప్రథమంచాంగురావాపః పతాకారోహణం తతః.

శుద్ధస్నానం త్రితీయం చ స్నపనం తు తతఃపరం.

అంకురస్యోత్సవం పశ్చాత్ హోమంస్యాత్ భూషణం తతః.

అష్టమం తు బలిం దద్యాత్ నవమం తు మహోత్సవం.

తీర్థాధివాసనం పశ్చాత్ తీర్థస్నానమనంతరం.

ద్వాదశం స్నపనం విద్యాత్ పుష్పయాగమనంతరం.

దక్షిణా సంప్రదానం చ ధ్వజమప్యవరోహణం.

పంచోత్తరదశాంగోఽప్యుత్సవః పరికీర్తితః.(విష్ణు)

భగవదనుజ్ఞాదిషు కార్యేషు కదళీఫలాదీనాం సంఖ్యా విధిః

సౌవర్ణం రాజతేవాపి పాత్రే కలమ తండులైః.

ఖారిద్వయాత్తదర్ధేన యద్వా పాదేనసమ్మితే.

న్యసేత్సూత్రం చ సౌవర్ణం క్షౌమం కార్పాసమేవ వా.

సప్తభిః పపంభిర్వాపి సూత్రంక్షౌమాది తంతుభిః.

శతేనషష్ట్యధికేన ఫలైః క్రముకైరపి.

నాగవల్లీదలైస్సార్ధం ఫల సంఖ్యా చతుర్గుణైః.

తదర్ధైర్వా తదర్ధైర్వా కదల్యాది ఫలైరపి.

సార్ధం తదను తత్పాత్రం సాధారం న్యస్య మూర్ధని.

వస్త్రేణాచ్ఛాదితం ఛత్రచామరవ్యజనాన్వితం.(పాద్మే)

మృత్సంగ్రహణవిషయాః

అంకురార్పణాది కార్యాణి కర్తవ్య మండపస్య ఉత్తమాది భేదాః

చతురశ్రం సమం వాపి ప్రాక్పశ్చిమ దిగాయతం.

సౌమ్య యామ్యాయతం వాపి కర్తుమిచ్ఛాను రూపతః.

తథా ప్రాగాననం యద్వా యథాభిమత దిఙ్ముఖం.

ద్వాత్రింశతిధనుర్మానం మంటపంచోత్తమం భవేత్.

అష్టాదశ ధనుర్మానం మంటపమ్మధ్యమం భవేత్.

అధమం ద్వాదశ ధనుర్మానం స్యాదథవా ద్విజః.(ఈ)

మృత్సంగ్రహణ,అంకురార్పణాదికార్య స్థలవిశేషాణి

శ్రీగృహే మంటపే బిల్వే తులసీ యత్ర తత్ర చ.

విష్ణుక్షేత్రే తథా దివ్యే మృత్సంగ్రహణ మాచరేత్.

కేవలే వా శుచౌదేశే మృదంశుద్ధం సమాహరేత్.

అంకురార్పణస్యాఽపి శుభనక్షత్ర తిథి విశేషః

నక్షత్రే శోభనే పూజ్య పూజకాలానుగుణే తిథౌ.

వారయోగాదికే ముఖ్యే ప్రారభేదంకురార్పణం.

కారకస్యానుకూల్యేన శుభగ్రహ నిరీక్షితే.

శుభఋక్షే శుభతిథౌ రిక్తా తిథి త్రయం వినా.

స్వస్తివాచన పూర్వం తు సుగుప్తేస్థాపయేత్తమాత్. (సనత్కుమారం)

అన్యత్ర

సంక్రాంత్యాంకథనే సోమ సూర్యగ్రహణే తథా.

శుభనక్షత్ర యోగే చ నామ బుుక్షేఽథవా మునే.

అంకురార్పణ కార్యే తు కారయేత్సర్వ కర్మణి.(కపింజలం)

మృత్సంగ్రహణస్య దిఙ్నిర్ణయ విధిఃఫలానిచ

ఉదీచ్యాం ప్రాప్యతే శాంతిః ప్రాచీంవాపి దిశం వ్రజేత్.

ఇత్థం మృత్గ్రహణే శస్తం సుఖాయైవ నృణాం భవేత్.

యదిగచ్ఛేద్దిశశ్చాఽన్యాం సర్వ దుఃఖాయ వై భవేత్.(పరమం)

మృత్సంగ్రహణ కాలే పరిభ్రమణ దేవతాః

విష్వక్సేనం తు వా తార్క్ష్యం హనుమత్ప్రముకం తు వా.

హేతీశం వాపి వస్త్రాద్యైరలంకృత్య విశేషతః.(ఈ)

మృత్సంగ్రహణస్య క్షేత్ర నిర్ణయం

గ్రామస్య వాస్తుభాగస్య గత్వా దేశే మనోరమే.

నదీ తీరేషు తీర్థేషు దేవతాయతనేషు చ.

పర్వతేషు ప్రశస్తేషు ఆరామేషు తథైవ చ.

గోవాలైర్మజయేత్ క్షేత్రం శుq్ధ కృత్వా విచక్షణః.

తత్ర మృత్సంగ్రహణం కార్యం దేవ్యా చైవ తు శాసనాత్.(శ్రీధరీయే)

మేదినీ దేవ్యాః ముఖాదీనాం లేఖనీయ విధిః

మేదినీం ఊర్ధ్వ వక్త్రాంతాం ఈశాన్యే న్యస్త మౌలికాం.

నైఋు తిన్యస్తపాదాంతాం నవతాలం లిఖేత్సుధీః.విష్ణుతత్వే)

ఖనిత్రస్య లక్షణమాహ

ఖనిత్రస్య లక్షణం వక్ష్యే ద్వాదశాంగుల దీర్ఘకం.

ప్రాదేశేనైవ విస్తీర్ణం ఘణమేకాంగులం భవేత్.

పుచ్ఛం షడంగులం ప్రోక్తం అగ్రే దండ సమన్వితం.

తత్ దండం చ ధనుర్మానం మూలే రంధ్రసమన్వితం.(వాసిష్టే)

మృత్సంగ్రహణ కాలభేదేన శిరోదిగ్భేదాః

మధ్యాంఘే ప్రాక్శిరో భూత్వా సాయాంఘే దక్షిణో శిరః.

అర్ధరాత్రే తు వారుణ్యాం ఉషక్ ప్రత్యక్ శిరో భవేత్.(వి-తత్వే)

మృత్సంగ్రహణమంత్రఃహరణస్థానాని చ

మేదినీం మంత్రముచ్చార్య మేదినీం ముఖదేశతః.

తద్బాహ్వోః స్తనయోర్మధ్యే జఠరే తు మృదం హరేత్.

స్థానభేదేన ఫలభేదాశ్చ

ముఖే చ సర్వతోహ్యవిఘ్నం బాహ్వోః బహు సువర్ణతః.

స్తనయోః కులవృద్ధిస్యాత్ జఠరే సర్వ సంపదః.

భవత్యంతే తు వ్యత్యాసే సర్వం నాశయతే ధ్రువం.

ఉదఙ్ముఖో ఖనిత్రేణ ప్రాఙ్ముఖోవాఽథ దేశికః.

కాలమాత్రం వ్యపోహ్యైవ మృదమాహృత్య వై తథా.(విహగేంద్రే)

అంకురార్పణ విషయాః

అంకురార్పణే పాలికాదీనాం స్థాన నిర్ణయః

పాలికా దక్షిణే స్థాప్యా మధ్యమే ఘటికాస్తథా.

ఉత్తరేషు శరావాశ్చ పాలికాద్యా యథా క్రమం.(శ్రీ:)

అన్యత్ర

ఆగ్నేయే దక్షిణే భాగే నైఋతేపి చ పాలికాః.

ఘటికా వారుణే బ్రాహ్మే తథా పౌరందరేపి చ.

శరావామారుతే సౌమ్యే ఈశానే చ యథా విధిః.(ఈ- పారమేచ)

అంకురార్పణే పాలికాదీనాం ఉత్తమాది విషయః

అష్టోత్తరశతం చైవ ఉత్తమం పరికీర్తితం.

తదర్ధం మధ్యమం ప్రోక్తం తదర్ధమధమం భవేత్.

షోడశం ద్వాదశం వాపి అష్టకం వా సమాచరేత్.(అనిరుద్ధం)

అంకురార్పణే పాలికాదీనాం లోహవిషయే

సౌవర్ణీం పాలికాం కుర్యాత్ రాజతీం ఘటికాకృతిం.

తామ్రమేవ శరావం స్యాత్ సర్వం తామ్రమయం తు వా.(సాత్వతే)

ఉత్సవదినభేదేన అంకురార్పణే ధాన్య భేదాః

అంకురం త్రివిధం ప్రోక్తం బీజ ప్రరోహ తండులం.

బహువారేతు బీజంస్యాత్ అల్పవారే ప్రరోహకం.

సద్యఃకాలే విశేషేణ తండులం సం ప్రచక్ష్యతే.(అనిరుద్ధం)

పుష్పాంకురవిషయే(శ్రీ:-37 అ)

యద్వా తత్కాలజైఃపుష్పైః సాత్వికైః సుమనోహరైః.

స్థాపయేత్పాలికాదీంశ్చ క్షాళయేన్మంత్రపూర్వకం.

సుగంధిచందనైస్తేషాం బింబమూలాని పూరయేత్.

బిలానిపూరయేత్ తేషాం నిశాచూర్ణాక్షతైస్తతః.

సోమకుంభం చ తద్ధోమం వర్జయేదత్ర కర్మణి.

ప్రోక్ష్య పుణ్యాహతోయేన కుంభమండల పాలికాః.

అష్టోత్తర శత పాలికాస్థాపన కాలాః

మహోత్సవే ధవజారోహేహ్యుత్సవాఽవసరే యథా.

పాత్రాణాం పాలికాదీనాం అష్టోత్తర శతం మతం.(పారమే)

పాలికాదీనాం లక్షణమాహ

పాలికాః ఘటికాశ్చైవ శరావాస్తత్ర పూర్వతః.

సౌవర్ణాః రాజసస్తామ్రా మృణ్మయావాఽపి బ్రాహ్మణాః.

పాలికా ముఖవిస్తారం షోడశాంగులముచ్యతే.

తస్యాంకంఠంచపాదంచ కుర్యాదష్టాంగులం తథా.

శరావాణాం ముఖంకుర్యాద్ ద్వాదశాంగుల విస్తృతం.

చతుర్దిక్స్థిత వక్త్రాణాం విస్తృతం చతురంగులం.

ఘటికాఃపంచవక్త్రాః స్యుర్మధ్యే షడంగులం తథా.

సర్వేషాం పాదపీఠాని విస్తృతాని దశాంగులం.

చతురంగులమౌన్నత్యమంగులం కంఠముచ్యతే. (పాద్మోద్భవం)

పాలికాదీనాం అధిదేవతానాం నిర్ణయః

ఘటికాణాం విధాతారం పాలికానాం జనార్దనం.

ఈశానం చ శరావాణోధ్యాత్వామభ్యర్చ్య యథా విధి.(పాద్మే)

అన్యత్ర

సంకర్షణాంశజం విష్ణుం పాలికాసు యజేద్రమే.

అనిరుద్ధాంశ సంభూతం బ్రహ్మాణం ఘటికాసు చ.

ప్రద్యుమ్నాంశజం శర్వం శరావేషు సరోద్భవే.(శ్రీ:)

అన్యత్ర

అంజనాభం పరం చైవ పద్మనాభం ధ్రువం తథా.

పాత్ర స్కంధత్రికే విప్రాः క్రమేణ పరిపూజయేత్.(ఈశ్వరే)

అన్యత్ర

పాలికా వైష్ణవీ జ్ఞేయా బ్రాహ్మీ తు ఘటికా స్మృతా.

శరావం శైవమిత్యుక్తం ప్రత్యేకం ద్వాదశాహరేత్.(పాద్మోద్భవం)

ఉత్తమోత్తమ పాలికానాం స్థాపనే షట్త్రింశద్దేవతాःనామాని

ప్రత్యేకం పాలికాదీనాం షట్త్రింశత్పరికల్పనే.

చతుష్టయం తు మూర్తీనాం స్వప్నాఖ్య పద సంస్థితం.

ప్రభవాప్యయ యోగేన జాగ్రద్రూపం తథాఽష్టకం.

మూర్త్యంతర ద్వాదశకంతచ్చక్తీనాం చతుస్త్రయం.(ఈ- పారమేచ)

ఉత్తమోత్తమ శరావాణాం స్థాపనే షట్త్రింశద్దేవతాःనామాని

అనంతాద్యంచ షట్త్రిం శత్ పాతాళ శయనాంతిమం.

ఉత్తమోత్తమ ఘటికానాం స్థాపనే షట్త్రింశద్దేవతానాం నామాని

స్వధాదీనాంచ శక్తీనాం చతుస్త్రింశశ్చ తత్పరం.

చక్రశంఖౌక్రమాద్యోగైరర్ఘ్యగంధాదిభిర్యజేత్.(ఈ- పారమేచ)

పాలికానాంషోడశ స్థాపనే అధి దేవతాః

సర్వార్థ పాలికానాంచ షోడశేషు క్రమాద్రమే.

వాసుదేవాది చతురో దశద్వౌ కేశవాదయః.(శ్రీ)

ద్వాదశ, అష్ట, చతుః పాలికాదీనాం అధి దేవతానాం విషయే

కేశవాదీన్ ద్వాదశసు విష్ణ్వాదీనష్టకే యజేత్.

జనార్దనాదీంశ్చతుర్షు క్రమేణాఽఽవాహ్య పూజయేత్.(శ్రీ)

పాలికాదీనాం అలంకరణ విషయే

దూర్వాఽశ్వత్థ పత్రం చ సుశీతం బిల్వ పత్రకం.

తాసామ్మూలేతు బధ్నీయాత్ శ్వేత సూత్రేణ వేష్టయేత్.

జ్గంగఇంద్రన్నత్వేతి జ్గ'మంత్రేణ తంతు వేష్టనమాచరేత్.(విహగేంద్రే)

అన్యత్ర

ప్రక్షాళ్య శుద్ధ తోయేన బిలం సంపూరయేత్పుణైః.

రజనీ పత్ర దూర్వైశ్చ బంధయేత్కంఠ దేశతః.(అనిరుద్ధం)

అన్యత్ర

నీవారాదిషు ధాన్యేషు కేశవాదీన్ సమర్చయేత్.(శ్రీ:)

బీజావాపనకాలే వేదమంత్రాః

బీజాని నిర్వపేత్తేషు సంస్కృజ్య విధివత్తతః.

"యా జాత"ఇతి మంత్రేణ తేషు బీజాని విన్యసేత్.

గంధపుష్పాది దీపం చ పయోభిః క్షాళయేద్బుదః.

ఙ్గంగజితంతంకంకఇతి మంత్రేణ సించేద్ హరిద్రవారిణా.

సహ శంకాని నాదైశ్చ మద్దళైః సహ మంగలైః.(మార్కండేయం)

అంకురాభివృధ్యర్థం కర్మ-(శ్రీ:-పాద్మే చ)

కాలయోఃపూజనం కుర్యాత్ హరిద్రాజలసేచనం.

అంకురాణాం వర్ణభేదేన ఫలభేదాః

అంకురాన్ శ్యామళాన్ రక్తాన్ కృష్ణాన్ తిర్యగ్గతానపి.

అప్రరూఢాంస్త్యజేన్మంత్రీ యథా పూర్వం పునఃసృజేత్.

శాంతి హోమం చ కుర్వీత తద్దోషస్య ప్రశాంతయే.

నిత్యే నైమిత్తికే సృష్టిః కామ్యే త్యాజ్యో న సంశయః.

శ్యామేషు ద్రవ్య నాశం స్యాత్ రక్తేషు కలహో భవేత్.

కృష్ణేషు మానసీ పీడా రోగస్తిర్యగ్గతేషు చేత్.

అప్రరూఢేషు మరణం భవేదత్ర న సంశయః.

శుభం పీతేషు శుక్లేషు ఋజుషూర్ధ్వ గతేషుచ.

సర్వ సంపత్సమృద్ధిశ్చ కర్తుఃకారయితుర్భవేత్.(శ్రీ, ఈశ్వరే)

పాలికాదీనాం ఉద్వాస విషయే(శ్రీ)

పాలికాసు స్థితాన్ దేవాంశ్చక్రాబ్జే తు విచింతయేత్.

ఉత్సవాఽనంతరం పాలికాదీనాం విసర్జన విషయే

తతో యాగాలయం దేవమానీయాభిప్రదర్శయేత్.

చతుస్థానార్చనం వేదసమాప్తిం కారయేద్గురుః.

పాలికాసు స్థితాన్ దేవాన్ చక్రాబ్జే తు నియోజయేత్.

సాంకురంపాత్రమానీయ ప్రార్థయేద్ధరిమవ్యయం.....

మంగలాంకుర పూజాంత్వం గృహాణ కమలాపతే.

ఇతి విజ్ఞాప్య తదను శ్రీసూక్తేనాఽర్చయేద్విభుం.(శ్రీ)

ఉత్సవాఽనంతరం భగవతఃసమర్పిత అంకురాణాం శిరసా ధారితే ఫలమాహ

భగవత్సమర్పితాన్ దివ్యాన్ పాలికాద్యంకురాన్ శుభాన్.

ధృత్వాతు శిరసా లోకేదూతపాప్మానరో భవేత్.(పరమపురుషం)

రక్షాబంధన విషయాః

రక్షా సూత్రభేదేన ఫలభేదాః

ఏక సూత్రం మహాపాపం ద్విసూత్రం దైత్య నాశనం.

త్రిసూత్రంతు వినాశశ్చ పంచ సూత్రం మహాబలం.

చతుర్థం ఆభిచారం చ వర్జయిత్వా విచక్షణః.

షట్సూత్రంతు సమృద్ధిశ్చ సప్త సూత్రం సుఖావహం.

అష్టమో ఆయురారోగ్యం నవమంతు వినాశనం.

ద్వాదశం కార్య సిద్ధిశ్చ ఏవం సూత్రస్య లక్షణం. (చిత్రశిఖండి)

అన్యత్ర

తదూర్ధ్వే హేమజంసూత్రం క్షౌమంకార్పాసమేవవా.

పట్టజం పంచభిస్సూత్రం చతుర్భిః సప్తభిస్తువా.(ఈ)

రక్షాబంధనస్య అవశ్యకత్వం

ఉత్సవేషుప్రవర్తేషు దృష్టిదోష ప్రశాంతయే.

ఆశౌచ పరిహారార్థం యోగ్యతాపతనాయచ.(వాసిష్ఠే)

సూత్రాణాం అధిదేవతా విషయే

శ్రీవత్సాచ్ఛ్రియమావాహ్య రక్షాసూత్రేషు పూజయేత్.

అపరాజిత మంత్రేణ రక్షాసూత్రాణి వై స్పృశన్.

సౌదర్శన్యా చ గాయత్ర్యా సప్తవారం జపేత్సుధీః.(శ్రీః)

శ్రియఃఆవాహన మంత్ర నిరుక్తిః

తతః పరమధామాచాఽవస్థితే మదనుగ్రహా.

అభియోగోద్యతే చేహ తథైవా వతారే తిచ.

ఇహాభిమత శబ్దం చ సిద్ధిదే ఇతి చ క్రమాత్.

తతో మంత్ర శరీరే చ తారాస్తార నమో నమః.

పంచచత్వారింశద్వర్ణో మంత్ర ఆవాహనార్థకః.(లక్ష్మీ తంత్రే)

ఏతన్మంత్రస్య వివరణమాహ

"ఓం ఓం హ్రీం హ్రీం పరమ ధామావస్థితే మదనుగ్రహాభియోగోద్యతే ఇహావతారే (ఇ)హాభిమత సిద్ధిదే మంత్ర శరీరే ఓం హ్రీం నమో నమః." (ఇతి45 అక్షరాణి)

మూర్తి భేదేన క్షౌమాది సూత్ర భేదాః

ప్రథమం దేవదేవస్య మూలమూర్తిగతస్య చ.

బంధయేన్నైతుకం సూత్రైః హేమజైః పట్టజైస్తు వా.

హేమజం సూత్రమాదాయ గంధేనాలిప్య బంధయేత్.

దేవస్య దక్షిణే హస్తే యాత్రామూర్తిగతస్య చ.

జితంతాఖ్యేన మంత్రేణ శంఖ గీతాది సంయుతం.

స్ప్రుష్ట్వా దక్షిణ హస్తేన సూత్రమస్త్రశతం జపేత్.

శ్రియో వామకరే కుర్యాత్పట్ట సూత్రేణకౌతుకం.

శ్రీసూక్త ముచ్చరన్వాఽపి తన్మంత్రేణద్విజోత్తమాఃం.

పుష్ట్యాస్తు వామహస్తే తు క్షౌమ సూత్రేణ బంధయేత్.

కుర్యాత్స్నపన బింబస్య పట్ట సూత్రేణ కౌతుకం.

బలి బింబాదికానాంచ కృత్వైవం కౌతుకం తతః.

కౌతుకం దేశికేంద్రస్తు కార్పాసేన స్వ దక్షిణే.

కరేతు మూల మంత్రేణ బంధయేత్తు తతః పరం.

తథైవ కర్మ కర్తృణాం కౌతుకం బంధయేత్ క్రమాత్.

విభవే సతి సర్వేషాం సూత్రం హేమమయం భవేత్.(ఈశ్వరే)

అన్యత్ర

"భగవన్ పుండరీకాక్ష శరణాగత వత్సల.

రక్షాసూత్రం గృహాణత్వం మఖారాధన పూర్తయే."

ఇతి సంప్రార్థ్య వై సూత్రం పాత్రాదాదాయ దేశికః.

అజుష్టానామికాభ్యాం చ గృహీత్వా హస్తయోర్ద్వయోః.

ఖ్గంగవిశ్వేత్తాతేతి.ఖ్కంకమంత్రేణ మూలభేరస్య దక్షిణే.

హస్తే బద్ధ్వా జపేన్మంత్రమస్త్రంతు దశ సంఖ్యయా.

ఏవం కర్మాది బింబానాం రక్షాసూత్రంతు బంధయేత్.(శ్రీ:)

ఏకకుండ విధాన ఉత్సవే రక్షాబంధన విషయః

ఏకకుండ విధానంచేదుత్సవాదిషు పద్మజే.

ఆచార్య మాత్రం బధ్నీయాత్ కౌతుకం ఋత్విజాం వినా.(శ్రీ:)

ఆలయేషు యజమానఃబ్రాహ్మణ ఇతర విషయే రక్షాబంధన విషయః

అబ్రాహ్మణో భవేద్యత్ర యజమానస్తు భూతలే.

రక్షా సూత్రంతు తత్స్థానే ఘంటాయాం బంధయేత్పురా.

తదన్వేకంతు లొక్యంచ యజమానస్తు బంధయేత్.

దీక్షా వస్త్రాదికాన్సర్వం తథైవస్యాన్మనీశ్వరాః.(పరమపురుషం)

రక్షా బంధన వినా ఉత్సవాః

రక్షా సూత్రం వినా కుర్యాదేకఘస్రోత్సవాదికం.

భక్త బింబాద్యుత్స్వం చ సద్యః సంప్రోక్షణం తథా.(శ్రీ:)

రక్షాబంధనకృత ఆచార్యయేవ ప్రధానత్వం

ఏకం కర్మ సముద్దిశ్య రక్షా బంధం కృతం యది.

తేనైవ సర్వ కర్మాణి కుర్యాద్దేశిక సత్తమః.(శ్రీ, ఈశ్వర, పారమే)

రక్షాబంధనకృత ఆచార్యస్య ఆశౌచాఽభావః

రక్షామంగల సూత్రం యో బధ్నన్ వర్తేత దేశికః.

శవాశౌచం సూతకం చ తస్య నాస్తి జలోద్భవే.

స్నానమాత్రం భవత్యేవ కించిద్భేదస్తథాత్విజాం.(శ్రీ)

రక్షాబంధనాదనంతర కృత్యాణి

దేవమ ర్ష్యాదినాఽభ్యర్చ్య అపూపాదీన్నివేదయేత్.

తాంబూలాదీన్సమభ్యర్చ్య తాంబూలైస్తోషయేద్విజాన్.

దీక్షితాన్ వైష్ణవాంశ్చాపి దేశికేంద్ర పురస్సరం.(ఈ)

రక్షాబంధన నిషేద అర్చకాః

మాతా పిత్రోర్దీక్షితశ్చ విధురో మలినీపతిః.

శ్రాద్ధ కర్తాచ పత్న్యంతు గర్భిణ్యామపి దీక్షితః.

కంకణంతు న బధ్నీయాత్ తథాఽఽచార విగర్హితః.(శ్రీ)

వాస్తుశాంతి విషయాః

వాస్తు పూజన అవశ్యకథా సమయాణి

కర్షణాదిషు కార్యేషు ప్రతిష్ఠాం చ విశేషతః.

ఉత్సవారంభ పూర్వే తు వీధిషు మరణే సతి.

వాస్తు శాంతిం తు కర్తవ్యం ప్రోక్షయేత్ పంచగవ్యకం.

సర్షపం చ వికీర్ణం స్యాత్ పుణ్యాహం ప్రోక్షణం చరేత్.

ఆదౌ వాస్తు శాంతిం స్యాత్ పశ్చాత్ కర్మ సమారభేత్. (వాసిష్ఠే)

అన్యత్ర

ఉత్సవే చ ప్రతిష్ఠాయాం ప్రాయశ్చిత్తేషు సర్వశః.

వాస్తు హోమం ప్రకుర్వీత కర్మశేషం సమారభేత్.

అనర్చితే వాస్తు నాథే కృతం కర్మాఽఽసురం భవేత్.(పాద్మే)

వాస్తు పురుషస్య లక్షణమాహ

వాస్త్వీశక్షేత్ర నాథౌ ద్వౌ స్థితౌ దక్షేతర క్రమాత్.

శుక్లవక్త్రః కృష్ణ దేహో ద్విభుజో రత్న పాత్ర ధృక్.

దక్షిణేన కరేణైవ సర్వామర సమాశ్రయః.(పారమే)

అన్యత్ర

పుండరీక సమానాభ వస్త్ర స్రగనులేపనః.

గదోద్యత కరో విప్ర! ధ్యాతవ్యో వాస్తు పూరుషః.(ఈ)

అన్యత్ర

తస్యా ఈశాన కోణే తు ప్రతీచ్యాం మస్తకే రమే.

అధోముఖం పాణియుగ్మం పాదౌచాపి ప్రసారితం.

ప్రసారిత తలే పూర్వం విలిఖేద్వాస్తు దైవతం.(శ్రీ,పాద్మే)

అన్యత్ర

వాస్తు దేవం చతుర్వక్త్రం భార్గవస్వేద సంభవం.

పూర్వే క్రోడముఖం,సిమ్హం,సౌమ్యం,అశ్వం దిశాం క్రమాత్.

నవతాల ప్రమాణేన తిలేన విలిఖేద్గురుః.

హలం చ దక్షిణే హస్తే వామే చ ముసలాయుధం.

ధారయంతం విభుం నీలం కిరీట మకుటాన్వితం.

రక్త కేశం మహాప్రాణం దీర్ఘ దంష్ట్రంమహాబుజం.

వహన్ సర్వమలంకారం విగ్రహం వాస్తు పూరుషం.(విష్ణు తత్వే)

మాసభేదేన వాస్తు పురుషస్య శిరో దిగ్భేదాః

ఐంద్రే శిరః ప్రోష్టపదాది మాసః

యామ్యే మార్గశీర్షాది త్రయే చ.

పాల్గుణ్య మాసే శిరఃపశ్చిమం స్యాత్

జ్యేష్టాదిమాసే శిరఃఉత్తరే చ.(జ్యోతిషార్ణవే)

వాస్తు నాథస్య అంగ దేవతాః

వాస్తు దేవస్య శిరసి పూజయేదంశుమాలినం.

ఋషధ్వజం బాహు మూలే కుమారం కూర్పరే తథా.

హస్తే వినాయకంచైవ పాదౌ అశ్విని దేవతాః.

మధ్యే చంద్రం తథాపార్శ్వే దుర్గా ఇతరంచ కూర్పరే.

బాహు మూలే తథా స్థాణుం హృదయేమామవస్థితః.

బ్రహ్మాణం నాభి దేశేచ దిక్పాలాన్ స్వాసు దిక్షుచ.

క్షేత్రేశం ఉత్తరే పార్శ్వే వాస్తు నాథం తు పూజయేత్.(పాద్మే)

క్షేత్ర పాలస్య లక్షణే

క్షేత్ర పాలం మహాకాయం నీల జీమూత సన్నిభం.(పాద్మే)

అన్యత్ర

నీల జీమూత సంకాశం దండ హస్తం మహా తనుం.

ముష్టిక్యద్వామ హస్తేన యాగ క్షేత్రస్యపాలకం.(పారమే)

వాస్తు పూజాయాం మండలార్చన విశేషః

వాస్తు మంటప మధ్యస్థ పదమారభ్య బాహ్యతః.

ఇంద్రాద్యష్టపదే బ్రహ్మన్ విరించాదీన్ సమర్చయేత్.

1"బ్రహ్మజిజ్ఞానమితి" జప్త్వా మంత్ర గురుః స్వయం.

*ప్రజాప తి, విధాతారం, బ్రహ్మాణం, కమలాసనం.

అజం, విధిం, శతానందం, ద్రుహిణం, విశ్వరేతసం.

ఆవాహయామీత్యుచ్చార్య పరమేష్టిన మర్చయేత్.

2 తత్పూర్వ పద షట్కే తు మహేంద్రం పూజయేత్ క్రమాత్.

"త్రాతారమితి" మంత్రేణ పూజయేద్దేశికోత్తమః.

మహేంద్రం,దేవతానాథం,శచీనాథం,పులోమజం.

స్వర్గాదీశం, వజ్రహస్తం పద షట్కే సమర్చయేత్.

3.తద్వాస్తుపద షట్కే తు ధర్మరాజం సమర్చయేత్.

"యమాయసోమమిత్యేత"న్మంత్రరాజం సముచ్చరన్.

యమం, దండధరం, కాలం,కాలాంశం, రవినందనం.

ధర్మాధినాథమిత్యేతైః పద షట్కే సమర్చయేత్.

4.తత్పశ్చాత్పద షట్కే తు అర్చయేదంభసాం పతిం.

"ఇమమ్మేవరుణ"ఇత్యేతద్బుధో మంత్ర సముచ్చరన్.

వరుణం, మకరారూఢం,పాశపాణిం, ప్రచేతసం.

సురూపిణం, అపాంనాథం,ప్రాదక్షిణ్యేన పూజయేత్.

5.తతస్సంపూజయేత్సోమ మాప్యాయస్వేతి"మంత్రతః.

యక్షరాజం, కుబేరం చ,గుహ్య కేశం, ధనాధిపం.

గదాధరం,యాతుధానం,పదషట్కే సమర్చయేత్.

6, ''అ గ్నిందూతం"సముచ్చార్య ఆగ్నేయమగ్ని మర్చయేత్.

హుతాశనం ధూమ్రకేతుం,సప్తజిహ్వాం, హవిర్భుజం.

మధ్యే పద చతుష్కస్య సంపూజ్యేవం హుతాశనం.

7."ఘోషణం''మంత్రముచ్చార్య తద్వత్పద చతుష్టయే.

ఖడ్గహస్తం,కర్బురం చ,నిబు తి, నరవాహనం.

పూజయేత్ పూర్వవద్ బ్రహ్మన్ తదను ద్విజ సత్తమ.

8."ఆవాతవాహి""మంత్రేణ వాయుం పద చతుష్టయే.

పవమానం చ, మరుతం,జగత్ప్రాణం, సమీరిణం.

క్రమేణాఽఽవాహ్య విధివత్ పూజయేత్ కమలాసన.

9.''తమీశానం""తథోచ్చార్య తద్భాగస్య చతుష్టయే.

పదభూమిషు చేశానం,గౌరీశం చ,మహేశ్వరం.

పూజయేద్విధినా బ్రహ్మన్ పశ్చాద్ వృషభవాహనం.(శ్రీమన్నారాయణే)

వాస్తుపురుషస్య మంత్రమాహ

ఓం నమోభగవతేస్థాన సంరక్షణాయ వాస్తుపురుషాయ నమఃస్వాహా.(కపింజలే)

వాస్తు హోమవిషయే

వాస్తునాథస్య మంత్రేణజుహుయాద్దేశిక సత్తమః.

సోమమంత్రేణచాఽఽజ్యంచ శతమష్టోత్తరం యజేత్.

మండలాంతరస్తు దేవానాం తత్తత్పదస్తు సంఖ్యయా.

సమిచ్చరు ఘృతం హోమం కుర్యాద్వాస్తోశ్చ తృప్తయే.

శమ్యపామార్గ ఖదిర సమిద్భిర్హోమ మాచరేత్.

పరివారాన్ తతోహుత్వా సర్వదేవాన్ యథాక్రమం.

సమిద్భిశ్చరుణాఽఽజ్యేన పూర్ణాహుతి మథాచరేత్.(శ్రీమన్నారాయణే)

ధ్వజపట విషయాః

ధ్వజపట విషయే ఉత్తమాది భేదాః

ఉత్తమం నవ హస్తం చ సప్తహస్తం తు మధ్యమం.

అధమం పంచ హస్తం చ త్రివిధః పట ఉచ్యతే.(ఈశ్వర, పారమేశ్వరే)

అన్యత్ర

ధ్వజార్థం పటమాహత్య నిర్దోషం తు నవం శుభం.

అథ ద్వారసమంవాఽపి యజమానసమం తథా.

త్రితాలం వా ద్వితాలం వా పటం తత్ర ప్రచక్షతే.(పాద్మోద్భవం)

ధ్వజపటే ఏక మూర్తి పంచమూర్తి చతుర్మూర్తీనాం విలేఖన విషయే

ధ్వజం తు గరుడాకారం ఏకమూర్తిస్తు సత్తమాఃం.

సత్యస్సుపర్ణో గరుడఃతార్క్ష్యశ్చ చతురాత్మనఃం.

పంచమూర్తేస్తు చత్వారోవిహగేశ్వర సంయుతఃం.(ఈశ్వర, పారమేశ్వరే)

గరుడస్య ఆయుధ విషయే భేదాఃం

గరుడవాహన పరశుధారణ చక్ర పాశధరం.

స్ఫటిక సన్నిభ మకర కుండల కనక మకుటధరం. (గరుడగద్యం)

అన్యత్ర

గరుడం గమనోద్యుక్తం హేమాంగం కుటిలేక్షణం.

నీలనాసాగ్ర సంయుక్తం సర్వావయవ సుందరం.

బద్ధాంజలిపుటం సౌమ్యం శంఖ చక్రధరం విభుం.(శ్రీఃం)

అన్యత్ర

పటమధ్యే తు గరుడం ద్విభుజం విధృతాంజలిం.

పుష్పాంజలి పుటంవాఽథ సువర్ణాచల సన్నిభం.(ఈ, పారమే)

గరుడస్య ఉపరి ఆయుధానాం లేఖనవిషయే

పరితఃశంఖ చక్రం చ గదా ఖడ్గౌ తథా ధనుః.(శ్రీ)

అన్యత్ర

పంచ వర్ణైర్లిఖేదేవం దేవం పంచాయుధం తథా.

చక్రం ఖడ్గం శరం చైవ శంకం శార్ఙం గదాం క్రమాత్.

పటోర్ధ్వే హ్యుభయోఃపార్శ్వే విలిఖేచ్చ యథా విధి.(ఈ, పారమే)

గరుడస్య దశకుంభ ఆవాహనవిధిః

కుంభే చ కరకేచైవ ఆసనం పరి కల్పయేత్.

కుంభే గరుడమావాహ్య కరకే మంత్రమస్త్రపం.

పూజయిత్వాఽర్ఘ్యగంధాద్యైః తతో దిక్కలశాష్టకే.

ఇంద్రాది లోకపాలాంస్తు ప్రాదక్షిణ్యేన పూజ్య చ.(ఈ, పారమే)

గరుడప్రతిష్ఠా కాలే మండల విషయమాహ

కుండమాగ్నేయకే కుర్యాత్ మండలం పట పూర్వతః.

మండలం స్వస్తికం వాపి భూతావాసమథాపి వా.(అనిరుద్ధం)

తత్కుంభ విసర్జన విషయే

మహాకుంభస్థ గరుడం పటస్థే తు నివేశయేత్.

ఉపకుంభాష్టకేనాపి అష్టనాగాన్ యథాక్రమం.

ఆయుధానాం తథైవోక్తం కరకాస్త్ర జలేన తు.

ఏవం క్రమేణ సంప్రోక్ష్య తతో దేశిక సత్తమః.(ఈశ్వరే)

ధ్వజ స్తంభస్య వృక్షాణాం విషయే

ధ్వజస్తంభం ప్రవక్ష్యామి శ్రుణుష్వ కమలాసన.

సువర్ణం రాజతం తామ్రం పంచలోహాది దారుజం.

చందనస్తంభకంచైవ బిల్వమార్జునమేవ చ.

అర్జునం ఖాదిరంవాపి సాల తిందుకమేవ చ.

చంపకశ్చాఽష్టకం చైవ ధ్వజస్తంభం ప్రకల్పయేత్.(పాద్మే)

ధ్వజ స్తంభస్య స్థాన నిర్దేశాః

గోపురస్థానయోర్మధ్యే ధ్వజ పీఠం ప్రకల్పయేత్.

అథవా బలిపీఠస్య వైనతేయస్య వా పునః.

హస్త మాత్రం పరిత్యజ్య బలి పీఠస్యవాఽన్తరే.(విష్వక్సేనే)

అన్యత్ర

దేవగేహం ప్రవిశ్యాఽథ బలిపీఠాగ్రతో మునే.

ధ్వజస్తంభఃఖనేద్ భూమౌ నిర్దోషం సారయుక్ తథా.(పాద్మోద్భవం)

అన్యత్ర

పశ్చాద్వా పురతోవాపి త్రితీయావరణే కృతం.

ద్వితీయావరణేవాపి ప్రథమావరణేపివా.

దేవస్యాభిముఖం వృత్తం చతురశ్రమథాపివా.

స్తంభంతు స్థాపయిత్వా తు సర్వలక్షణమన్వితం.(నారదీయే)

అన్యత్ర

ఏవం కృత్వా ధ్వజస్తంభం బలి పీఠస్య వై రమే.

పశ్చాద్వా పురతోవాపి స్తంభార్థం స్థాపయేత్ భువం.(శ్రీ:)

వృక్షవిశేషాः

అంతస్సారోబహిస్సార నిస్సారస్త్రివిధः క్రమాత్.(పాద్మం)

వైణవం నాలికేరంవా క్రముకం తాలమేవ వా.(నారదీయే)

తేషాం లక్షణమాహ

చంపకో దేవ దారుశ్చ చందనः ఖాదిరస్తథా.

సాలవృక్షశ్చ బిల్వాశ్చ ककుబాలకో యథా.

ఇత్యేవమాదయో వృక్షాः అంతస్సారా ఉదాహృదాः.

క్రముకో నాలికేరశ్చ హింతాలస్తాలకస్తథా.

విష్ణుశ్చాపి బహిస్సారः ప్రశస్తాः ధ్వజ కర్మభిः.

కింశుకాద్యస్తు యే విప్ర నిస్సారः సముదాహృదः.

నిస్సారం వర్జయేత్స్తంభం సర్వదా ధ్వజ కర్మణి.(ఈ, పారమే)

అన్యత్ర

ధ్వజదండం ప్రతిష్ఠాప్య స్తంభం చందనకం తథా.

తేకవృక్షం చ ఖాదిరం పనసం పాటలం తు వా.

క్రముకం నాళికేరం చ తాలం వేణుం తథైవ చ.(అనిరుద్ధే)

వృక్షస్య లక్షణే

ఆద్రం నవం ఋజుం స్నిగ్ధం వక్త స్ఫోటవివర్జితం.

అయుగ్మ పర్వకం శుద్ధం సత్వచం సుస్థిరం ద్విజ.

గ్రాహయిత్వా ధ్వజ స్తంభం శాస్త్ర దృష్టేణవత్మ్న నా.(ఈ, పారమే)

తేషాం మానానాం భేదాः

శతతాలాఽర్ధమర్ధంచ ముఖ్య మధ్యమాఽధమం క్రమాత్.

ప్రాసాదేన సముచ్ఛ్రాయం సుషిరాది వివర్జితం.

త్రింశదంగుల నాహంతు మూల దండస్య నారద.

మధ్యమం చాష్టవింశచ్చ తదర్ధంషడ్వింశకం భవేత్.(విష్వక్సేనం)

స్తంభస్య ప్రతిష్టా విషయే

దేశికః తార్క్ష్య మంత్రేణ తతో బ్రాహ్మ్ణ సత్తమైః.

శూద్రైర్వా దీక్షితోభిర్వా దేవదాసీరథాపివా.

శంఖ భేర్యాది నిర్ఘోష గీత వాదిత్ర సంయుతం.

స్థాపయేత్తు ధ్వజస్తంభం తస్మిన్ గర్తే ఋజుస్థితం. (ఈశ్వరే,శ్రీః)

ధ్వజస్తంభస్య దేవతానాం విషయే

ప్రాతఃకాలే చ మధ్యాంఫే ధ్వజారోహణముచ్యతే.

అనిరుద్ధం ధ్వజస్తంభే హృదయాదవతార్య చ.

గుణే మాయాం సమావాహ్య నైవేద్యాంతం చ కారయేత్.

"వైరాజేన తు సామ్నా""వై ధ్వజం సంయోజయేద్రమే.(శ్రీః)

అన్యత్ర

పుణ్యాహంవాచయే త్తత్ర ధ్యాయేత్ స్తంభస్థ దేవతాః.

స్తంభమూలే మహావిష్ణుః మధ్యే బ్రహ్మ్ణమేవ చ.

అగ్రే చ స్థాపయేద్రుద్రం పూజయేత్సర్వ దేవతాః.

'సుపర్ణోసీతి"' మంత్రేణ ధ్వజస్యారోహణం భవేత్. (పాద్మోద్భవం)

అన్యత్ర

దండం ప్రజాపతిం విద్యాత్ దండాగ్రే తార్క్ష్యమేవ చ.

యంత్రాధారే త్రయం చైవ చంద్రాఽఽదిత్యాఽనలాద్యుతిః.

వలయం వాసుఖిం చైవ రజ్జు నాళం తథైవ చ.

ఏతాశ్చ దేవతాఃచైవ ధ్వజ దండం సమర్చయేత్.(వాసిష్ఠే)

ధ్వజస్తంభస్థాపనే ఫలమాహ

ధ్వజస్తంభ ప్రతిష్ఠాసు సర్వ సంపత్కరం భవేత్.

హరేః సాయుజ్య ప్రాప్తిశ్చ సంభవేత్తేన భూతలే.(పరమపురుషం)

భేరీతాటనస్య కారణమాహ

ఆహ్వానార్థంచ దేవానాం గమనార్థంచ రక్షసాం.

భేరీం తు తాడయేద్ బ్రహ్మన్ ఉత్సవే దేశికఃశుచిః.(పాద్మోద్భవం)

అన్యత్ర

దేవతావాహనీం గాధాం సంస్కృతం ప్రాకృతం తు వా.

ద్రామిడీం వా యథేచ్ఛాతస్తదా సంశ్రావయేద్విభుం.

తత్కాలే దేవతాన్నత్తం తత్తద్గీతాది సంయుతం.

దర్శయేద్దేవ దేవస్య దేవతానాం సుతృప్తయే.(పారమే)

భేర్యాదీనాంస్థాన నిర్దేశః

దేవస్య పురతో భూమౌ ధాన్య పీఠం ప్రకల్పయేత్.

కాల చక్రం తత్రలిఖ్య న్యసేద్దీపాన్ సమంతతః.

మడ్డుకం బ్రాహ్మణస్థానే పాశ్వ్యయోస్తస్య వై రమే.

శంఖం కోణంచ విన్యస్య తతాదీన్ పరితో న్యసేత్.

ఐంద్రే వీణాది యాంయేతు సుషిరాదీని పద్మజే.

వారుణ్యాం చర్మ వాద్యాని సౌమ్యే కాంస్యంతు విన్యసేత్.

పిధాయ నవ వస్త్రేణ ప్రోక్షయేత్ పుణ్య వారిణా.(శ్రీ:)

భేర్యాదీనాం ఆవాహ్న దేవతాః విషయే

సంకర్షణం మడ్డుకేచ శంఖేవిష్ణుంచ కోణకే.

వాయోరప్యధిపమావాహ్య ఫలాదీని నివేదయేత్.

సుషిరప్యనిరుద్ధంచ వీణాదిషు మధు ద్విషం.

నరోత్తమం చర్మభుజేతు కాంసజేషు అధోక్షజం.

ఏవమావాహ్యచాభ్యర్చ్య నీరాజన మథాచరేత్.(శ్రీ:)

వాద్యస్య లక్షణమాహ

చతుర్వింశాంగులాయామం విస్తారం ద్వాదశాంగులం.

పీఠం షడంగులం జ్ఞేయమ్మధ్యే పద్మం సకర్ణికాం.

చర్మ బంధం కామ్స్యంచ నాదం సుషిరమేవచ.

గానం పంచ విధం ప్రోక్తం పంచరాత్రే ప్రకీర్తితాం.(సనకం)

పంచ మహావాద్యాని

ఘంటా భేరీ మృదంగంచ శంఖే కాహలమేవ చ.

కుర్యాత్పంచ మహాశబ్దం దేవస్యాగ్రే విశేషతః.(విష్ణు)

అన్యత్ర

భేరీ మధ్యే తతో విష్ణుం పూజయేద్విష్ణుమంత్రతః.

బ్రహ్మాణం దక్షిణేఽభ్యర్చ్య రుద్రమభ్యర్చ్య వామకే.

కోణం తద్దక్షిణే స్థాప్య వాయుం తత్రైవ పూజయేత్.(ఈశ్వరే)

దశ గ్రహ గణానాం నామాని

సంచరంతి దశవిధాఃగ్రహగణాః ఉక్త్వాదశవిధా మహీం.

దేవా దేవ్యాశ్చ పితరః రాక్షసా నాగ నాయకాం.

గంధర్వ యక్షాః పిశాచాః సిద్ధాశ్చాపి ధరాగణాః.

ఏతే దశవిధా బ్రహ్మన్ దశదిక్షు స్థితాః సదా.(పారమే)

దశతాలానాం నామాని

సమతాలస్తథా బద్ధాస్తాలో వై భృంగిణీ తథా.

మల్ల తాలో మంగలశ్చ జయతాలస్తు భద్రకః.

ఢక్కరీ సంజ్ఞితాస్తాలో బ్రహ్మతాలస్తథైవచ.

అనంతతాలఇత్యేతే దశతాలాః ప్రకీర్తితాః.(సనకం, పారమే)

దశ స్వరాణి

షడ్జర్షభో గాంధారం మధ్యమః పంచమస్తథా.

దైవతశ్చేన నిషాదో దైవతో మధ్యమస్తథా.

పంచమశ్చ క్రమేణైవ కథితాస్యుర్దశ స్వరాః.(ఈ)

దశ రాగాణి

గంధారరాగో కౌళశ్చ కౌశికో నట్టభాషికః.

శ్రీ కామదశ్చ తక్కేశీ దక్షరాగస్తథైవచ.

చోలాపాణ్యభిదౌ రాగౌ మేగరాగశ్చ పశ్చిమః.

ఇత్యేతే కుముదాదీనాం దశరాగః ప్రకీర్తితాః.(పారమే,ఈశ్వరే)

అన్యత్ర

కాంతారం పూర్వదిగ్భాగే కౌశికం దక్షిణేతథా.

పశ్చిమే కామదం ప్రోక్తం తర్కరాగం తథోత్తరే.

ఆగ్నేయాంకౌళిక్యాం నైఋతే నటభాషణం.

తక్కేశీ వాయుదిగ్భాగే చోలపాణీతు శాంగరే.అనిరుద్ధే)

దశ నృత్తాని

విలాసం సర్వతోభద్రం ఖేటకం చక్ర మండలం.

కాంతార కుట్టిమం పృష్టకుట్టిమం కటి బంధనం.

వామజానూర్ధ్వ నృత్తంచ ఆదిమంచ ద్వయం పునఃం.(పారమే)

అన్యత్ర

మధ్యమే పంచమం ప్రోక్తం పీఠస్థానేతు మాలతీ.

ఐంద్రేతు దేశీ నృత్తం స్యాదాగ్నేయే మల్లకం భవేత్.

దక్షిణేతు ఘట క్రీడా యుద్ధక్రీడాచ నైఋతే.

పశ్చిమే కందుక క్రీడా గణక్రీడాచ మారుతే.

మార్గముత్తరతో విద్యాద్భుజంగశ్చైశకే పరం.అనిరుద్ధే)

గరుడస్య, విష్వక్సేనస్య తాల నృత్త విశేషాఃం

అన్యేషాంసర్వ దేవానాం తాలో భద్రః ప్రశస్యతే.

భవేద్గరుడ తాళస్తు పక్షీశస్యతు మధ్యమః.

స్వరో రాగస్తు గౌడఃస్యాన్ నృత్తంవై విష్ణుక్రాంతికం.

విఘ్నోశోర్జయ తాలంస్యాత్ నృత్తం స్వస్తికముచ్యతే.

ఋషభస్తు స్వరఃప్రోక్తః వరాటీ రాగ ఏవ చ.(జయోత్తరే,పారమే)

భేరీం ప్రథమం గురోరేవ తాడన విషయే

గురుర్మడ్డుకమాసాద్య త్రిగాథాముచ్చరన్ రమే.

(1)వేదాః సర్వే వివర్ధంతాం దేవాఃసర్వే సవేధసః.

వర్ధంతాం వైష్ణవాః సర్వే వర్ధంతాం బ్రాహ్మణోత్తమాః.

ఏవం త్రివారముచ్చార్య మడ్డుకం తాడయేద్గురుః.

(2)భుజవీర్యజితారాతి వంద్యమాన పదద్వయః.

వర్ధంతాం భూపతిర్నిత్యంసామాత్యఃసపురోహితః.

ఇమం శ్లోకం త్రిరుచ్చార్య మడ్డుకం తాడయేత్తతః.

(3)వాణిజ్యేన చ సంప్రాప్త మహాధన వివర్ధనాః.

వర్ధంతామూరుజాః సర్వే ధాన్య రత్న సమేధితాః.

ఇత్యేవం త్రిఃపఠన్ ధీమాంస్తాడయేన్మడ్డుకం గురుః.

(4)లక్ష్మీ శోత్సవ సేవార్థం ఆగతాః ముఖ బాహుజాః.

ఊరూ పాద సముద్భూతాఃసర్వే ధాతారః సత్యవాదినః.

ఇతరే మానవాః సర్వే పుత్ర పౌత్ర ధనాధిపాః.

శతాయుషశ్చ వర్ధంతాం నీరోగాః నిరుపద్రవాః.

వర్ణానాం క్షేమముద్దిశ్య మడ్డుకం తాడయేత్ పునః.(శ్రీ)

ప్రథమాది తాడనవిషయే మంత్ర నిరుక్తిః

తద్విష్ణోరితి మంత్రేణ ప్రథమం తాడనం భవేత్.

బ్రహ్మజిజ్ఞాన మంత్రేణ ద్వితీయం తాడనం స్మృతం.

కద్రుద్రాయేతి మంత్రేణ తృతీయం తాడనం భవేత్.(ఈశ్వరే)

భేరితాడన భేదేన హస్త భేదాః

ప్రథమం వామహస్తేన త్రిధా సంతాడనం చరేత్.

దక్షిణేన తతః సంయక్ తథా సంతాడయేత్తథా.(ఈశ్వరే)

భేరితాడన కాలే వాద్య విశేషాః

ప్రథమం శంఖనాదం తు ద్వితీయం కాహళస్వనం.

ద్వితీయం తాడనం ప్రోక్తం క్రమేణ ఏవం హి కారయేత్.

దేవతాహ్వాన వేళాయాం సర్వ వాద్యాని ఘోషయేత్.(ఈశ్వరే)

మానుషాది ఆలయే స్వయం వ్యక్తాదిఆలయే భేరి తాడన భేదాః

స్వయంవ్యక్తాది బింబానాముత్సవే సముపస్థితే.

ఆహ్వానం దేవ పురతో వీథీషుచ బలిం క్షిపేత్.

మానుషాదిప్రతిష్ఠానాం బింబానాముత్సవే రమే.

ఆహ్వానం బలిదానంచ వీథ్యామేవ తు కల్పయేత్.(శ్రీః)

ఏకాహాది ఉత్సవాదీనాం అధిదేవతా నిర్ణయః

భవేత్ ప్రథమరాత్రంతు వాసుదేవాధి దైవతం.

సంకర్షణో దేవతాం విద్ధి ద్వితీయంతు త్రితీయకం.

ప్రద్యుమ్నదైవతంచాన్యదనిరుద్ధం తథైవచ.

భవేత్ పంచమరాత్రం తు తం నారాయణం తథా.

వరాహ దైవతం రాత్రం నవమం ద్విజ సత్తమ.

ద్వాదశాహోత్సవం విప్ర కేశవాద్యధి దైవతం.

సర్వం పంచదశాహాని వాసుదేవాధి దైవతం.

సప్తాహం వాసుదేవాది సప్తమూర్త్యధిదైవతం.(సనత్కుమారే,పారమే)

ఉత్సవేషు బలిదాన అవశ్యకత్వం

భేరీతాడనపూర్వస్తు దేవతావాహనం చరేత్.

బలిదానంచ భూతానాం రాత్రౌదద్యాత్ భయాపహం.

భూతేభ్యశ్చ బలిందద్యాత్ పాయసం పలలం తథా.(పాద్మోద్భవం)

బలిదానస్య లక్షణమాహ

దర్భాసనంతతః కృత్వా దేవముద్దిశ్య సాధకః.

ఆవాహయేత్తతో దేవం ఇంద్రంకుముదమేవ చ.

అఘ్ర్యంపాద్యం తథాచామం గంధంపుష్పంచ ధూపకం.

బలింతాంబూలకంచైవ శ్లోక పూర్వం తథా యజేత్.(అనిరుద్ధం)

దిన భేదేన బలిద్రవ్యస్య భేదాః

ఫలలం రజనీ చూర్ణైః సలాజ దధి సక్తుకం.

దినేష్వపిచ సర్వేషు ద్రవ్యైరపి బలిం దదేత్.

యద్వా ద్వితీయ రాత్రౌతు దద్యాశ్చ తిల తండులైః.

దద్యాత్ త్రితీయ రాత్రౌతు దానాస్త్వంబిక లాజకైః.

దద్యాత్ చతుర్థ రాత్రేతు బలిం దేశిక సత్తమ.

నాళికేరపయః సక్తు శాలి పిష్టైర్విమిశ్రితైః.

పంచమే తు బలింపంచ బీజైఃసహాఽక్షతైః.

షష్ట రాత్రే బలిందద్యాత్ అపూపైః చరుణా సహ.

అథవా సర్వరాత్రేషు ప్రదద్యాత్ చరుణా సహ.

సప్తమేతు గుళాన్నేన పాయసాన్నేనచాఽష్టమం.

నవమం కృసరాన్నేన బలిందద్యాత్ విచక్షణః.(పారమే)

అన్యత్ర

సప్తమాదిషు సర్వత్రసార్ధమన్నైశ్చతుర్విధః.

అపూపాంశ్చ తథా సక్తూన్ ప్రత్యహం నిక్షిపేద్బలిం.

బ్రహ్మాది ఈశాన పర్యంతం స్థానేష్వష్టసు పూర్వవత్.(పాద్మే)

బలిదానస్య సంఖ్యా నిర్ణయమాహ

ద్వావింశద్బలిర్యుక్తో ద్వాదశాహే మహోత్సవే.

తథైవ షోడశబలిః నవాహోస్తు మహోత్సవే.

సప్తాహే ద్వాదశ బలిః పంచాహేఽష్టబలిః స్మృతః.

ఏకాహో ద్విబలిర్వాపి తథాఏకబలిరేవవా.(నారదీయే)

బలిదానకాలే అన్నమూర్తేః లక్షణమాహ

పూర్ణేందు బింబ మధ్యస్తే సితపద్మే వికస్వరే.

ఆసీనం దేవతాకారం నీలకుంచిత మూర్ధజం.

దుకూల క్షౌమ వసనం బాలయోగ విభూషితం.

కలదౌతమయం పాత్రం పాయసాన్నేన పూరితం.

బిభ్రాణం దక్షిణే హస్తే దధ్యోదన మథేతరే.(పాద్మే)

అనుక్తవ్యదేవతానాం బలి విషయే

అనుక్తానాంచ సర్వేషాం గ్రామ మధ్యే మునీశ్వరాః.

నమఃపారిషదేభ్యోశ్చేత్యుక్త్వా శిష్ట బలిం క్షిపేత్.(ఈశ్వరే)

ఏతేషాం బలిదానేన ఫలం

భవేతు బలి నిక్షేపం బలిముద్రాం చ దర్శయేత్.

పదే పదే తేతు ఫలం లభంతే నాఽత్ర సమ్శయః.(సాత్వతామృతే)

అన్యత్ర

బలీనామప్యలాభేతు క్రియా భవతి నిష్ఫలా.(సనత్కుమారే)

బలిదాన నిషేద దేశాః

అశూన్యేషుచ వీథీషు ప్రతిలోమైః స్థితేషుచ.

న దద్యాత్ బలిదానంతుహ్యాలయేష్వేవ కారయేత్.

గ్రామాదిషు వీథీషు రమే తులుష్క ప్రతిలోమజాః.

తిష్ఠంతిచేత్తదా దేవీ ప్రాకారేషు బలిం క్షిపేత్.(శ్రీః)

ఉత్సవేషు గ్రహణ సంభవే బలిదాన విశేషః

ఆరంభదివసే రాత్రౌ సమాప్తిదివసేఽహని.

బలిమేకాం క్షిపేన్మధ్య దివసేషు బలిద్వయం.

అహ్ని రాత్రౌచ సర్వత్ర బలిదానం యథావిధి.

అవసానదినే రాత్రౌ గ్రహణే విషువే దినే.

ప్రాప్తే కుర్యాదవభృతం యది తస్మిన్ బలి ద్వయం.(పాద్మే)

అన్యత్ర

పరస్తాచ్చ పురస్తాచ్చ గ్రహణే సోమ సూర్యయోః.

ద్వినాడికాం పరిత్యజ్య నిత్యపూజాం సమాచరేత్.

మహోత్సవాద్యుత్సవేషు ద్వినాడికాం పరిత్యజేత్.

నిత్యపూజాఽవసానేతు విశేషోత్సవమాచరేత్.(శ్రీః)

భేరి తాడనాత్పరం గ్రామవాసినాం అన్యక్షేత్ర

గమనాగమనే ప్రాయశ్చిత్త విధిః

భేరి తాడన శబ్దాఖ్యంతథా శ్రుణ్వంతియో జనాః.

తద్దేశోత్తం నగచ్ఛేయుః యావత్తీర్థ దినాంతిమం.

మోహేన యది గచ్ఛేయుస్తే భవిష్యతి రోగిణః.

న కుర్యుస్తే నదీతరణం నయానం యోజనాత్పరం.

యాతుశ్చేత్ పునరాగత్య గరుడం సంప్రపూజ్యచ.

తీర్థ యాత్రాం తు సంసేవ్యతే భవిష్యంతి నీరజుః.(విష్వక్సేనే)

ధ్వజారోహణ, భేరీతాటనాదీనాం దర్శనఫలవిషయే

ధ్వజారోహణవేళాయాం ఖగేశం యస్తుదృశ్యతే.

తస్యసన్మంగలం భూయాత్ సర్వదాచ న సంశయుః.

దేవతాహ్వాన కాలేతు భేరీంయస్తు శ్రుణోతి సుః.

అవాప్యాత్రతు సర్వేష్టాన్ అంతే వైకుంఠమాప్నుయాత్. (పరమపురుషం)

యాగశాలా విధేర్విశేషుః చతుర్దిక్షు వేదికానాంస్థాపన ఫలం

యాగోపకరణార్థంచ హస్తద్వయ సమాయతం.

వేదీం ప్రకల్పయేద్ధీమాన్ వహ్నికోణేఽథ నైఋతే.

యాగబింబ స్థాపనాయ వాయవ్యే మండలాయచ.

ఈశానకోణే పాలికాది స్థాపనాయ కల్పయేచ్చతాం.(శ్రీ:)

మహోత్సవే యాగశాలాయాం మహాకుంభాదీనాం దేవతానాం విషయే

పూర్వాద్యాశాగతే కుంభే వాసుదేవాదికాన్ యజేత్.

ఆగ్నేయాదిషు కోణేషు యష్టవ్యాుః పురుషాదయుః.(పాద్మే)

హవనవిధౌ పరివార హోమవిషయే

పంచమే పరమాన్నేన బ్రహ్మాదీన్ చ పృథక్ పృథక్.

తత్తన్నామ్నా చతుర్థ్యంతం పరివార పదాన్వితం.

స్వాహాంతం మంత్రముచ్చార్య ధ్యాత్వా బ్రహ్మాది దైవతం.

బ్రహ్మా ప్రజాపతీ రుద్రస్సర్వే దేవా యథాక్రమం.

ఛందామ్సి వేదా ఋషయో గంధర్వాశ్చ సరిస్రపాః.

యక్షాశ్చాఽప్సరసశ్చైవ మాసాద్యైః సహ వత్సరః.

సరితశ్చ సముద్రశ్చ పర్వతాశ్చ తథాపగాః.

భూతాని పశవోవృక్షస్తథైవౌషధయస్స్మృతాః.

వనస్పతిశ్చోద్భిదశ్చాండజ స్తథా.

జరాయుజశ్చ భూరాది సప్తలోకాస్తథైవచ.

అతలాద్యాస్తథా లోకాస్సప్త చండాది దేవతాః.

ఇత్యేతేభ్యో హవిర్ద్రవ్యం జుహుయాన్మూల విద్యయా.(పాద్మే)

ఉత్సవేషు వాహనాదీనాం క్రమమాహ

ప్రథమో శిబికాయానం ద్వితీయో శేషపీఠికాం.

త్రితీయే చంద్ర బింబంచదివాచేత్ సూర్య మండలం.

చతుర్థేదివసే పుష్ప మంటప వాహనం.

పంచమేదివసే ప్రాప్తే గరుడరోహణం భవేత్.

షష్టేదినేతు సంప్రాప్తే తన్నిశాయాం దివాఽపివా.

బల్యంతమర్చనం కృత్వా దేవమాస్థాన మంటపే.

భద్రాసనే సమారోప్య పరస్తస్య శోధితే.

అష్టమేఽహని తద్రాత్రౌ డోలారోహన పూర్వకం.

అశ్వారోహం తతఃకుర్యాత్ మృగయాం చాపి కారయేత్.

నవమేఽవభృతం కుర్యాత్తద్రాత్రౌ శిబికోత్సవం.

వాహణారోహణస్యేవం క్రమఃసమ్యఙ్నిరూప్యతే.(ఈ)

అన్యత్ర

ప్రథమేఽహని దేవస్య హంసవాహనమిష్యతే.

ద్వితీయదివసే సింహం త్రితీయే విహగేశ్వరం.

చతుర్థేఽహనిశేషం పంచమే అంజనీ సుతం.

షష్టేతు సూర్య చంద్రౌ చ రథారోహం తు సప్తమే.

అష్టమే తు తురగంస్యాత్ నవమే గజమేవ చ.(పురుషోత్తమం)

అన్యత్ర

ఉత్సవే దేవదేవస్య వాహనాని శ్రుణుష్వ మే.

విమానో భాస్కరో శేషః సిమ్హో గరుడఏవచ.

గజోరథో హయశ్చేతి ద్రుమః కల్పక సంజ్ఞికః.

హంసః చంద్రః సుమేరుశ్చ శిబికా భద్రపీఠికాః.

ఏవంవిధాని దివ్యాని వాహనాని మనస్వినీ.

స్వర్ణాది రత్న వికృతే దారుభిర్వాఽపి శిల్పిభిః.

కారయిత్వా తేషు తాక్ష్యం ప్రతిష్ఠాప్య గురూత్తమః.(శ్రీ)

అన్యత్ర

రథంవా కుంజరంవాఽపి శిబికాంవా స్వలంకృతం.

ఏషామలాభే ప్రియంవా సంపూజ్య గరుడాత్మనః.

తత్రోత్సవార్చామారోప్య ముఖాదీన్ పూర్తిమాచరేత్.(నారదీయే)

అన్యత్ర

ప్రథమే స్యందనం ప్రోక్తం ద్వితీయే శిబికా భవేత్.

తృతీయే గరుడం ప్రోక్తం చతుర్థే రథమేవచ.

పంచమాందోళికా యానం షష్టేవై కుంజరం తథా.

సప్తమే పుష్ప యాగం స్యాత్ అష్టమేచాశ్వవాహనం.

నవమే కుంజర ప్రభా దశమో కుంజరం భవేత్.అనిరుద్ధం)

వాహనాదీనాం సమర్పణే ఫలమాహ

వాహనాదిక నిర్మాణే దేవస్య మధువిద్విషః.

శతయజ్ఞ ఫలప్రాప్తిః నిశ్చయం మునిసత్తమాః.(పరమపురుషం)

స్పర్శదోషాఽనర్హ ద్రవ్యాః

సకళం నిష్కళంచైవ ద్వివిధం పరికీర్తితం.

సకళం బింబమిత్యుక్తం నికళం పాదుకాస్తథా.

రథం విమానం పీఠంచ వాహనం పాదుకాం తథా.

నిష్కళస్య విశేషేణ స్పర్శ దోషో నవిద్యతే.(సంకర్షణే)

అన్యత్ర

ప్రథమేఽహని కల్యాణం వనవిహారమనంతరం.

ప్లవోత్సవంతృతీయేహ్ని చతుర్థే డోలికోత్సవం.

పంచమం పూరణంప్రోక్తం జలద్రోణింతు షష్టకం.

సప్తమే రథయాత్రాంచ విశేషోత్సవమాచరేత్.

అష్టమే మృగయాత్రాచ నవమేఽవభృతం స్మృతం.(విశ్వామిత్రం)

వీథిభ్రమణకాలే సమర్పణీయ ద్రవ్యాణి

యాత్రాయాం వర్తమానాయాం దేవదేవస్య భక్తితః.

ముఖవాసం సతాంబూలం బహుశోఽథ నివేదయేత్.

చందనం శ్రమశాంత్యర్థం కర్పూరాద్యైః సువాసితం.

ప్రదద్యాద్దేవదేవాయ మాల్యాని వివిధానిచ.

శీతళం తర్పణజలం నారికేళ జలాన్వితం.

శ్రమశాంతి నిమిత్తాని అన్యాన్యపి నివేదయేత్.(పారమే)

మహోత్సవ దర్శనే ఫలమాహ

మహోత్సవప్రవర్తేతు భగవద్దర్శనంభువి.

అసమాన ఫలప్రాప్తి హేతుభూతమితీరితం.

గరుడారూడవిష్ణోస్తు సేవా మోక్షఫలప్రదా.(పరమపురుషం)

వీధిభ్రమణాదనంతరం ఘటదీప దర్శనస్య కారణమాహ

నయేద్వీధిషు దేవేశం శనైశ్చతస్సృషు క్రమాత్.

మహాపీఠస్య పురతో మూలార్చాభిముఖం హరిం.

స్థాపయిత్వా దృష్టి దోషాన్ పరిహర్తుం గురూత్తమః.....

పాకశాలాఽగ్నినాదీప్య వాద్య ఘోషపురస్సరం.

దేవస్య పురతఃపీఠే స్థాపయేద్ ఘట దీపికాం....

దేవస్య దక్షిణం పాదమారభ్యేతర పశ్చిమం.

భ్రామయేత్సర్వతోంగాని ద్వివారం వా త్రివారకం.

నేత్రమంత్రం జపన్నేవ తతః పీఠే నివేశయేత్.(శ్రీ:)

ఘటదీపస్య దేవతాः విషయే

దీపికామస్త్ర మంత్రేణ సంప్రోక్ష్య గురుసత్తమः.

జలేతు వరుణం ధ్యాత్వా జ్వాలాయాం జాతవేదసం.

ఆవాహ్య గంధపుష్పాద్యై ర్వ్యాద్యైరభి పూజయేత్.(శ్రీ:)

కల్యాణోత్సవ విషయే

యస్యాఽవతార దివసే తత్ర కల్యాణమాచరేత్.

అవతారేషు సర్వేషు అనుక్తే జన్మతారకే.

ఏకాదశ్యాం ప్రకుర్వీత కల్యాణం భక్తి భావతః.

జగత్కల్యాణ సిద్ధ్యర్థం ప్రత్యబ్దం కారయేత్తథా.(సనకం)

నీరాజన విషయే (అన్నపిండపరిభ్రమణే -ద్రావిడదేశాయామపి వర్తతే)

(తామసనీరాజనం ఇతి పారమేశ్వరే-15 అ)

నీరాజనం తామసాఖ్యమిదానీమవధారయ.

పాకస్థానం సమాసాద్య యోషిద్వా పరిచారకాः.

పాత్రమేకం సమాదాయ పూర్వోక్తద్రవ్యనిర్మితం.

అన్నపిండాని చత్వారి దూర్వాముష్టిచతుష్టయం.

తస్మిన్పాత్రే చతుర్దిక్షు వినివేశ్యాథవా ద్విజ.

పృథక్ చతుర్షు పాత్రేషు తాని చత్వారి విన్యసేత్.

కల్యాణోత్సవదర్శనే ఫలమాహ

కల్యాణోత్సవ వేళాయాం దేవేశం యస్తు పశ్యతి.

తస్యసర్వాణి పాపాని నశ్యంత్యేవ న సంశయః. (పరమపురుషం)

షష్టమే దివసే జలద్రోణి ఉత్సవేన సహ చూర్ణోత్సవ విషయః

షష్టే దినేతు సంప్రాప్తే తన్నిశాయాం దివాపి వా.

బల్యంతమర్చనం కృత్వాదేవమాస్థాన మంటపే.

భద్రాసనే సమారోప్య పురతస్తస్య శోధితే.

భూతలే ధాన్యపీఠేతు చూర్ణకుంభం చ విన్యసేత్.

ప్రోక్ష్య పుణ్యాహ తోయేన శ్రియం తత్ర సమర్చయేత్.

శ్రీసూక్తముచ్చరన్ దేవం చూర్ణైః సమభిషేచయేత్.

విష్టరేతు జలద్రోణీం సౌవర్ణీంవాఽథ రాజతీం.

నివేశ్యతాం సమాపూర్య గాలితేన జలేనతు.

సూక్తేన పౌరుషేణైవ విభోఃకృత్వావగాహనం.

యానే దేవం సమారోప్య సహ స్నానార్ద్ర వాససా.

కుంకుమేన సమాలిప్య ఆపాదాన్మస్తకావధి.

భ్రామయేత్ప్రాంకణం వీధిం ప్రీతయే వరుణస్య చ.(ఈశ్వరం,పాద్మం)

తత్కాలే దర్శన భక్తస్య ఫల విషయే

తత్కాలే దేవదేవేశం భక్త్యాపశ్యంతి యే ద్విజాః.

తే సర్వేధూత పాప్మానో భవంతి నిరుపద్రవాః.(ఈ)

సప్తమేదివసే చూర్ణాభిషేక విధిః

సప్తమే దివసేదేవి ప్రాతర్నాస్త్యుత్సవంహరేః.

బలిదానం నకుర్వీత చతుస్థానంతు పూజయేత్.

ఏకాశీతి ఘటైః స్నాప్య విధివత్కమలోద్భవే.

సప్తవా పంచవా కుంభానేకంవా శుద్ధయేత్తతః.

చూర్ణం సంపూర్ణితం కుంభం దేవస్య పురతో రమే.

ధాన్యపీఠే వినిక్షిప్య శోధయేచ్ఛోషణాదిభిః.

చూర్ణం శ్రీసూక్తముచ్చార్య మూలార్చామభిషేచయేత్.

తతః శ్రీపుష్టి సహితం కర్మార్చాం స్నాపయేద్రమే.

చూర్ణాభిషేకమిత్థంచ కృత్వా దేశిక సత్తమః.(శ్రీ)

తచ్చూర్ణ ధారణస్య ఫలమాహ (నారదీయం)

భుక్తావశిష్టం యచ్చూర్ణం భక్తానాం మూ ర్ధ్ని ధాపయేత్.

గంగా స్నా న ఫలం ప్రాప్తిః సర్వపాప ప్రణాశనం.

క్రీడయావాపి తచ్చూర్ణం శిరసా ధారయేత్తు యః.

తస్య దేహ గతం పాపం తత్క్షణాదేవ నశ్యతి.(ఈ, శ్రీ,పారమే)

అన్యత్ర

వాసుదేవస్తనుస్పృష్టం చూర్ణం పరమ పావనం.

పాదస్పృష్ట జలం విప్ర గంగా తోయ సమం భవేత్.

తులసీ చందనంపుష్పం సర్వ పాపహరం నృణాం.

తస్మాత్సర్వ ప్రయత్నేన భక్తానాంచ ప్రదాపయేత్.

యే వహంతి పిబన్నిత్యం తేచ యాంతి పరాంగతిం.(అనిరుద్ధే)

రథాదేః బృహత్వే యానాంతరేణ పరిభ్రమణ

పూర్వకం రథాదికే సమారోప పూర్వం భ్రామణం

గ్రామే వా నగరే వాపి పత్తనే వా మహామతే.

బృహతీ స్యందనే యానే యానేనాఽన్యేనవాంతరా.

భ్రామయిత్వా తు తత్పశ్చాద్బ్రుహతీ స్యందనాదికే.

దేవేశం తు సమారోప్య భ్రామయేద్గ్రామ వీధిషు.(పారమే)

రథారోహే దేవదర్శనే ఫలమాహ

రథస్యతుదేవస్య దర్శనం యః కరోతి సః.

జన్మరాహిత్యమమలం ప్రాప్నోతి సువినిశ్చయః.(పరమపురుషం)

అవభృతకాలే చూర్ణాభిషేక విషయః

ధ్వజపీఠస్య పురతఃక్షితౌ గోమయవారిణా.

ఆలిప్తే చతురశ్రే చ శాలిభారైర్వికీర్య చ.

వస్త్రపూర్వాద్యలంకృత్య ఉలూఖల మలంకృతం.

అవహన్యాన్నిశాచూర్ణం నిక్షిప్తం తదులూఖలే.

గాయంత్యో గణికాగాథాం మంగలం దేవదాసికాః.

అవహన్యుర్నిశాచూర్ణం యథా సూక్ష్మతరం భవేత్.

నిక్షిప్త చూర్ణం తదను కుంభం వేష్టిత వాససం.

సకూర్చం మల్లకం పీఠే తండులైః పరికల్పయేత్.

స్థాపితం మూలమంత్రేణ గంధాదిభిరథాఽర్చయేత్.

ఆదాయ కుంభచూర్ణైస్తైః శ్రీసూక్తేనాఽభిషేచయేత్.

ఋత్విజోదేశికేంద్రశ్చ దేవం గత్వాప్రదక్షిణం.

ఆరోప్య దేవం హస్త్యాదౌ తీర్థ బింబమలంగృతం.

పశ్చాదుత్సవ బింబేన నీయమానేన పూర్వవత్.

సహితం సరితస్తీర్థం నీత్వా యద్వాసరిత్తటం.(పాద్మం)

అవభృతకాలే దేవేనసహ నిమజ్జనే ఫలమాహ

సరిదాదౌ చ తీర్థేషు తీర్థాన్యావాహ్య నామతః.

నిమజ్జయేత్తత్ర బింబం చక్ర మంత్రైర్యథా విధి.

తీర్థమౌత్సవ బింబే సమానీతే తు వారిభిః.

ప్రోక్ష్యకూర్చాగ్ర ప్రపతితైర్బింబం చక్రం నిమజ్జయేత్.

చక్రాభావేతుతత్కూర్చం కేవలం దేవ సన్నిధౌ.

దేవేన సహ తత్కాలే నిమజ్జంతిచ యే జనాః.

తే నిర్ధూయశుభం సర్వం మహాపాతకమప్యథ.

యాంతిధ్రువం సదుష్పాపం స్థానమాచంద్రతారకం.(పాద్మం)

అన్యత్ర

యే స్నాపయంతి సంప్రాప్య గంగాస్నాన ఫలం లభేత్.

సర్వ దానఫలైశ్చైవ సర్వ తీర్థఫలం లభేత్.(అనిరుద్ధం)

అన్యత్ర

తీర్థోత్సవేతు యో భక్త్యా చక్రేణ సహమజ్జతే.

సహస్రగ్రహణస్నాన సమంసత్ఫలమాప్నుయాత్.(పరమపురుషం)

అన్యత్ర

తచ్చతీర్థజలంపానాత్ సర్వ పాప ప్రణాశనం.(సనత్కుమారం)

అన్యత్ర

తీర్థోత్సవ ప్రవర్తేతు చక్రస్నానోదకం పిబేత్.

సర్వాఽఘశమనం నృణాం సర్వసంపత్ప్రదాయకం.(పరమపురుషం)

అన్యత్ర

తీర్థబింబం సమాదాయ శిరసా ధారయన్గురుః.

జలమధ్యం సంప్రవిశ్య నాభిదఘ్నజలే స్థితః.

నిమజ్జయేత్తీర్థ బింబేన త్రివారం మూర్తిపైః సహ.

దేవేన సహ తత్కాలే నిమజ్జంతిచ యే జనాః.

విముక్త కల్మషాః సర్వే ప్రాప్నుయుఃపరమాం గతిం.(శ్రీః)

తీర్థబింబమలాభే కర్తవ్య విధిః

అభావే తీర్థబింబస్య స్నాన బింబేన తత్క్రియాం.

బల్యర్చా తద్విహీనే పాదుకాభ్యాం వా చరేత్ గురుః.(శ్రీ:)

దూరస్థబంధూనుద్దిశ్య స్నానేపి తేషామపి తత్ఫల సిద్ధిః

సాధకాభ్యర్థితః స్నాయాత్ సర్వానుగ్రహయా ధియా.

విద్వాన్ యోఽనేన విధినా తీర్థమాసాద్య తత్వవిత్.

స్నాపయేద్బాంధవాదీనాం ప్రాప్నువంత్యచిరాచ్చతే.

తైర్థం ఫలమనాయాసాన్మంత్రమూర్తేః ప్రసాదతః.(పారమే)

అవభృతాదనంతరం కటాహే నిమజ్జన విషయః

జలద్రోణ్యాదికే పాత్రే గంధతోయైః సు పూరితే.

ముహూర్తేమజ్జయేద్దేవం అ ర్ఘ్యాద్యైః సంప్రపూజ్యచ.

*ఏతద్విషయస్య వివరణమాహ . ఆచార్య శరీరగత జలబిందు పాత ప్రాయశ్చిత్తార్థం జలద్రోణీ నిమజ్జనం దేవస్య ఇతి వ్యవహ్రియతే. (పారమేశ్వర వ్యాఖ్యానే)

పుష్పయాగ విషయే

(పుష్పయాగస్య శబ్ద నిరుక్తిః)

దేవేశ యజనంయత్తు మండలే పుష్పపూరితే.

పుష్పయాగ ఇతిప్రోక్తా ఉత్సవాంతేతు కారయేత్.(విష్వక్సేనం)

పుష్పయాగం కర్తవ్య అవశ్యకత్వ

ధ్వజారోహణ తీర్థాంతం యత్కించిత్ స్ఖలనం కృతం.

అస్పృష్టస్పర్శనం జాతం దృష్టిభేదోఽథవా మునే.

నైవేద్యే యజ్ఞకార్యేచ స్నపనేచాంగురార్పణే.

సంభూతానాంచ దోషాణాం జానతావాప్యజానతా.

తత్తద్దోషప్రశాంత్యర్థం తస్య నిష్కృతి సిద్ధయే.

ప్రాయశ్చిత్తంతు కర్తవ్యం పుష్పయాగేన కర్మణా.(పాద్మోద్భవం)

(పుష్పయాగ కర్తవ్య కాలభేదేన ఫలభేదాః)

పుష్పయాగం తతఃకుర్యాత్ పుష్ట్యర్థం మధ్యమే దినే.

ఆప్యాయనార్థీ పూర్వాహ్ణే ధర్మార్థీ మధ్యమే నిశి.

రిపుక్షయార్థీ మధ్యాహ్నే సంధ్యాయాం సర్వ శాంతిదం.(శ్రీ)

అన్యత్ర

నిశాయాం సర్వశాంత్యర్థం పుష్ట్యర్థం మధ్యమేదినే.

ఆప్యాయనార్థీ పూర్వాహ్ణే ధర్మార్థీ మధ్యమే నిశి.

తథా రిపుక్షయార్థీ చ పుష్పయాగం సమాచరేత్.(ఈ,పారమే)

ఉపయోగపుష్పాణాం లక్షణే

పంచవర్ణాని పుష్పాణి పుష్పయాగే శుభానిచ.

శ్వేతం రక్తంచ నీలంచ కృష్ణం హరితమేవచ.

శుద్ధ వర్ణాని ఏతాని మిశ్రితాన్యపరాణిచ.(విష్వక్సేనం)

అన్యత్ర

యద్వా తత్కాలజైఃపుష్పైః సాత్వికైఃసుమనోహరైఃి.

తుళసీ పల్లవైః శ్యామైఃకృష్ణైః చక్రాబ్జ మండలం.

కల్పయిత్వా ఉక్తమార్గేణ మండలస్య బహిర్గురుం.(శ్రీ)

అన్యత్ర

కల్హార పంగజ పలాశ సుగంధిజాతి-

బిల్వాది పాటలమశోక సుచంపకాని.

అన్యాని సౌరభవిశిష్ట విచిత్రితాని

అష్టాధివింశద్దశకాని కుసుమానితాని.(విహగేంద్రం)

తేషుమండలేషు ఆవాహన విషయే

శ్రియంప్రసూనమావాహ్య తేషుపుష్పాణి వాపయేత్.

ద్వాదశాబ్జపత్రేషు కర్ణికాయాం తథైవచ.

చక్రాబ్జకర్ణికా మధ్యే ప్రణవాధిపమవ్యయం.

ప్రాగాది దళమూలేషు ద్వాదశార్ణాని పూజయేత్.

దళమధ్యేషు కూర్చేషు కేశవాదీన్ విచింతయేత్.

దళాగ్రేష్వర్చయేన్మంత్రీ ప్రణవం స్ఫటికప్రభం.(శ్రీ:)

వివరణమాహ

ఓం ఓం ఓం కేశవ స్వరూపిణే సిత వర్ణాయ

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ ఆగచ్ఛ.

ఇత్యాదీనాం ద్వాదశవర్ణైఃసహఆవాహ్య.(క్రియా సాగరే)

ద్వాదశ ఆరాధనే ఉపచార విషయే

ప్రసూన పాత్రేచావాహ్య బింబ నాభౌ గురూత్తమః.

అర్ఘ్యం పాద్యం తథాచామం బ్రహ్మసూత్రం చ చందనం.

మాల్యం ధూపం దీపికాంచ ఫలం నీరాజనం తథా.

ఏలాకర్పూర సమ్మిశ్ర తాంబూలంచ నివేదయేత్.

(పుష్ప అభిషేచన కాలే)

తతో మండలపుష్పాణి సమాదాయ గురుః స్వయం.

సూక్తేన పౌరుషేణైవహ్యభిషించేజ్జనార్దనం.

కుంభతోయేన సంప్రోక్ష్య నీరాజన మథాచరేత్.(శ్రీ:)

అన్యత్ర

ప్రత్యక్షరం సమస్తాని పుష్పైరభ్యర్చయేద్ధరిం.

హృదయాదీనిచాంగాని సముద్దిశ్యాంజలి స్థితైః.

ఫలంభవతుమే పుష్పైర్నమ ఇత్యవసానకం.

తం తం మంత్రం సముచ్చార్య మంత్రవిద్దేశికోత్తమః.

తోషయేద్దేవ దేవశం గేయైశ్చ బహుధా స్థితైః.

పుష్పాభిషేకం ప్రహితైః పుష్పైరేవ సితాదిభిః.(పాద్మం)

పుష్పయాగ సమయే దర్శనే ఫలమాహ

పుష్పయాగ ప్రవర్తేతు చక్రాబ్జస్థం జగత్పతిం.

దర్శతేయస్తు సద్భక్త్యా ప్రాప్నోతి పరమాం గతిం.

నామసంకీర్తనంచైవ శ్రవణంచధరాతలే.

సర్వపాపహరం భూయాత్సర్వ విఘ్న వినాశనం.(పరమపురుషం)

ధ్వజాఒవరోహణ కాలే విశేష విధిః

తతస్తు దేవదేవేశం యానమారోప్య కౌతుకం.

ధ్వజస్తంభం సమాసాద్య ప్రకుర్వీతాఒవరోహణం.

ప్రణమ్య దండవద్ భూమౌ ధ్వజంచైవావతారయేత్.

తత్పఠంతు విసృజ్యాథ పూజయిత్వా యథావిధి.

పాయసాదీన్ చతుర్దిక్షు తన్మంత్రేణ నివేదయేత్.

ధ్వజాగ్రే స్థండిలం కృత్వా కుంభం సంస్థాప్యదేశికః.

సూత్రవస్త్రాది సంవేష్ట్య హేమం రత్నం వినిక్షిపేత్.

వైనతేయస్య మంత్రేణ ధ్వజాదావాహ్య పక్షిణం.

కుంభమధ్యే వినివేశ్య పూజయేత్ గరుడధ్వజం.

శక్తిముద్వాస్య కుంభేషు ధ్వజయష్టిగతాం తథా.

ధామప్రదక్షిణం కృత్వా ఖగేశ గేహమానయేత్.

సుపర్ణమభిషిచ్యాథ కుంభోద్గతేన వారిణా.(పారమే,పాద్మోద్భవం)

అన్యత్ర

ధ్వజస్థానం సమాసాద్య ధ్వజస్థం విహగేశ్వరం.

విసర్జయిత్వా స్వహృది ధ్వజంసమవరోహయేత్.(ఈశ్వరం,శ్రీ:)

అన్యత్ర

ఉద్వాసన బలిం కృత్వా ధ్వజంచైవాఽవరోహయేత్.

సమభ్యర్చ్య యథా పూర్వం ముద్గాన్నం తు నివేదయేత్.

కుంభే గరుడమావాహ్య అవరోహణమాచరేత్.(అనిరుద్ధం)

మహాకుంభాదీనాం ఉద్వాసన విషయే

మహాకుంభోపకుంభాంశ్చ యాత్రోపకరణైః సహ.

వేదఘోషైర్వాద్యఘోషైర్గచ్ఛేయుర్దేవ మందిరం.

దేవస్య పురతో ధాన్యపీఠే కుంభాన్ నివేశయేత్.

కర్మాదిబింబాన్ స్వస్థానే విష్టరే స్థాపయేద్రమే.

మహోత్సవార్థం యథాశక్తిర్మూలభేరాచ్చ కర్మణి.

కౌతుకే యజ్ఞ బల్యోశ్చ బేరే కుంభే విచింతితా.

కర పుష్పాంజలౌ శక్తిం సంప్రార్థ్య పురతో రమే.

తత్పుష్పాణి హరేర్మూర్ధ్నిహ్యర్పయేద్ధ్యాన మాస్థితః.

ప్రోక్షయేత్ కుంభతోయేన దేవం పుంసూక్తముచ్చరన్.

శ్రీవత్సే చింతయేద్దేవీ రక్షాసూత్రాణి మోచయేత్.(శ్రీ:)

అన్యత్ర

కృత్వా విసర్జనం పశ్చాద్దేవమంతఃప్రవేశయేత్.

తతస్తు దేవం దేవీభ్యాం మూలబింబస్య సన్ముఖం.

నివేశ్యచోభయోర్మధ్యే మహాకుంభంతు విన్యసేత్.

కుంభప్రోక్షణపూర్వంతు కౌతుకోత్సర్జనాంతిమం.

ప్రాగ్వత్ప్రోక్ష్య యథాశాస్త్రం దేవమంతః ప్రవేశయేత్.

అర్ఘ్యగంధాదినాఽభ్యర్చ్య మూలబింబే విసర్జయేత్.(ఈశ్వరం)

తదనంతరం అవభృతస్నాన విషయః

బ్రాహ్మే ముహూర్తే సంప్రాప్తే దేశికో మంత్రవిత్తమః.

ఉద్వాసనబలిం దద్యాన్మాతృకైః పరిజనైః సహ.

గ్రామేచాఽఽవాహితాన్ పూర్వం కుముదాదీన్ గణాన్వితాన్.

సంతోష్య బలిదానేన సవిశేషం విసర్జయేత్.

మహాతటాకే నద్యాదౌ దేశికో మంత్రవిత్తమః.

ఋత్విజఃపరిచారైశ్చ సర్వైః పరిజనైః సహ.

స్నానంకృత్వా తు విధివద్గత్వా దేవ గృహం తతః.(ఈశ్వరం,పాద్మోద్భవం)

ఆచార్య సమ్మాన విధిః

యజమానో గురుం హేమైర్భూషణైః కటకాదిభిః.

వసనైర్గంధ పుష్పాద్యైరలంకృత్యాభి పూజ్యచ.

ఉత్తమాం దక్షిణాం దద్యాత్ స్వర్ణనిష్క శతాంతిమం.

యాగస్తు దక్షిణాహీనే నిష్ఫలస్యాన్న సంశయః.

తస్మాద్విత్తానుసారేణ దద్యాదాచార్య దక్షిణా.(ఈశ్వరం,సనకం)

ఆచార్య ఉత్సవ విధిః

తత్కాలే యజమానస్తు అలంకృత్య తు దేశికం.

వస్త్రస్రక్చందనాద్యైశ్చ సమారోప్యచ యానకే.

శంఖ కాహళ వాదిత్ర భేరీ పటహ సంయుతం.

ఛత్రదీప సమాయుక్తం గాయకాదిసమన్వితం.

దేశికం దేవవత్ స్మృత్వా స్వగృహే సంప్రవేశయేత్. (ఈ, పారమే, శ్రీ:)

ఉత్సవకృతే ఫలప్రాప్తిః

మహోత్సవః కృతే యేన సోఽశ్వమేధఫలం వ్రజేత్.

యత్ర దేశే భవేద్యేతదుత్సవః తత్ర చ ద్విజాః.

సువృష్టిస్సర్వతో భూయాద్రాజా వృద్ధిమవాప్నుయాత్.(పరమపురుషం)

అన్యత్ర

దేవస్యోత్సవ కర్తా చ ఆచార్యో ఋత్విజాస్తథా.

పరిచారక వర్గాశ్చ ప్రేక్షకాస్సాధకాస్తథా.

సాయుజ్యం ప్రాప్యమోదంతే నిత్యముక్తాయివా ద్విజాః.(పురుషోత్తమం)

అన్యత్ర

ఏవం హి దేవదేవస్య ఉత్సవం కారయేత్తు యః.

ఇహలోకే సుఖంప్రాప్య పరలోకేమహీయతే.(ఈశ్వరం)

అన్యత్ర

శుభాశిషంతతో లబ్ధ్వా సుఖం సర్వం సమాప్నుయాత్.

ఏవం యఃకారయేద్భక్త్యా కర్మజో ధనవాన్ నరః.

ఇహలోకే సుఖం ప్రాప్య పరలోకే మహీయతే.

రాజ్యశ్రీమతులాం చైవ భక్తిం ప్రాప్నోతి నారద.(పాద్మోద్భవం)

అన్యత్ర

ఉత్సవం దేవదేవస్య యఃకుర్యాత్సఫలం స్వయం.

ఉత్తారయన్ స్వయంవిష్ణోః సాయుజ్యం గచ్ఛతి ధ్రువం.

హయమేధసహస్రాణి యజతే చ సమాహితః.

యశ్చోత్సవేన యజతే తయోస్తుల్య ఫలాన్వయః.

యాగానామపి సర్వేషాం ఫలముత్సవ కర్మణి.

గ్రామేవా నగరేవాపి పత్తనేవా మహోత్సవే.

విష్ణోఃప్రవర్తతే యత్ర దేశో రాష్ట్రేఽపివా భవేత్.

భయంన మృత్యోర్న వ్యాధేర్న దుర్భిక్షాది సంభవః.

నశ్యంతి తస్కరాస్తత్ర నాఽధర్మస్సంప్రవర్తతే.

ధర్మయుక్తో భవేద్రాజా జనః ధర్మపరాయణాః.

భవంతి సుఖినోస్సర్వే సర్వ దుఃఖ వివర్జితాః.(పాద్మం)

అన్యత్ర

దేవోత్సవాది కృపయాన్నృపస్య బలాయురారోగ్యకర శ్రియశ్చ.

రాష్ట్రస్య వృద్ధి ర్ధనధాన్యయుగ్వే ప్రయోజయిత్రాది ఫలం సుఖాది.

ధన్యంయశస్యమాయుష్యం సర్వపాప నికృంతిమం.(విష్వక్సేనం)

అన్యత్ర

ఏవం యః కురుతే భక్త్యా ఉత్సవం శాస్త్రచోదితం.

సోఽతులాం శ్రియమాప్నోతి కోటి ధర్మఫలం లభేత్.

అశ్వమేధ సహస్రంచ వాజపేయ శతం తథా.

సర్వ తీర్థ ఫలంచైవ బహుగోదానజం ఫలం.

బహుధర్మఫలంచైవ లభతే నాత్రసంశయః.

సర్వ పాప క్షయం యాంతి నాత్ర కార్య విచారణా.

ద్వికాల స్నపనం కుర్యాత్ స్నాన విద్ధే విశేషతః.(అనిరుద్ధం)

మహోత్సవేషు సర్వేషు దేశకాలాను సారతః.

ఊహాఊహ విధానేన కరణీయం సమర్చనం.

నిత్యోత్సవాది వివిధోత్సవాణాం ప్రమాణాని

నిత్యోత్సవం కర్తవ్య విధిః

కర్మశక్తిం సమావాహ్య బలిబేరే నియోజయేత్.

బలిబింబం సముద్ధృత్య డోలారోపణ మావిశేత్.

నిత్యోత్సవం సమారోప్య తద్బింబం శిభికాదిభిః.

ఆరోపయిత్వాతు శిరసి పరిభ్రమణ మాచరేత్.

బలిప్రదానేన విధినా ఉత్సవాభ్యుదయావహం.

శుక్లాంబరధరం సౌమ్యం శుక్లయజ్ఞోపవీతకం.

పరిచారకమాహూయ భావితం గరుడాత్మనా.

తన్మూర్ధ్ని చరుపాత్రస్థ తండులేన ప్రసూనకే.

శిరసా ధారయేద్విప్రాన్ ఘంటా నాదం చ ఘోషయేత్.

శూద్రేషు ధారయేద్ డోలాం బలిదానం చ నిష్ఫలం.

తస్మాత్సర్వ ప్రయత్నేన విప్రేషు ధారయేత్ క్రమాత్.(జయోత్తరే)

నిత్యోత్సవ బేరమలాభే స్వయంవ్యక్తాది క్షేత్రేషు కర్తవ్య విధిః

స్వయంవ్యక్తేచ దివ్యేచ మఖార్చా రహితేఽపివా.

తత్ర నిత్యోత్సవవిధిం వదామి కమలేక్షణే.

హేమాది పటలే శుద్ధే పూరయేత్ ద్రోణ తండులం.

తమిన్ పద్మం సమాలిఖ్య శోధయేచ్ఛోషణాదిభిః.

తన్మధ్యే పీఠమాకల్ప్య వాసుదేవం చతుర్భుజం.

మూలభేరాత్సమావాహ్య యజేద ర్ఘ్యాదిభిస్సహ.

శుక్లాంబరధరం సౌమ్యం శుక్లయజ్ఞోపవీతకం.

సోత్తరీయం చ సోష్ణీషం చందనాద్యైరలంకృతం.

ధ్యాత్వా తంవినతానందం పరిచారక వరం శుభం.

తన్మూ ర్ధ్ని పటలం న్యస్య యాత్రోపకరణైస్సహ.

ధామప్రదక్షిణీ కృత్య పాత్రస్థం పరమేశ్వరం.(శ్రీః)

ఏకదిన ఉత్సవ కాల నియమః

మాఘమాసే పునర్వస్వో శ్చైత్రేవా ద్వితయేపివా.

వైశాఖే శ్రవణే ఋక్షే రోహిణ్యాం శ్రవణే తథా.

ఆద్రాయాం మార్గశీర్షాఖ్యే ఆషాఢే హస్త తారకే.

కార్తికే మాసి రోహిణ్యామన్యేష్వేవం వివిధేష్వపి.

అవతార దినేష్వేవం కుర్యాదేకాహముత్సవం.(పారమే)

పంచ పర్వాణాం నామాని

పక్షే పక్షేచ ద్వాదశ్యాం మాసే మాసే తథైవ చ.

అమావాస్యాం పౌర్ణమాస్యాం శ్రవణేచోత్తరే తథా.

అవతార దినేష్వేవం దేవదేవస్యవై ద్విజాః.(ఈశ్వరం)

అన్యత్ర

ఏకాదశ్యాం పౌర్ణమాస్యాం దర్శే సంక్రమణేపిచ.

పంచపర్వోత్సవం బ్రహ్మన్ సర్వదోషోపశాంతయే.(వి-తిలకం)

తేషు ఉత్తమ విషయః

నక్షత్రేషుచ సర్వేషు శ్రవణంచోత్తమం భవేత్.

తిథీనాం ద్వాదశీ శ్రేష్టా వారాణాం శుక్రవాసరం.

యోగానాంతు వ్యతీపాతం కరణాంతు విశిష్టికం. (అనిరుద్ధం)

షణ్ణామధ్వర ఉత్సవానాం నామాని

అతఃపరం తే కమలే షణ్ణామధ్వర సంజ్ఞినాం.

క్రమంతు కథయామాస వాసుదేవస్య శార్ఙ్గిణః.

విష్ణోరావిర్భావక్ష్చేచ దర్శ శ్రవణయోస్తథా.

ఏకాదశ్యాం సంక్రమేచ షడ్విధౌచోత్సవాః స్మృతాః.

నోత్సవః శ్రవణే యత్ర విష్ణోరాయతనే శుభే.

పంచపర్వోత్సవం నామ మాసి మాసి భవేద్రమే.(శ్రీః)

తేషు భేదాని సంప్రాప్తే కర్తవ్య నియమః

నక్షత్ర భేదే సంప్రాప్తే పూర్వమేవ ఫలప్రదం.

పరేద్యుర్దశనాడీచేత్ పరమేవ ఫలప్రదం.

ఏకాదశ్యామమావాస్యాం ద్వాదశ్యాదిషువా ద్విజాః.

పరేద్యుశ్చేత్కలా మాత్రం పరమేవ శుభప్రదం.(ఈశ్వరం)

మాసభేదేన ఉత్సవ భేదాః

మాఘుమాసేతు మాఘురేక్ష దమనారోపణం చరేత్.

ఫల్గునే మాసి ఋక్షేచ తులస్యారోపణం చరేత్.

చైత్రేతుమాసే ఋక్షేతు చంపకారాధనం చరేత్.

వైశాఖ మాస ఋక్షేచ శతపత్రేణ పూజయేత్.

జ్యేష్ఠమాసే విశేషేణ ఫలో(ప్లవో)త్సవవిధిం చరేత్.

అనురాధేతు విప్రేంద్రామావాస్యాం శ్రవణేపివా.

స్నాపయేత్సహస్రకలశైః తదర్ధైర్వా తదర్ధకైః.

అష్టోత్తర శతైర్వాపి తన్యూనం న సమాచరేత్.

ఆషాడేమాసి మాసరేక్ష సహకారఫలైర్యజేత్.

శ్రవణేమాసి మాసరేక్ష పూజయేత్కదలీ ఫలైః.

భాద్రపదే మాసి ఋక్షేపంగజారాధనం చరేత్.

ఆశ్వయుజే మాసి మాసరేక్ష శ్వేతపద్మైః సమర్చయేత్.

కార్తికే మాసి మాసరేక్ష దీపారోపణమాచరేత్.

మార్గశీర్షేమాసి ఋక్షేచ గంధాలేపనమాచరేత్.

పుష్యేమాసి సితే పక్షే హరిద్రాలేపనం చరేత్. (అనిరుద్ధం)

అయన భేదేన సమయ భేదాః

ఉత్తరాయణ పూర్వేషు షట్సు సంక్రాంత్యాదిషువా ద్విజాః.

పశ్చాత్ షోడశనాడీనామంతరే దేవమర్చయేత్.

దక్షిణాయన పూర్వేషు షట్సు సంక్రమణేషు చ.

ప్రాగేవాభ్యర్చయేద్దేవం నాడీ షోడశకాంతరే. (ఈశ్వరం)

చైత్రమాసే జలక్రీడోత్సవే వివిధ యుద్ధోత్సవాః

మధుమాధవ మాసేతు శుక్లపక్షే విశేషతః.

కలయాపి చతుర్దశ్యాహ్యపృష్టే పర్వణి ద్విజాః.

జలక్రీడాంతు దేవస్య కుర్యాద్దేశిక సత్తమాః.

మధ్యాహ్నే బలిదానాంతే యాత్రామూర్తి గతం విభుం.

శిభికాయాం సమారోప్య శ్రీ పుష్టిభ్యాం సహాద్విజాః.

చూర్ణాధివాసనం ప్రాగ్వత్కృత్వా దేశిక సత్తమాః.

శ్రీ సూక్తేన తతో దేవం శ్రియం పుష్టించ దేశికః.

అభిషిచ్యచ చూర్ణేన హరిద్రేణ యథా విధిః.

దేవీభ్యాం సహ దేవేశం భ్రామయేద్ గ్రామ వీథిషు.

తతో దేవస్య దేవ్యోశ్చ యుద్ధ క్రీడాం చ కారయేత్.

ప్రథమే గంధయుద్ధంచ ద్వితీయే పుష్పయుద్ధకం.

తృతీయే చూర్ణయుద్ధంచ చతుర్థే తైల యుద్ధకం.

పంచమే క్షీరయుద్ధంచ షష్టేతు కర్పూర కుంకుమైః.

నారికేళజలైర్యుద్ధం సప్తమేతు సమాచరేత్.

గంధాంభసాఽష్టమే యుద్ధం నవమే జలయుద్ధకం.

యుద్ధక్రీడాంతు తత్రైవ దేవమంతఃప్రవేశయేత్.(ఈశ్వరం-పాద్మోద్భవే)

తేషాముత్సవ ఫలవిషయే

పరస్పరంచ సించేయుః సర్వే మంగల వారిభిః.

గంగాస్నాన ఫలం ప్రాప్య విష్ణుసాయుజ్య మాప్నుయుః.(ఈశ్వరం)

తథైవ యానారూడస్య కారణమాహ

యానేదేవ సమారోప్య సహ స్నానార్ద్రవాససా.

జలక్రీడపురస్కం తు యాత్రోపకరణైస్సహ.

భ్రామయేద్గ్రామ వీథీషు ప్రీతయే వరుణస్యచ.

ప్రజానామపి సర్వేషాం పవిత్రీకరణాయచ.(ఈశ్వరం)

చైత్రమాస ఉత్సవే శ్రీరామనవమి విషయే

చైత్రశుద్ధే శుక్లపక్షే నవమ్యాం సోమవాసరే.

పునర్వసుభ్యాం సంయుక్తే కులీరేఽభిజితే తథా.

ప్రద్యుమ్నో రామరూపేణ సూర్యవంశేఽజనిష్ట హి.

తస్మిన్ కాలే లక్ష్మణేన శత్రుఘ్నేన చ సీతయా.

భరతేనాంజనేయేన రాఘవం పూజయేద్ గురుః..(శ్రీ:)

విశాఖోత్సవ దిన నిర్ణయమాహ

వృషభస్తే దినకరే పౌర్ణమాస్యాంతు వా భవేత్.

విశాఖా ఋక్షయుక్తా వా హ్యయుక్తావా ద్విజోత్తమాఃం.

చతుర్దశ్యాహ్యవిద్ధాయాం తస్యాముత్సవ మాచరేత్.(ఈశ్వరే-)

అన్యత్ర

వైశాఖస్య సితే పక్షే విశాఖాపూర్ణిమా యుతా.

తస్యామృక్షే పూజనేచ కుర్యాద్ భాగవతోత్తమాః.

తిథ్యయోగేఽపి నక్షత్రే ముఖ్యముత్సవ మీరితం.

ఋక్షహీన తిథౌ పూజామాసురం స్యాన్నిరర్థకం.(శ్రీ:)

వసంతోత్సవస్య కారణమాహ

వసంత కాల తృప్త్యర్థం తత్సమృద్ధిభిరాహ్వాతైః.

పుష్పైర్నానావిధై ర్దేవమర్చయేద్దక్షిణాముఖం.

ఆసీనంమండపం క్లృప్తే వేదిమధ్యే మనోరమే.

పుష్పాన్వితైః ప్రపాం కృత్వా మంటపే పూజయేద్ధరిం.(పాద్మం)

వసంతోత్సవ కృతే ఫలమాహ

ఏవం యః పూజయేద్దేవం పత్ర పుష్ప ఫలాదిభిః.

తస్య సస్య సమృద్ధిః స్యాత్ఫలం చ సుమహద్భవేత్.(శ్రీ:)

కల్హార అథవా దమనికోత్సవ విషయః

వైశాఖే మాసి చైత్రే వై సితే పక్షే శుభేదినే.

కారయేదుత్సవం దివ్యం కల్హార కుసుమైర్ముదా.

ద్వాదశ్యాం పౌర్ణమాస్యాం వా పుష్పాలంగారమాచరేత్.

దమనారోపణం బ్రహ్మన్ అథవాచోభయం సహ.(పాద్మోద్భవం)

అన్యత్ర

తముత్సవం ప్రవక్ష్యామి వృద్ధిదం సర్వ దేహినాం.

ఋతురాజే వసంతేవా తథా శరది వా రమే.

జ్యేష్టేవా శ్రావణేమాసే పుష్యేవా ఫాల్గునేఒపివా.

పూర్వ పక్షేచ పంచమ్యాం ద్వాదశ్యాం పూర్వయోరపి.

రోహిణీశ్రవణాశ్విన్యోరుత్తర త్రితయేఒపిచ.

యజమానానుకూలేషు తిథితారేషు వా బుధః.

ప్రార్థితో యజమనేన కుర్యాద్దేశిక సత్తమః.

కల్హారైర్భగవద్యాగం దేశోపద్రవ శాంతయే.(శ్రీః)

కల్హారపుష్పస్య అధిదేవతా విషయే

ప్రార్థయేచ్చ తతో దేవీం వసుధాం వసుదాయినీం.

దేవీత్వద్ధస్త కల్హార కుసుమైరర్చయేద్ విభుం.

రాజ్యస్య దోషశాంత్యర్థం ప్రీతయే తవ మేదినీ.

ఇతి సంప్రార్థ్య తద్ధస్తాత్ కుంభస్థాం దేశికోత్తమః.

వినిర్గతాని పుష్పాణి ధ్యాత్వా దివ్యానిభావయేత్.(శ్రీః)

మూర్తిభేదేన కల్హార పుష్ప సంఖ్యాణాం భేదాః

మూలభేరస్య కుసుమైః కుర్యాత్ పంచశతైః స్రజం.

అష్టోత్తరశతైః పుష్పైః కర్మబింబస్య వై రమే.

తదర్ధేన స్రజం కుర్యాత్ శ్రీభూమ్యోః స్రజముత్తమం.

మఖార్చాప్రభృతీనామ్తు పంచ వింశతిభిః స్రజం.

కారయేద్ విధినామాలా తత్తద్బింబానుసారతః.(శ్రీః)

ఏతత్ కల్హార ఉత్సవస్య ఫలమాహ

ఉత్సవం సర్వలోకానాం దేవానామిష్ట సిద్ధిదం.

పరచక్ర ప్రవేశేపి శత్రుభిః పరిపీడితే.

మహామారికయా భూమౌ సర్వస్మిన్ జననాశనే.

మహోత్పాదాదిభిర్లోకే పీడితేవా గ్రహాదిభిః.

తదాభువం పూజయిత్వా కల్హారోత్సవమాచరేత్.

రాజా భూమిమవాప్నోతి హన్యంతే శత్రవస్తథా.(శ్రీః)

జ్యేష్ట, ఆషాడ మాస అభిషేకాది ఉత్సవమాహ

మిథున జ్యేష్ట ఋక్షేవా పౌర్ణమాస్యామథాపివా.

కటకే శుక్లపక్షస్య హ్యేకాదశ్యా మథాపివా.

నక్షత్రేణ వియుక్తాయాం యుక్తాయామాపి వై రమే.

అవశ్యమభిషేకస్యాదేకాదశ్యాం హరేస్తథా.(శ్రీ:)

ఏతదుత్సవ అభిషేక ఫలమాహ

ఏవంయఃకారయేత్పూజాం శ్రద్ధాపూతేన చేతసా.

సర్వాన్ కామానిహావాప్య విష్ణులోకం సగచ్ఛతి.(పాద్మం)

అన్యత్ర

జ్యేష్టాభిషేక మారభ్య యావద్వాసంతికోత్సవం.

భగవన్మందిరే యస్తు కురుతే తస్య సర్వదా.

ఆయురారోగ్య భాగ్యాని లభంత్యత్ర న సంశయః.

రాజ రాష్ట్రాభి వృద్ధిశ్చ తస్మిందేశే భవేద్ధ్రువః.(పరమపురుషే)

సుదర్శన జయంతి నిర్ణయమాహ

జ్యేష్టే సుదర్శనం చక్రం హేతిరాజం ప్రపూజయేత్.

పారాశర్య !సితే పక్షే ద్వాదశ్యాం శుక్రవాసరే.

చిత్రా నక్షత్రకే సౌమ్యే లగ్నే కర్కటకే శుభే.

అవతారోతి మే శుభ్రో దైత్యానాం ప్రాణదాయకః.

రక్షకస్తత్ర భక్తానాం వాంఛితార్థ ఫలప్రదః.

తన్మంత్రేణ సమభ్యర్చ్య స్నాపయేత్పూజయేత్సదా.(పారాశర్యం)

శ్రావణే జన్మాష్టమి ఉత్సవ నిర్ణయమాహ

శ్రావణేమాసి కృష్ణేచ పక్షేఽష్టమ్యాం తిథౌ హరేః.

రోహిణ్యాం జన్మ కృష్ణస్య లోకానాం మంగలావహం.

జయంతీ నామ సాఖ్యాతా జయత్యశుభ మిత్యసౌ.

తిథ్యప్యయోగ్యేఽపి నక్షత్రే కేవలేఽర్చనమిష్యతే. (పాద్మే)

జన్మాష్టమి దిన నిర్ణయం

చంద్రోదయేఽష్టమీ యుక్తా సప్తమీ కలయా వినా.

రోహిణీ రహితావాపి సాహి జన్మాష్టమీ స్మృతా.(ఈ)

అన్యత్ర

సింహమాసే కృష్ణపక్షేత్వష్టమ్యాం రోహిణీ శుభే.

హర్షకౌలవ సంయుక్తే బుధవారే శుభే దినే.

కన్యాంగతే బుధే శుక్లే లగ్నగే చ బృహస్పతౌ.

మకరే భూమి పుత్రే చ తులాయాం చ శనౌ స్థితే.

కటకేచ స్థితే రాహౌ కేతౌవా మకరే స్థితౌ.

వృషభేతు మృగంగేచ ఆదిత్యే సింహగే సతి.

నిశీథే వృషభో లగ్నే సర్వ లోకహితో హరిః.

వసుదేవస్య దేవక్యాం జాతః కృష్ణో భృగూద్భవే.

తత్కాలేతు విశేషేణ కృష్ణ రూపి జనార్దనః.(శ్రీః)

శ్రీజయంతి నిర్ణయమాహ

సూర్యోదయేపి సప్తమ్యా తథాకృత్తికయాపిచ.

కలయాపిహ్యవిద్ధావా రోహిణీ ద్విజపుంగవాః.

అష్టమీ సహితావాపి అష్టమీ రహితాపివా.

జయంతీ నామ సాప్రోక్తా జయత్యశుభమిత్యసౌ.ఈశ్వరం,

అన్యత్ర

అష్టమ్యాం వా నవమ్యాం వా దశమ్యాంవాపి రోహిణీ.

అవిద్ధా యది లభ్యేత కలామాత్రాపి వైష్ణవైః.

గ్రాహ్యా కదాపి విద్ధాతు నగ్రాహ్యా వైష్ణవోత్తమైః.

మృగశీర్షంతు వా గ్రాహ్యం శుద్ధక్షస్య హ్యభావతః.

సిమ్హభాద్రపదే ముఖ్యా జయంతీ సింహగాపి వా. (పరమం,ఈశ్వరం)

ఏతదుత్సవే దినద్వయ సంప్రాప్తే కర్తవ్య విధిః

యదితద్యోగ కాలంచ ద్వివారం లభతే ద్విజాః.

ఏకస్మిన్ సింహమాసేతు పూర్వం హిత్వా పరం చరేత్.

ముక్షప్రధానా నిష్కామ కర్మాచరణ దీక్షితాం.

ప్రపన్నానాం జయంతీ స్యాద్వైవం శాస్త్రోక్త వర్త్మనా.

ద్వివారం లభతే తత్ర పూర్వం త్యక్త్వా పరం గృహేత్.

సౌమ్యవాసర యోగేన కుర్యాదేతన్ మహోత్సవం.(పరమపురుషే)

ఏతదుత్సవే దినభేదేన ఉత్తమాది భేదాః

అత్ర కించిద్విశేషోస్తి వదామి కమలేక్షణే.

విద్ధాది దోషే సంప్రాప్తే భిద్యతే బహుధోత్సవః.

అష్టమీ రోహిణీ పూర్ణా బుధవారేణ సంయుతా.

తాభ్యాం వృషభే లగ్నే బృహస్పత్యుదితే తథా.

ఉత్తమంపూజనం తస్యాం కృష్ణరూపస్య వై హరేః.

బుధవార వియుక్తా స మధ్యమా తు ప్రకీర్తితాః.

సంపూర్ణారోహిణీ యస్యామష్టమీ కలయాయుతా.

సంపూర్ణాయాం తథాష్టమ్యాం రోహిణీ కలయాయుతా .

పూజనంతత్తిథౌ కార్యం మహత్పాతక నాశనం.(శ్రీః)

అన్యత్ర

పరత్రైవోత్సవంకృత్వా మహాపాతక నాశనం.

పశ్చాచ్చేద్రోహిణీ విద్ధా పూర్వత్రైవ సమాచరేత్.(ఈ)

శ్రీ కృష్ణస్య నివేదన విషయే

పాయసంచైవ ముద్గాన్నం ఫలం నానావిధం తథా.

జంబుకాఖ్య ఫలంచైవ విశేషేణ నివేదయత్.(అనిరుద్ధం)

ఏతదుత్సవే అర్ఘ్యదానస్య మంత్రమాహ

అర్ఘ్యదానం విశేషేణ కుర్యాత్సర్వ ఫలప్రదం.

జ్యోత్స్నాంపతే నమస్తస్మై నమస్తే జ్యోతిషాంపతే.

నమస్తే రోహిణీ కాంత సుధాకుంభ నమోస్తుతే.

ఇతి చంద్రం నమస్కృత్య దద్యాదర్ఘ్యం తతఃపరం.

*క్షీరోదార్ణవ సంభూతాఽత్రినేత్ర సముద్భవ.

గృహాణర్ఘ్యం శశీసోదం రోహిణ్యా సహిత ప్రభో.

జాతఃకంసవధార్థాయ భూభారోత్తారణాయచ.

పాండవానాం హితార్థాయ ధర్మ సంస్థాపనాయ చ.

కౌరవాణాం వినాశాయ దైత్యానాం నిధనాయ చ.

గృహాణర్ఘ్యం మయా దత్తం దేవక్యా సహితో హరే.(ఈ)

అర్ఘ్యదానస్య ఫలమాహ

ప్రీణనం సర్వ దేవానాం సర్వ సస్యాభివృద్ధిదం.

కృష్ణాయార్ఘ్యం తతో దద్యాన్మంత్రేణానేన వై ద్విజాః.(ఈ)

*ఏతదుత్సవే మండల పూజాయాం విశేషః

కృష్ణస్య పురతో భూమౌ పిష్టేనాలిప్య పద్మవత్.

అష్టభిశ్చ దళైర్యుక్తం మధ్యే విపుల కర్ణికం.

తస్మిన్ కృష్ణం సమావాహ్య దళేష్వష్టసు వై క్రమాత్.

వసుదేవం దేవకీంచ నందగోపం తతఃపరం.

యశోదాం రోహిణీం చైవ బలభద్రం నిశాకరం.

సుభద్రం పూజయేద్ దేవి పరివారానివాబ్జజే.(శ్రీ)

ఏతదుత్సవే కృష్ణబింబమభావే కర్తవ్య విధిః

స్వతంత్రం పరతంత్రంవా కృష్ణమేవం సమర్చయేత్.

అభావే కృష్ణబింబస్య తత్ప్రాసాద సంస్థితం.

దేవమర్చయేద్భక్త్యా జయంత్యాంతు విశేషతః.

ఏవం నృసింహం రామం చ వరాహం వామనాదికం.

తత్తజ్జన్మదినే సమ్యగ్విశేష స్నపనేనతు.

మహతా హవిషేనైవ చతుస్థానేతు పూజయేత్.(ఈ)

ఏవం ఉత్సవ కృతే ఫలమాహ

శ్రీ కృష్ణ జన్మదివసే యః కరోత్యుత్సవం హరేః.

తస్య గోభూ హిరణ్యాని వర్ధతే నాత్ర సంశయః.

యస్మిన్ దేశే కృతంచైతదుత్సవం జగతాం పతేః.

తస్మిన్ దేశే విశేషేణ గవాం వృద్ధిర్భవిష్యతి.(పరమపురుషే)

ఏతదుత్సవాంతే పారణకాలభేదాః

ముముక్షూణామకామానాం ఉత్సవాంతే తు పారణం.

పుత్రాది ఫలకామానాం ప్రాతరేవహి పారణం.(శ్రీః)

పవిత్రోత్సవ విషయాః

పవిత్రోత్సవ కర్తవ్య కారణమాహ

సంవత్సర కృతా కృత్య దోషః సస్య పూర్వకః.

నాశమాయాతి వై క్షిప్రం పవిత్రారోపణాయతు.

పాతియస్మాత్స దోషం హి పతనాత్పరి రక్షతి.

విశేషేణ ద్విజాస్తాతి పూర్ణం కర్మ కరోతి చ.

సాధకేచ క్రియా హీనే తస్మాదుక్తో మయా మహాన్.

యాగ ఏష పవిత్రాఖ్య ఉక్త లక్షణ లక్షితః.(పారమే, ఈ)

అన్యత్ర

పవిత్ర కర్మ హీనేతు నిత్యపూజా వినశ్యతి.

నిత్యపూజా వినాశేన రాష్ట్రం క్షయమవాప్నుయాత్.

తద్గ్రామో నిధనం యాతి తత్స్థానం నాశనం భవేత్.

తస్మాత్సర్వ ప్రయత్నేన పవిత్రారోపణం చరేత్.(అనిరుద్ధం)

అన్యత్ర

సంవత్సరం నరో భక్త్యా సమభ్యర్చ్య జనార్దనం

యత్ఫలం సమవాప్నోతి పవిత్రారోపణేన తత్.

తస్మాద్భక్తి సమాయుక్తైః నరైః విష్ణుపరాయణైః.

వర్షే వర్షేతు కర్తవ్యం పవిత్రారోపణం పరం.(మార్కండేయం)

పవిత్రోత్సవ నిర్వచనమాహ

మంత్రలోపాదినా కర్మ పతితం విహితం పునః.

ప్రాయశ్చిత్తేన తత్కర్మ కర్తారం త్రాయతే పునః.

తత్పవిత్రం ఫలైర్భూయో రోహత్యేవ సమాహితం.

ఇతి నిర్వచనాత్తజ్జ్ఞైః పవిత్రారోహణం మతం.(పాద్మం)

అన్యత్ర

పతనాత్ త్రాయతే తస్మాత్పవిత్రంపరికీర్తితం.(అనిరుద్ధం)

పవిత్రోత్సవకృత కాలభేదే చాంద్ర, సౌర, వైష్ణవ భేదాః

ఆషాఢ పంచ దశ్యాంస్తు యావద్వై కార్తికస్య చ.

సంపూర్ణం చంద్ర దివసం తం కాలం చాంద్రమంతిమం.

ఆకర్కట సంక్రాంతేస్తులా భాగక్షయావధి.

కాలంతమష్ట పక్షంచ సౌరం మధ్యమ సంజ్ఞితం.

ఏకాదశ్యాం దినాంతో యశ్చాతుర్మాస్యోప లక్షితః.

కాలంతం వైష్ణవం విద్ధితూత్తమం సర్వ సిద్ధిదం.(పారమే, ఈ)

చాతుర్మాసస్య త్రివిధాః

చాతుర్మాస్యం త్రిధాప్రోక్తం సౌరశ్చాంద్ర మాసం తథా.

వైష్ణవంచ విశేషేణ త్రివిధం సంప్రకీర్తితం.(అనిరుద్ధం)

తేషాం లక్షణమాహ

సంక్రాంత్యాధికం సౌరంస్యాత్ చాంద్రశ్చ ప్రథమాదికం.

ద్వాదశ్యాది త్రికంచైవ వైష్ణవం పరికీర్తితం.(అనిరుద్ధం)

తేషు ఉత్తమాది భేదాః

వైష్ణవంచోత్తమం ప్రోక్తం మధ్యమం సౌరముచ్యతే.

చాంద్రమప్యధమం ప్రోక్తం ఉత్తమేతు సమాచరేత్.(అనిరుద్ధం)

దిననిర్ణయమాహ

చాతుర్మాస్యేత్సవాఽన్యతమే మాసే వై శుక్లపక్షకే.

ద్వాదశ్యాం దేవదేవస్య పవిత్రారోపణమాచరేత్.(పారమే, ఈ)

అన్యత్ర

పూర్వోదితేషు మాసేషు శుక్లపక్షేఽమృతోద్భవే.

ప్రథమాయాం తృతీయాయాం పంచమ్యామథవా తిథౌ.

ఏకాదశ్యాం దశమ్యాంవా త్రయోదశ్యామథాపివా.

ద్వాదశ్యాం పూర్ణిమాయాం వా నక్షత్రే యమదైవతే.

రోహిణ్యాం పుష్య నక్షత్రే మృగశీర్షే మఖేఽపివా.

చిత్రరేక్ష శ్రవణేవాపి రేవత్యస్వినీ తారకే.

తత్తన్మాసస్య నక్షత్రే పూర్ణిమారహితాఽపివా. (ఈశ్వరం,పారమే,శ్రీ పాద్మం)

పవిత్రేషు సూత్ర భేదాః

ప్రథం దర్భసూత్రంతు పట్ట సూత్రమతః పరం.

తృతీయం క్షౌమసూత్రంతు పద్మసూత్రమతః పరం.

కార్పాస సూత్రమథవా వేత్రసూత్రమథాపివా.

కన్యయా కృత సూత్రంతు నారీయాతు పతివ్రతా.(మార్కండేయం)

పవిత్రేషు ఉత్తమాది భేదాః

పంచ వర్ణసమాయుక్తం పంచ యష్టి సమన్వితం.

పవిత్రంచోత్తమం జ్ఞేయం యష్టిత్రయ సమన్వితం.

పవిత్రం మధ్యమం ప్రోక్తమధమం ఏక యష్టికం.(శ్రీ:)

అన్యత్ర

శిర ఆరభ్య నాభ్యంతం పవిత్రంతు కనీయసం.

ఊరుమాత్రం తథారభ్య పవిత్రం మధ్యమం స్మృతం.

ఉత్తమం జానుమాత్రంతు పవిత్రాణాం ప్రమాణతః.(మార్కండేయం)

పవిత్రాణాం స్థానభేదేన నామభేదాని

జాన్వంతం వనమాలేతి నాభ్యంతం కౌస్తుభం స్మృతం.

వక్షస్థలాంతం శ్రీవత్సం కిరీటాఖ్యం శిరః స్థితం.

దేవీనామ్చ శ్రియాదీనాం పవిత్రం పద్మ సంజ్ఞితం.

పవిత్రమన్య దేవానాం సుదర్శనమితీరితం.

ద్వారతోరణ కుంభానాం పవిత్రం శంఖ సంజ్ఞితం.

మానుషాణాం పవిత్రంతు చక్రమిత్యభిధీయతే.(శ్రీ:)

ఆచార్యాదీనాం పవిత్ర మానవిషయే

ఆచార్యానాం యతీనాంచ ద్విజాతీనాం సలక్షణం.

పవిత్రం నాభి పర్యంతంఅన్యేషాంస్తనమాత్రకం.(శ్రీ:,మార్కండేయం)

అన్యత్ర

అష్టోత్తరేణ సహస్రాణాం శతేణ గ్రంధిభిస్తథా.

శిరఃపూర్వావతారాదౌ యావత్పీఠంతు వైష్ణవం.(పారమే)

అన్యత్ర

బింబానాం మనుజానాం వా నాభిమానం ప్రకల్పయేత్.

గ్రంధ్యాహ్వయ పవిత్రం తు హ్యాన్మానం పరికల్పయేత్.

అలంకార పవిత్రంతు జంఘామానం చతుర్ముఖ.

మర్యాదాఖ్యా పవిత్రాణి జానుమానం చతుర్ముఖ.

కిరీటాది పవిత్రాణి బహుగ్రంధియుతానిచ.(విష్ణుతిలకం)

అన్యత్ర

తంతూనాం ద్వాదశజ్ఞేయం పరివార పవిత్రకం.

ఆచార్యస్య పవిత్రం హి తంతూనాం సప్తవింశతిః.

అష్టావింశతి తంతూనాం కుండస్య చ పవిత్రకం.

చత్వారింశతు తంతూనాం ప్రాసాదస్య పవిత్రకం.

చత్వారింశత్తు తంతూనాం ధూప దండ పవిత్రకం.

పంచ వింశతి తంతూనాం పట్టికానాంపవిత్రకం.

అష్టా వింశతి తంతూనాం ఆలయస్య పవిత్రకం.

ఏకోనత్రింశత్తంతూనాం గోపురస్య పవిత్రకం.

పంచత్రింశత్తంతూనాం ప్రాసాదస్య పవిత్రకం.

నవత్రిం శత్తు తంతూనాం బలిపీఠ పవిత్రకం.

ఉప పీఠ పవిత్రంతు పంచ వింశతి తంతవః.(మార్కండేయం)

అధివాసస్య పవిత్ర లక్షణమాహ

పవిత్రమధివాసార్థమాద్యం నాభ్యావధి స్మృతం.

అష్టోత్తర శతైస్సూత్రైః ద్వాత్రిం శద్ గ్రంథిభిర్యుతం.

మూలభేరాది భేరాణాం పవిత్రమిదమిష్యతే.

పవిత్రం మండలే పద్మతుల్యమానం ఘటేపిచ.

కుండేచ మేఖలామానం పూర్వేద్యుర్మానమీరితం.(పాద్మం)

అన్యత్ర

ఏవమానేః పవిత్రేద్వే ప్రదద్యాద్ ద్విజసత్తమ.

యద్వాకిరీటమాద్యేతు మధ్యే శ్రీవత్స కౌస్తుభే.

తృతీయే వనమాలాంచ మంత్రైరేభిస్తు విన్యసేత్.(పారమే)

అధివాస కార్య క్రమాణి

ప్రోక్షణం తాడనందాహముత్పాటాపూరణం తథా.

లోహకార మృత్తికాభిర్భోగికాలంచ పూజనం.

సాంస్పర్శంచేతి దశధా సర్వభోగేషు సంస్కృతిః.(అనిరుద్ధం)

అధివాస హోమ విషయే

మండలస్యోత్తరే దేశే జుహుయాత్తు సంఖ్యయా.

గ్రంథీనాం సంఖ్యయాచైవ జుహుయాత్ప్రణవేనతు.

సమిధో హవిరాజ్యం చ హోమద్రవ్యాణి దేశికః.

హుత్వా సంపాత విధినా పవిత్రాణి చ సంస్పృశేత్.(మార్కండేయం)

మండల పవిత్రస్య లక్షణమాహ

మండలస్య ప్రమాణేన కుర్యాచ్చాన్యచ్చతుష్టయం.

ప్రథమం పద్మమానేన నాభిమానం ద్వితీయకం.

అరతుల్యం త్రితీయంస్యాత్ చతుర్థీం నేమిభిః సమం.

ఏకాశీతిభిరావర్తైః సూత్రాణాం ద్విజ సత్తమ.(పారమే.ఈశ్వరే)

పవిత్ర సమర్పణే మంత్రమాహ

చక్రాబ్జ మండలేమంత్రమిదంవిష్ణురితి బ్రువం.

ప్రవిశ్య మందిరం సర్వే మంగలైస్సహ దేశికః.

మూలభేరం సమాసాద్య పవిత్ర న్యసనం తతః.

పూర్వోదితేన మంత్రేణ సర్వార్చాస్యుర్యథాక్రమం.(పాద్మం)

యాగశాలాయాం ద్వార పూజా విషయే

ఈశాన దిశివా న్యస్తా యాగస్యేచ్ఛాను సారతః.

తద్గర్భే కృత్య సంలిఖ్య హేతిరాట్ చందనాదినా.

చక్రం ధ్యాత్వా మండపోర్ధ్వే పంకజం వసుధాతలే.

నిర్గమేచ గదాందేవీం శంఖం చ కకుభాష్టకౌ.

ప్రాకారాకార దేహాంచ నానాజ్వాలా సమాకులాం.

శక్తి రూపాం గదాంవాథ కేవలం మంత్రతోన్యసేత్.(పారమే,పాద్మం)

మాషాన్న బలిదానస్య కారణమాహ

ప్రత్యూహ కారిణాం తస్య ఛిద్రమన్విష్య ధావతాం.

భూతానాం రాక్షసాదీనాం మాషాన్నేన బలిం క్షిపేత్.(పాద్మం)

హవనవిషయే ద్రవ్యానాం నామాని

అగ్నౌచ జుహుయాదన్నం పాయసాది చతుర్విధం.

పౌరుషేణైవ సూక్తేన యవైశ్చ వ్రీహి వేణుభిః.

తిలైర్లాజైస్తథా పుష్పైః తథాచాగరుభిర్ఘృతైః.

సమిద్భిర్మూలమంత్రేణ పృథగష్టోత్తరం శతం.(పాద్మం)

ఏతదుత్సవే చతుస్థాన పూజనస్య మంత్రమాహ

అష్టాక్షరేణ మంత్రేణ మహాకుంభేతు పూజయేత్.

ద్వాదశాక్షర మంత్రేణ మండలేతు సమర్చయేత్.

విష్ణుమంత్రేణ విప్రేంద్ర అగ్నిస్థం హరిమర్చయేత్.

ఉత్సవేతు విశేషేణ గాయత్రియా సంప్రపూజయేత్.(అనిరుద్ధం)

కుంభమండలాదీనాం పూజన విషయే

కుంభమండలయోః ప్రాత ర్మధ్యాంహేహరిమర్చయేత్.

రాత్రావగ్నిషు పూజాస్యాద్విభవే సత్యయం విధిః.(శ్రీః)

అన్యత్ర

సంహితాద్యైశ్చతుర్భిస్తు కుంభే సంపూజయేద్ధరిం.

శాఖాద్యైమండలైః ప్రోక్తమారణాద్యైస్తు బింబకైః.

కుంభేచాఽష్టాక్షరేణైవ మండయేద్ ద్వాదశాక్షరం.

బింబేచ విష్ణుగాయత్ర్యా కుండేచైవ షడక్షరం.(భారద్వాజం)

ఉత్సవే పూజన విషయే సంఖ్యా నియమమాహ

చతుఃస్థానేషు దేవస్య పూజా సంఖ్యామిమాం శ్రుణు.

శతోత్తర సహస్రమ్వా సప్తత్యుత్తర షట్శతం.

అథవా పూజనం కుర్యాత్ షష్ట్యుత్తర శతత్రయం.

విభజ్య కుర్యాత్పూజాంవై సాన్నిధ్యాధిక సిద్ధయే. (శ్రీ:)

ఉపకుంభానాం పూజనే దిజ్నిర్ణయమాహ

ఉపకుంభేషు సర్వేషు వాసుదేవాది మంత్రతః.

వారుణాది నైఋత్యాంతం యోజయేన్మంత్రవిత్తమః. (అనిరుద్ధం)

అవభృతకాలే తత్తీర్థే సర్వ తీర్థ సాన్నిధ్య విషయః

పూర్వాముఖంచ తద్యానమాదాయ చ పవిత్రకం.

వామహస్త తలే కుర్యాత్ క్ష్మామండల గతంత్వివ.

విధృయాన్మధ్య భాగాచ్చ పాణినా దక్షిణేనతు.

అవతీర్యాంభసో మధ్యం నిమజ్జేత్ సహతేన వై.

సన్నిధిం తత్ర తత్కాలం ప్రకుర్వత్యచిరాత్తు వై.

నిశ్శేషాణిచ తీర్థాని లోకత్రయ గతాని చ.

మంత్రాత్మా యత్ర రక్షార్థం క్షణమాస్థే జలాశయే.

తత్రాయతన తీర్థానాం సర్వేషాంస్యాత్ సమాగతః.

ముహూర్తాఽతిక్రమ దోషస్తత్ర న విద్యతే.(పారమే)

పవిత్రాణాం అవరోపణ విషయే

ఉచ్చరన్ పౌరుషం సూక్తం సామం యద్వా రథంతరం.

త్రిసుపర్ణం తథా మంత్రం మూలమంత్రమథాపివా.

అవరోప్య పవిత్రాణి దేయాని గురవే తతః.(పాద్మం)

అన్యత్ర

యన్మయా బ్రహ్మ సూత్రంచ కల్పితం గ్రాహయస్య చ.

కర్మణాం పూరణార్థాయ యథా దోషో నమే భవేత్. (పారమే)

అన్యత్ర

విసర్జయేత్పవిత్రాణి విష్వక్సేనాయ దాపయేత్.

విష్వక్సేన ప్రసాదంచ ఆచార్యాయ నివేదయేత్. (మార్కండేయం)

పవిత్రోత్సవ కృతే ఫల నిరూపణమాహ

ఇత్యుక్తం యోగినాం శ్రేష్ట పవిత్రారోహణం పరం.

ఊనాతిరిక్తాద్యత్ పాతి భువి భక్త జనం సదా.

తస్య నిర్వర్తయద్భక్త్యా బ్రాహ్మణో వేదవిద్భవేత్.

శ్రీమానత్యుగ్ర శక్తిర్వై క్షత్రియోఽచ్ఛిన్న సంతతిః.

ధన ధాన్యయుతో వైశ్యఃశూద్రస్తుసుఖదాభవేత్.(పారమే,ఈశ్వరం)

పవిత్రమాలాం ధారణే ఫలమాహ

ధారయంతి పవిత్రాణి యే భక్తాః శ్రద్ధయాన్వితాః.

తేఽపి నిర్ధూత పాపాని మోదంతే దివిదేవవత్.

ఆచార్యో మూర్తిపాస్సర్వే యేచాన్యే పరిచారకాః.

యేశ్రుణ్వంతి చ పశ్యంతి కీర్తయంతిచ కర్మ తత్.

తే సర్వేపి సమృద్ధార్థా లభంతే నాత్ర సంశయః. (పాద్మం)

అన్యత్ర

పవిత్ర ధారణాద్విప్ర సర్వపాపహరం భవేత్.

సర్వయజ్ఞ ఫలంచైవ సర్వ తీర్థ ఫలంభవేత్. (అనిరుద్ధం)

అన్యత్ర

పవిత్రోత్సవ కాలేతు వాసుదేవస్య చక్రిణః.

పూజాలోపాది శాంత్యర్థం అర్పితంతు పవిత్రకం.

భక్త్యా యో ధారయేన్నిత్యం తస్య కుత్రాపిచ ద్విజాః.

కర్మలోపంతు నభవేత్ ఇతి శాస్త్ర వినిశ్చయః. (పరమపురుషం)

అన్యత్ర

పవిత్రారాధనం విష్ణోః శ్రద్ధయా యఃకరోతిచ.

సయాతి బ్రహ్మణఃస్థానం విష్ణు సాయుజ్యమాప్నుయాత్.

సర్వ పాపవినిర్ముక్తస్సర్వ దుఃఖ వివర్జితః.

యథాఽశ్వమేధం విప్రాణాం రాజసూయుశ్చ భూభుజాం.

యథాస్వధా పితృణాంచ సురాణామమృతం యథా.

నరాణాం జాంఘువీ తోయం దేవానాం అచ్యుతో యథా.

తథాహి దేవ దేవస్య పవిత్రారోపణం పరం. (అనిరుద్ధే)

అన్యత్ర

ఏవం హి విధివత్కృత్వా పవిత్రారోపణం పరం.

విష్ణు సాయుజ్యమాప్నోతి పునరావృత్తి వర్జితం. (మార్కండేయం)

భాద్రపదమాస అపరాజిత (విజయ దశమి) ఉత్సవ విషయః

ఏతదుత్సవ కృత కారణమాహ

పూజయంతి నమస్యంతి వానప్రస్థాః కదాచన.

దిదృక్షా యది తేషాం వై తత్కాలః కథ్యతాం హరే.....

అశ్వమారోప్య దేవేశం అలంకృత్యచ భూషణైః.

సంనద్ధైసాయుధైశ్చైవ భృత్యైర్నీత్వా మహా వనం.

తత్ర ధ్యానపరైర్నిత్యం వానప్రస్థైః సమర్పితం.

కందమూలఫలం చాన్యద్ గురుదేవీ నివేదయేత్.(శ్రీః)

నవరాత్రోత్సవ విషయే

అథ చాశ్వయుజే మాసి కర్తవ్యం సర్వసిద్ధిదం.

వీరలక్ష్మ్యుత్సవం విధిం వక్ష్యామి మునిసత్తమాః.

తస్మిన్ మాసి సితేపక్షే హ్యష్టమీకలయాపి వా.

అవిద్ధాయాం నవమ్యాం తు శ్రీదేవ్యుత్సవమాచరేత్.

తద్వాసరానుసారేణ నవాహోత్సవమాచరేత్.

తిథిలోపే అమావాస్యాం ఆరభ్యోత్సవమాచరేత్.

వృద్ధౌ ద్వితీయామారభ్య నవాహోత్సవమాచరేత్.

ఫలవిషయే-

ఏవం యః కారయేద్భక్త్యా మహానవమికోత్సవం.

ఆయుష్యారోగ్యమైశ్వర్యం తేజఃకీర్తిం చ సంతతిం.

సర్వాభీష్టం చ సంప్రాప్య బ్రహ్మసాయుజ్యమాప్నుయాత్.

ఏతదుత్సవస్య దిననిర్ణయే

ఈషస్య దశమీం శుక్లాం విజయాంతాం విదుర్బుధాః.

తస్మిన్నేవ తు దేవస్య విజయోత్సవమాచరేత్.

నవమీకలయాచైవ విద్ధాత్యాజ్యా భవేత్సదా.

పరవేధాయుతాయాంతు దశమ్యాముత్సవం చరేత్.

శ్రవణక్రాయుతాంచాపి పూర్వవిద్ధాం పరిత్యజేత్.....

రాజ్ఞాపట్టాభిషేకార్థ పూర్వవిద్ధాది దూషితం.

దశమీం తు పరిత్యజ్య శుద్ధమేవ పరిగ్రహేత్.(పరమపురుషం)

మహా నవమికోత్సవ(దశమిదిన) విశేషమాహ

వక్ష్యమాణేన విధినా కుర్యాద్రాష్ట్రాభివృద్ధిదం.

నవమ్యామేవ దేవస్య తురగంచ విశేషతః.

అలంగృతం తథాస్త్రౌఘం దేవస్య ధనురాదికం.....

తత్రదేవస్య తురగం తార్క్ష్య మంత్రేణ మంత్రవిత్.

సమభ్యర్చ్యాఽర్ఘ్య గంధాద్యైఃహవిరంతం సమర్చయేత్.

ఆయుధాన్యర్చయే త్తద్వత్తత్తన్మంత్రేణ దేశికః.

దశమ్యాం దేవదేవస్య కృత్వా నిత్యార్చనం పురా.....

భద్రాసనే సమావేశ్య వహ్నివృక్షస్య మూలతః..

ఆయుధాని సమభ్యర్చ్య పుణ్యాహోక్తి పురస్సరం.

శమీ పత్రంతు సంగృహ్య మూలమంత్రేణ దేశికః.

దత్వా దేవస్య శిరసి అర్ఘ్యాద్యైః సంప్రపూజ్య చ.

తాంబూలం వినివేద్యాథ దేశికేంద్రస్తదనుజ్ఞయా.(ఈశ్వరం,శ్రీ:)

తురగస్యాపి రక్షాబంధన విషయమాహ

నవరాత్రాత్మకం కార్యమీషే సితే మహావ్రతం...

తురగాన్ స్నాపయిత్వాదౌ చణకాదీన్ నివేదయేత్.

రక్షయాబంధనం లక్ష్మ్యా అశ్వాదీనాంచ కారయేత్.

గారుడేనైవ మంత్రేణ హ్యశ్వాదీనర్చయేత్త్రమాత్....(పారాశర్యం)

వహ్నివృక్షం పరిక్రమ్య తురగాన్ భ్రామయేత్తదా.

శమీమంత్రేణ పత్రేణ దేవాభిషేకమాచరేత్.(పారాశర్యం)

చతుర్దిక్షు బాణాన్ ప్రయుజ్య విషయే తత్పలానిచ

ధనుర్బాణాన్ సమాదాయ సర్వదిగ్విజయాయచ.

సర్వశత్రువినాశాయ రాజరాష్ట్రాభివృద్ధయే.

చతుర్దిక్షు చతుర్బాణాన్ ఊర్ధ్వాఽధశ్చ శరద్వయం.

ప్రయుంజేదస్త్రమంత్రేణ ధన్వనాగేతి వా ఋచా.

తతోఽర్చయేద్దేవ దేవం వివిధైరుపచారకైః. (ఈశ్వరం)

తదుత్సవే సమర్పిత శమీపల్లవాది ధారణే ఫలమాహ

ఆస్వినస్య సితే పక్షే దశంయాం విజయోత్సవే.

శమీపల్లవస్యయుక్తానక్షతాన్ యో పరిగ్రహేత్.

తస్య సర్వత్ర విజయం సర్వకార్యేషు నిశ్చయం.(పరమపురుషం)

భాద్రపద మాసే వరాహపూజనే విశేషఫలమాహ

మాసి భాద్రపదే దేవం శ్రావణేచాది పూరుషం.

వరాహదేవం సుభగం హిరణ్యాక్షసురద్విషం.

యజేత దేవ్యా ధరయా సార్ధం సర్వార్థ సిద్ధయే.(పాద్మం)

ఆశ్వయుజ మాసే నరకచతుర్దశిఉత్సవ కరణే ఫలమాహ

అపరం దేవి వక్ష్యామి ఉత్సవం పుష్టికామదం.

స్వర్గదంచాపి సర్వేషాం వైష్ణవానాంచ ముక్తిదం.

కర్తవ్య నియమః

ఆశ్వయుక్ కృష్ణపక్షస్య చతుర్దశ్యాం విధూదయే.

తైలేన స్నాపయేద్దేవమవశిష్టేన వై గురుః.

శిరసాధారయేత్ పూర్వం భక్తేభ్యో ధారయేత్తతః.

భగవద్గాత్ర సంస్పృష్టం తైలం మంత్రైశ్చ మంత్రితం.

శిరసా ధారయేయుస్తే శరీరేషు నలింపయేత్.(శ్రీ:)

అన్యత్ర ఆగ్రయణ ఉత్సవసమయాః

ఆగ్రయణం శ్రావణే మాసి మాసిప్రోష్టపదేఽపివా.

మాసేచాశ్వయుజే బ్రహ్మన్ కార్తికేమాసివా భవేత్.

వర్షేష్వేవం తతోఽన్యత్ర తైష్యే మాఘేపివా యజేత్.(పాద్మం)

(ఆశ్వయుజ మాసే మహాలక్ష్మి ఉత్సవ కరణే విశేష విధిః)

దిన వికల్పః

అథచాశ్వయుజే మాసి కర్తవ్యం సర్వ సిద్ధిదం.

వీరలక్ష్మ్యుత్సవ విధిం వక్ష్యామి మునిసత్తమాః.(ఈ)

అన్యత్ర

తస్మిన్ మాసే సితే పక్షేహ్యష్టమీ కలయాపివా.

అవిద్ధాయాం నవమ్యాంతు శ్రీదేవ్యుత్సవ మాచరేత్.(ఈ)

కుంభ పూజనవిషయే విశేషః

కుంభేచ మండలే బింబే వహ్నౌ చాపి యథావిధి....

కుంభార్చనే శ్రియం దేవీం మధ్య కుంభే సమర్చయేత్.

సుదర్శనంచ వర్ధన్యాం ప్రాగ్వదేవ సమర్చయేత్.

లక్ష్మీః కీర్తిర్జయా మాయా ఉపకుంభాష్టకే ద్విజాః.

ప్రభవాప్యయ యోగేణ పూజ్యాః ప్రాగాదిషు క్రమాత్.(ఈ)

బింబ పూజనే విశేషమాహ

హేమపీఠే సమారోప్య హ్యాలంగారాసనోదితైః.

భోగైః క్రమేణ సంపూజ్య నయేద్బ్భాస్యాసనం తతః.

అర్ఘ్యాదీనర్హణం చాపి మధుపర్కం సమర్చయేత్.

పృథుకాదీంశ్చోపహారాన్ శ్రియై దేవ్యై నివేదయేత్.(ఈ)

ఏవం కృతే ఫల విశేషమాహ

అశ్వినస్య సితే పక్షే నవమ్యాం సర్వతో భువి.

వీర లక్ష్మ్యుత్సవం కార్యం సర్వ లోక సుఖావహం.

యఃకరోత్యుత్సవంచైతత్తస్యలక్ష్మీర్ని శ్చలాభవేత్. (పరమపురుషం)

అన్యత్ర

ఏవం యఃకారయేద్భక్త్యా మహానవమికోత్సవం.

ఆయురారోగ్యమైశ్వర్యం తేజః కీర్తించ సంతతిం.

సర్వాభీష్టంచ సంప్రాప్య బ్రహ్మ సాయుజ్యమాప్నుయాత్.(ఈ)

అన్యత్ర

ఏకాదశ్యాఽశ్వినే మాసి జ్ఞేయా పాశాంకుశాఽభిధా.

ఫుల్లేందీవరవర్ణా చ హార కేయూర భూషితా.

నానలంగార సర్వాంగా ప్రాసాదసుముఖీ తథా.

ధ్యేయా దేవీ వ్రతే శుభ్రే ఆరాధ్యః పద్మనాభకః.

పద్మావత్యా సమం దేవః సర్వ శాస్త్రోపనిష్ఠితః.

కదళీఫలమప్యేఽత్ర శమీ పత్రాణిచార్చనే.

నైవేద్య శాలిపిష్టాంచ దానే ముద్రా సువర్ణజా.

యజ్ఞాత్సామిక నామ్నాతు ఫలంస్యాదధికం మునే.(సంగర్షణం)

కృత్తికాదీపోత్సవ దిననిర్ణయః

కృత్తికాసుచ కార్తిక్యాం పౌర్ణమాస్యాం మధుద్విషః.

కృత్తికాభిరయోగేవా కేవలాయాం తిథౌ భవేత్.

దీపోత్సవస్తదా సర్వం శోభయేద్దేవ మందిరం.(పాద్మం)

అన్యత్ర

వృశ్చికాఖ్యే దినకరే పౌర్ణమాసీతు వా ద్విజాః.

చతుర్దశ్యా భరణ్యాశ్చ కలయాప్యరుణోదయే.

అవిద్ధా కృత్తికాయుక్తా హ్యయుక్తావా మునీశ్వరాః.

తస్యాం వృషభకాలే తు దీపారోపణమాచరేత్.(ఈ)

అన్యత్ర

కృత్తికాయాం చ కార్తిఖ్యే సాయాహ్నే దీపమంగలం.

సంస్కృత్య గార్హపత్యాగ్నిం దీపాంస్తస్మాత్సమానయేత్.

సాయంకాలే వృషేలగ్నే దీపారాధనమాచరేత్.

దీపాంశ్చైవ మాహాదీపాన్ దీపయేదగ్ని తృప్తయే.

నివేద్య పృథుకాన్లాజాన్ దేవాయోత్సవమాచరేత్.(వి-తిలకం)

అన్యత్ర

పర్వద్వయేతు సంప్రాప్తే తస్మిన్మాసే ద్విజోత్తమాః.

దీపోత్సవంతు మాసాంతపర్వణ్యేవ సమాచరేత్.(ఈ)

అన్యత్ర

పర్వద్వయం కృత్తికాభిరయుక్తంచేత్తదా ద్విజాః.

రోహిణ్యావాపి సంయుక్తే పర్వణ్యుత్సవమాచరేత్.

అన్యత్ర

రోహిణ్యాఅప్యయోగేతు తదా మాసాంత పర్వణి.

సంక్రాంతి యోగ దుష్టేపి దీపరోపణమాచరేత్.

గ్రహణ సంభవే నియమః

సంక్రాంత్యాచోపరాగేణ దూషితే తే యదా భవేత్.

నక్షత్రం చ తిథించైవ త్యక్త్వా శుద్ధదినే చరేత్.

ఏకాచేదుపరాగేణ పూర్ణిమా దూషితా యది.

పురస్తాచ్చ పరస్తాచ్చ వర్జయిత్వాఽష్ట నాడికాః.

దీపోత్సవం తదా కుర్యాదగ్ని తృప్త్యుత్సవం శుభం.(శ్రీ)

అన్యత్ర

అథచంద్రోపరాగేణ దుష్టం పర్వం యది ద్విజాః.

ప్రాక్పశ్చాదుపరాగస్య సంత్యక్త్వా సప్త నాడికాః.

దీపం రార్త్యంతరే కుర్యాద్రాజ రాష్ట్ర సుఖావహం.(ఈశ్వరం)

ఏతద్ప్రత్సవస్య కారణ్మాహ

పురా మహాబలిర్నామ మద్భక్తో దానవోత్తమః.

సర్వాన్ దేవాన్విజిత్యైవ త్రైలోక్యస్యాధిపో భవేత్.

తం విజేతుమశక్తా వై దేవా మాం శరణం యయుః.....

నీత్వా తద్రాజ్యభారమసురం కారయామ్యహం.

ఏవం మాం ప్రార్థయత్తస్మిన్ కాలే దైత్యాధిపో బలిః.

ఉపక్రాంతా మయాతృప్తిర్వహ్నా రూపస్య వైవిభో.

మయాప్రీతిస్తు నాకారి విఘ్నాభూత్యజ్ఞ సంతతేః.

తస్మాదస్మిన్ దినే భూమ్యామాలయేషు గృహేషుచ.

అ గ్నింహుత్వా ప్రదీపాంస్తు దీపయేయుస్తదగ్నినా.(శ్రీ)

దీపారోపణక్రమః, దేవతాః నిర్ణయమాహ

కృత్వా దేవస్యపురతః ప్రాగ్వత్పీఠే తు విన్యసేత్.

నేత్రేణచాగ్ని మంత్రేన దీపమ ర్ఘ్యాదిభిర్యజేత్.

తతః శుభే ముహూర్తే తు వృషలగ్నే గురూత్తమః.

దేవమర్ఘ్యాదినాభ్యర్చ్య దీపపాత్రం సముజ్వలం.

ఆదాయ నేత్రమంత్రేణ ఉద్దీప్యస్వేతివా ఋచా.

ప్రదర్శ్య దేవదేవాయ సర్వమంగల సంయుతం.(ఈ)

అన్యత్ర

మధ్యపాత్రేత్వాఢకేన గోఘృతేన సుపూరయేత్.

పరితోఽష్టసు పాత్రేషు గోఘృతేన యథార్హతః.

మధ్యపాత్రేతూర్ధ్వముఖీం వర్తిం మధ్యే నిధాపయేత్.

అన్యేష్వపిచ పాత్రేషు ఇత్థమేవ ప్రకల్పయేత్.

పాత్రస్థం శ్రీశమావాహ్య వహ్నౌ సంపూజయేద్రమే.(శ్రీ:)

దీపాణాం ఆజ్య విశేషాః

ఉత్తమం కపిలాజ్యం తు మధ్యమం గోఘృతం భవేత్.

త్యాజ్యం తు మహిషాజ్యంతు ప్రాణిజే వర్జయేన్నృప.(మార్కండేయం)

దీపస్య వర్తీనాం ఉత్తమాది భేదాః

దీపస్య పద్మనాళం తు కార్పాసంవాఽథ కారయేత్.

దీపస్య పద్మసూత్రం తు దీపానాముత్తమో భవేత్.

మధ్యమం దీపనాళంతు మధ్యమాంగుష్ట సంమ్మితం.

అధమం దీప నాళంతు కనిష్టా సదృశం భవేత్.(మార్కండేయం)

అన్యత్ర విష్ణుదీపజ్వలన విషయః*

తతస్తు దేవదేవేశం గోపురద్వారమానయేత్.

తత్ర ద్విజాః వక్ష్యమాణం విష్ణుదీపం ప్రకల్పయేత్.(ఈ)

తేషు మానేషు ఉత్తమాది భేదాః

ప్రాసాదాగ్రం తతః కుర్యాత్ మంటపస్యాగ్రతోఽపి వా.

ప్రాసాద సదృశం శ్రేష్టం తదర్ధం మధ్యమం భవేత్.

తస్యార్ధమధమం జ్ఞేయం దీప దండంతు కారయేత్.(మార్కండేయం)

తత్స్తంభే దేవతానియమః

శిలాభిరిష్టకాభిర్వా కల్పయేన్ముని పుంగవాః.

స్తంభాధస్తాత్పూర్వ భాగే సింహం దక్షేతు మారుతిం.

పశ్చిమే వైనతేయంచాప్యుత్తరే హంసమాలిఖేత్.

ఏవంకృతే దీప దండే యధా శాస్త్రం సుశోభనే.

ముహూర్తే తార్క్ష్య మంత్రేణ పూర్వమేవ ప్రతిష్ఠితే.

తదా పూర్వోదితం దీపపాత్రమారోపయేద్విజైః.(ఈ)

అన్యత్ర

అగ్నిబీజమనుస్మృత్య దీపం ప్రజ్వాలయేత్తతః.

దీపమధ్యే మహావిష్ణుం దక్షిణే రుద్రదైవతం.

వామేచైవ విధిం పూజ్య తత్తన్మంత్రేణ పూజయేత్.(మార్కండేయం)

అన్యత్ర

గోపురస్య పురోభాగే శతతాలోన్నతం తువా.

తదర్ధం వా తదర్ధంవా ఖాదిరం చందనంతువా.

సాలంతాలం నారికేలమృజుం స్తంభం సమాహరేత్.....

ఆజ్యావసిక్తవస్త్రైర్వా తైల వస్త్రైర్నవైః ప్రియే.

తాలపత్ర సమూహైర్వా యద్వా విత్తానుసారతః.....

తేభ్యో వర్తీః సమాదాయ తత్తద్దిక్షుచ దీపయేత్.

అగ్నేః ప్రశమనాదర్వాగ్రాజ రాష్ట్రాభి వృద్ధయే.

ఛేదయేద్స్తంభమూలంతు తతో నీరాజయేద్విభుం.(శ్రీ,మార్కండేయం)

తేషు వర్ణాశ్రమ భేదేన ఆకార భేదాః

బ్రహ్మవృద్ధికరంచాగ్రం వృత్తం తద్రాజ వృద్ధిదం.

వైశ్యానాం వృద్ధిదం ప్రోక్తమష్టాశ్రం తు తథైవ చ.

గదాశంఖ సమాకారం పద్మాకారంతథైవ చ.

త్రికోణజ్వల పీఠంతు శూద్రాణామృద్ధిదం స్మృతం.(మార్కండేయం)

దీపానాం ఆకార భేదాః

మాలాదీపమ మహాదీపం చక్రదీపం తథైవచ.

కూర్మాకార దీపంచ మత్స్యాకారమ తథైవ చ.

కూటాకాప్రదీపంచ ధన్వాకారం తథైవ చ.

ఇత్యేతే దీప సంఖ్యా చ ఆచరేదుత్సవం మహత్.(మార్కండేయం)

స్థాన భేదేన ఆకార భేదాః

ప్రాకారాణామ్తు సర్వేషాం మాలాదీపం ప్రశస్యతే.

మంటపే చ మహాదీపే చక్రదీపంతు గోపురే.

కూర్మం మహానసే చైవ మత్స్యం పుష్పాలయే తథా.

కూటాకారం తు కూపే చ ధనధాన్యాలయే ధనుః.

దీపం మజ్జన శాలాయాం దండాకారం ప్రశస్యతే.

శంకాకారమ తు శయనే మాలాకారం ప్రశస్యతే.(మార్కండేయం)

నీరాజనస్య లక్షణమాహ

కృత్తికా దివసాద్బ్రహ్మన్ న పరేద్యుఃనిశాముఖే.

మహానసద్వారమాసాద్య దీపాన్ ప్రజ్వాలయేద్బహూన్.

దీపకుంబంసమాదాయ ఆధారోపరి విన్యసేత్.

దీపకుంబం సమభ్యర్చ్య దేవమిష్ట్వా విశేషతః.

షడంగన్యాస కృత్వా తు భ్రామయేద్దేవమూర్ధని.

దక్షిణం పాదమారభ్య వామపాదం తు పశ్చిమం.

భ్రామయేద్దేవ దేవేశం ముఖమధ్యే విసర్జయేత్.(అనిరుద్ధే)

ఏవం కృతే ఫలవిశేషమాహ

ఏవం యఃకారయేద్భక్త్యా దీపోత్సవమనుత్తమం.

ఇహలోకే సుఖం ప్రాప్య పరలోకే మహీయతే.(ఈ)

అన్యత్ర

వత్సరే యస్తు రాజేంద్ర దీపదానేన యత్ఫలం.

తత్ఫలం కార్తికే మాసి దీపారోపణకే నరః.

ఏకకాలం ద్వికాలం వా త్రికాలం వాథ కార్తికే.

దీపమారోపయేద్దేవం విష్ణు సారూప్యతాం నయేత్.(మార్కండేయం)

కృత్తికామాసే ఏకాదశ్యాం విశేషయజనక్రమః

కృత్తికే మాసి విప్రేంద్ర! శుక్లైకాదశికా తు వా.

తస్యాముపోష్య రాత్ర్యాంతు జాగరేణ జగత్పతిం.

తత్కాలోచిత రాగోత్థైః తోషయిత్వా తు గీతకైః.

బ్రాహ్మే ముహూర్తేతు సంప్రాప్తే విశేషేణ యజేద్విభుం.

సంశ్రావయేద్గీతకాని స్తోత్రాణి వివిధాన్యథాః.

హోమావసానం సర్వంతు సవిశేషం సమాచరేత్.

తత్ఫలమాహ

తత్కాలే యే చ గాయంతి తచ్చ శ్రుణ్వంతి యే జనాః.

తేషాంపుణ్య ఫలావాప్తిం కః శక్నోత్యభివర్ణితుం.

ఆచార్యః సాధకవాపి కుర్వీరన్నేవ ముత్సవం.(పారమే)

ధనుర్మాస పూజా విషయమాహ

కోదండస్తే సవితరి యావన్మకర సంక్రమం.

తావద్దినేషు ప్రత్యూషే భగవంతం జనార్దనం.

యథావత్పూజయేద్దేవి స్నానార్థం ప్రోక్షణం చరేత్.

అలంకారాసనే నీత్వా భక్త గాథా సమన్వితైః.

స్తోత్రైరన్యైర్నృత్త గీతైస్తోషయేద్ధరిమవ్యయం.

ముద్గాన్నం సుఘృతం క్షీరం మరీచ్యాది సమన్వితం.

సోపదంశం శర్కరాంచ కదళీఫల సంయుతం.

ఏవం ప్రతిదినం ప్రాతర్దేవస్య వినివేదయేత్.(శ్రీ)

ధనుర్మాసే ఉషః కాలే పూజనస్య కారణమాహ

ధనుర్మాస దినం వక్ష్యే కేశవారాధనం పరం.

కోదండస్తే సవితరి ప్రత్యూషే పూజయేద్ధరిం.

ద్వాదశాబ్దార్చనం ఫలం యావద్దినేనేకేన లభ్యతే.

చాపమాసంతు దేవానాం రాత్ర్యంతమితి హి స్మృతం.

రాత్ర్యంతం దేవకాలంస్యాత్ దేవప్రీతికరం పరం.(జయోత్తరే)

తత్కాలే ముద్గాన్న నివేదన అవశ్యకత్వం

మార్గశీర్షే దేవతానాం ప్రాతఃకాల ఇతి స్మృతః.

ప్రాతఃకాలే మహద్భిస్తు సాత్వికః సముదాహృతః.

తస్మిన్నభిగమే కాలే పూజనం సాత్వికం స్మృతం.

ముద్గాన్నం చ గుళాన్నమ్చ సాత్వికం పరిచక్షతే.

తత్కాలే సాత్వికాన్నేన వాసుదేవం తు తర్పయేత్.(విష్ణు,శ్రీ:)

ఏతత్పూజనస్య ఫలమాహ

ఉత్సవం సంపదాయుష్యం పుష్టిదం మోక్షదం భవేత్.

ద్వాదశాబ్దార్చనఫలం దినేనైకేన లభ్యతే.(శ్రీ:)

ధనుర్మాసే అరుణోదయసమయే దీపారోపణే ఫలవిశేషమాహ

తస్మిన్ మాసే విశేషేణ దేవదేవస్య సన్నిధౌ.

సర్పిషా తిలతైలైర్వా దీపారోపణమాచరేత్.

త్రిం శద్దినే విశేషేణ దీపమారోపయేత్తు యః.

ఇహ భుక్త్వాऽఖిలాన్భోగాన్ విష్ణులోకంసగచ్ఛతి.(ఈ)

ఉషః కాలప్రసాద భక్షణే ఫల కథనమాహ

అరుణోదయ వేళాయాం ధనుర్మాసే జగత్పతేః.

నివేదితంతు ముద్గాన్నం సహస్ర ఫలదం స్మృతం.

భక్తేభ్యోऽర్పిత శేషంతు ప్రసాదం మోక్షసిద్ధిదం.(పరమపురుషం)

మార్గశీర్షే అధ్యయన ఉత్సవం కర్తవ్య విధిః

ఉత్సవః కల్పయేత్ దివ్యో మార్గశీర్షేऽథ మాసకే.

అధ్యయనోత్సవః కుర్యాత్ దేవదేవస్య సన్నిధౌ.

ఏకాదశ్యాం పూర్వపక్షే విశేషం యజనం చరేత్.

ఋగ్వేదం పూర్వదిగ్భాగే యజుర్వేదంతు దక్షిణే.

పశ్చిమే సామవేదంతు అథర్వంచోత్తరే తథా.

ఆగ్నేయేతు స్మృతిం జప్త్వా పురాణం నైఋతిం తథా.

ఇతిహాసస్తు వాయవ్యే స్తోత్రమీశేతు కల్పయేత్.

ఆర్షః మానుషశాస్త్రైశ్చ తంత్రైర్నారాయణాత్మకైః.

ఏవం సంస్థాప్య విధివద్ పూజయిత్వా విశేషతః.(పారాశర్యే)

మోక్షోత్సవస్య కారణమాహ

సర్వజ్ఞస్య జగత్స్రష్టుః స్వయోభూన్మాంచనాస్మరత్.

మమకర్ణాత్ సముద్భూతావసురౌ లోకకంఠకౌ.

బ్రహ్మాణం హంతుమారేభ్తౌ సోఽరోదీత్ ప్రాకృతో యథా.....

మయాహతౌ తౌ దేవత్వం ప్రాప్తౌ చక్రాబ్జధారిణౌ.

మత్స్వరూపమపి జ్ఞాత్వా నమస్కృత్య కృతాంజలీ.....

బ్రహ్మాదయోఽపి త్వల్లోక సదృశం రత్నమందిరం.

కల్పయిత్వా త్వదర్చాయాం ఏకాదశ్యుత్సవం చరేత్.....

కృత్వోత్సవం తథాభూతమేకాదశ్యాం విశేషతః.

విశంతి మోక్షంతస్మాత్ సో మోక్షోత్సవ ఇతీర్యతే.(శ్రీ:)

ఉత్తరద్వారేణ ప్రవేశన ఫలమాహ

తదా పశ్యంతి యే త్వాం నమస్యంతిచ యేజనాః.

ఉత్తరద్వార మార్గేణ ప్రవిశంతి చ యే హరే.

తే వైకుంఠమిమం ప్రాప్య మోదంతాం నిత్యసూరివత్.(శ్రీ:)

అన్యత్ర

గురుః కవాటముద్ఘాట్య పథా తేన హరిం నయేత్.

తదా పశ్యంతి యే దేవం తేన ద్వారేణ యాంతి యే.

మహాపాతకినోఽపి స్యుర్మోక్షభాజో భవంతి తే.(శ్రీ,విష్ణు)

అనంతరం భక్తబింబానాం బహుమాన విధిః

ఏకైకశో భక్తబింబానానాయ్య చ హరేః పురః.

గంధమాల్యం చ తులసీం దత్వా భక్తస్య మూర్ధని.

నిక్షిప్య పాదుకాం చైవ భూమౌ భక్తాన్నివేశయేత్.

తైరుక్తాభిర్గీతాభిస్తోషయేత్ భక్తవత్సలం.(శ్రీ)

అన్యత్ర

దేవమారోప్య దేవీభ్యాం విష్వక్సేనాదికానపి.

దేవస్యాభిముఖం స్థాప్యహ్యాలంగారాసనోదితైః.

భోగైర్దేవం సమభ్యర్చ్య భక్త బింబాంశ్చ దేశికః.

సదాగమాదికాన్ వేదాంస్తథా దివ్యాశ్చ సంహితాః.

ఇతిహాసపురాణాని స్తోత్రం దైవమ్చ మానుషం.

వేదోపబృంహణంచాన్యత్సంస్కృతం ప్రాకృతం తు వా.

భాషాంతర గతం వాపి తదా సంశ్రావయేద్విభుం.(పారమే,ఈ)

అన్యత్ర

వీణావేణురవైశ్చైవ నృత్త గీతాదిభిః సహ.

మంటపం ద్విః పరిభ్రామ్య పునః సింహాసనే విభుం.

సమారోప్య సమభ్యర్చ్య సాయంగాలే విశేషతః.

చతుఃసహస్రికామాద్యాం ద్రామిడీం స్తుతిముత్తమాం.

గాపయేద్విష్ణవైస్తత్ర నైవేద్యాంతే దినే దినే.

ధామప్రదక్షిణం నీత్వా మందిరాంతఃప్రవేశయేత్.(వాసిష్ట,ఈ)

పుష్యమాస ఉత్సవ విధిః

మకరస్థే దినకరే తత్కాలే సంగ్రమే ద్విజాః.

సంస్నాప్య దేవదేవేశం పంచ వింశతిభిర్ఘటైః.

అలంకృత్య విశేషేణ హవిరాదీన్నివేదయేత్.

తత్కాలే యజమానశ్చ గోభూస్వర్ణాదికాంస్తథా.

కూశ్మాండ వ్రీహి దానంచ కుర్యాద్దేవస్య తుష్టయే.(ఈ)

అన్యత్ర

పుష్యేచ మాసి నక్షత్రే పౌర్ణమాస్యామథాపి వా.

ఆరాధనం భగవత్స్సర్వ పాప వినాశనం.(పాద్మే)

ప్రణయకలహోత్సవ మాస నిర్ణయే

ఆరభ్య మకరాన్మాసాన్ మీనమాసాంత మబ్జజే.

శుక్రవారాది దివసే ప్రణయోత్సవమాచరేత్.(శ్రీ:)

అన్యత్ర

తదన్యేద్యుర్దేవదేవేశం సమభ్యర్చ్య విశేషతః.

అశ్వరత్నే సమారోప్య దేవముత్సవముత్తమం.

పూర్వోక్త విధినా కుర్యాన్మృగయోత్సవముత్తమం.(ఈ)

డోలోత్సవస్య కాల నిరూపణ్మాహ

ఉత్తరాయణ కాలేవా దక్షిణాయనమథాపివా.

శుక్లపక్షే విశేషేణ పంచమీ సప్తమీతువా.

ఏకాదశీ వా దశమీ ద్వాదశి పూర్ణిమాంతువా.

సమారభ్యోత్సవం కుర్యాత్సప్తాహంవా నవాహకం.

పంచాహం వా త్రయహంవాపి విభవేచ్ఛాను సారతః.(ఈశ్వరం)

అన్యత్ర

ఫల్గున్యాముత్తరాఖ్యాయాం కుర్యాచ్చంద్రోదయే నృప.

దృష్టే మహోత్సవే వాపి ప్రదోషేవా విశేషతః.

చైత్రేతు శుక్లద్వాదశ్యాం డోలారోపణమాచరేత్.(మార్కండేయం)

డోలాయాః లక్షణమాహ

ద్వాత్రింశత్ స్తంభసంయుక్తం చతుర్వింశతిభిస్తువా.

షోడశస్తంభయుక్తంవా చతుర్ద్వార సమన్వితం.(ఈశ్వరే)

డోలాదీనాం దేవతానాం నిర్ణయమాహ

డోలాయాః ఫలకా మధ్యే అనంతం పరిపూజయేత్.

పాశేషుచైవ ధర్మాద్యష్టకంవా చతుష్టయం.

స్తంభేషు గరుడవ్యూహ మభ్యర్చ్య క్రమయోగతః.

తథైవ చతురోవేదాన్ రజ్జుషు క్రమ యోగతః.

ఇతిహాసపురాణాని వేదాంగాని తథైవ చ.

ఫలకాయామష్టదిక్షు పూజయేన్మునిసత్తమాః.

వ్యాపకాంస్తు చతుర్మంత్రాన్ పదేషు పరిపూజయేత్.

ఇష్ట్వాధ్వజేషు సావిత్రీ ఛత్రేషు వ్యాహృతీస్తథా.

ప్రణవంతు పతాకాసు తోరణేషు స్వరాంస్తథా.

వ్యంజనానిచ సంపూజ్య డోలాం కృత్వా తు వాజ్మయీం.

డోలాయాః పరితో దిక్షు ఇంద్రాదీన్ పరిపూజయేత్.

యద్వా సర్వేషు అనంతంవా గరుడంవాఽపి పూజయేత్.(ఈ-శ్రీః)

డోలోత్సవ దర్శన ఫలమాహ

డోలాచాలన వేళాయాం యే పశ్యంతి శ్రియఃపతిం.

ఇహ తే ప్రాప్యచాభీష్టాన్ ప్రాప్నువంతి పరాంగతిం.(ఈశ్వరే)

అన్యత్ర

డోలారోపిత దేవేశం పశ్యంతి బ్రహ్మ వాదినః.

ప్రయాంతి విష్ణుసాలోక్యంముక్త్వామోక్షమిహైవతు.(మార్కండేయం)

అన్యత్ర

యఃకరోతి జగద్భర్తురిమముత్సవ మబ్జజే.

సంసారశృంఖలాముక్తో మోక్షం ప్రాప్య స మోదతే.(శ్రీ)

మాఘమాసే తిలపద్మపూజన క్రమమాహ

మాఘమాసే సితే పక్షే పంచమ్యాం మధువిద్విషం.

సమారాధ్య యథా శాస్త్రం దేవస్యాగ్రే మహీతలే.

కృష్ణాజినేన శుద్ధేన భేదనచ్ఛేదనాదినా....

తిలానాం భారమేకంవా ద్వౌవా కృత్వా చ వేదికాం.

త్రిమేఖలాం తిలే తస్మిన్ పద్మాకార సమాకృతీం...

అభ్యర్చ్య గంధపుష్పాద్యై స్తిలస్తైస్తదనంతరం.

అధీయానేషు విప్రేషు తుర్య వాదిత్ర ఘోషణే.

తస్మై భాతాయేదమర్చయిత్వా ఽక్షతాదిభిః.

తిలపద్మం ప్రదాతవ్యం సన్నిధౌ వారి పూర్వకం.

దద్యాచ్చ దక్షిణా తేభ్యో గురవేచ యథోదితం.(పాద్మే)

తత్ఫలమాహ

ఇత్థం తిలసరోజం యే దద్యాద్ధాన్యాది సంయుతం.

పునాతి స పితౄన్ సర్వానాత్మానం చ పరావరాన్.(పాద్మే)

ప్లవోత్సవ కాలనిర్ణయే

శిశిరాద్యేషు ఋతుషు త్రిష్వేకస్మిన్ సమాచరేత్.

శుక్లపక్షేఽథవా కృష్ణే దేవేశస్య ప్లవోత్సవం.

యజమానస్య జన్మక్షే దేవ జన్మక్షేపివా.

ప్లవాధిరోహణం కుర్యాద్రాజరాష్ట్రాభివృద్ధయే.

తన్నక్షత్రానుసారేణ సప్తాహంవా నవాహకం.

పంచాహంవా త్రయహంవాపి ఏకాహంవోత్సవం భవేత్.(ఈశ్వరే)

అన్యత్ర

శైశిరే గ్రీష్మకాలే వా శుక్లపక్షే శుభే దినే.

మాసర్క్ష పూర్ణిమాయాం వా కర్తవ్యస్తు ప్లవోత్సవః.(శ్రీ:)

ప్లవస్య దేవతాః విషయే

ప్రోక్ష్య పుణ్యాహ తోయేన సరస్తోయంచ దేశికః.

దహనాప్యాయనాభ్యాంచ సంశోద్య విమలోదకే.

క్షీరార్ణవం సమావాహ్య సంపూజ్యా౭ ర్ఘ్యాభిర్ద్విజాః.

ప్లవే ఫణీంద్రమావాహ్య పరితఃకుముదాదికాన్.

సమభ్యర్చ్య అర్ఘ్యగంధాద్యైః కుంభేచావాహ్య పూజయేత్.(ఈశ్వరే)

అన్యత్ర

కుంభే క్షీరార్ణవేశంచ భూమిం శేషం యథాక్రమం.

ప్లవే భూమిం విమానేచ శేషమావాహయేద్గురుః. (శ్రీ:)

క్షీరార్ణవ ధ్యానం

క్షీరార్ణవాధి దేవేశ పాశాబ్జకర శోభిత.

ప్లవోత్సవార్థం దేవేశ తటాకే సన్నిధింకురు.

ఇతి సంప్రార్థ్య వరుణం తటాకే పూజయేద్రమే.(శ్రీ:)

భూదేవి ధ్యానం

శ్వేత వస్త్ర ధరే దేవీ శ్వేతమాల్యైరలంకృతే.

శ్వేతద్వీపాధిపే దేవీ ప్లవేస్మిన్ సన్నిధిం కురు.(శ్రీ:)

శేషస్య ధ్యానం

ఫణామణి సహస్రేణ శోభితామర వందిత.

నాగేంద్ర విష్ణు శయన ప్లవరూపంభజ ప్రభో.(శ్రీ:)

ఫాల్గున మాసే శ్రీకామవ్రత దిన నిశ్చయః

దినాని పంచ శస్తాని వైష్ణవాని చతుర్ముఖ.

తేషు వ్రతమనుష్ఠేయం సర్వాభిప్రేత సాధనం.

పక్షద్వయేఒపి ద్వాదశ్యౌ సినీవాలీ కుహూస్తథా.

శ్రవణక్లే దినానిస్యుర్మాసేషు ద్వాదశాధిపః.(పాద్మం)

లక్ష్మ్యాః విషయే శ్రీకామవ్రతం

మాసరేక్ష పౌర్ణమాస్యాం చ యజనం స్నపనాదిభిః.

ఫాల్గునే మాసి ఫల్గున్యాం శ్రీకామో హరిమర్చయేత్.

ఉపోష్యపూర్వం నియతో ధ్యాయన్నిత్థం సమాహితః.

విపులే బిల్వవిపినే మధ్యే పుష్కరశోభితే.

మహతటాకే శింజాన పక్షిసంఘసమాకులే.

మండలే తత్ర మాహేంద్రే ప్రాకారపరివేషణే.

చతుర్ద్వారే చతుర్దిక్షు కల్పకద్రుమమండితే.

సౌవర్ణే బహుకల్యాణరత్నస్తంభసమన్వితే.

సింహాసనవరే రత్నపద్మేఽష్టదళసంయుతే.

కర్ణికాకేసరోపేతే సుఖాసీనం శ్రియాసహ.

పూర్వాదిదిక్షు ధ్యాతవ్యా వాసుదేవాదయోదలే.

ఆగ్నేయాదిషు కోణేషు చత్వారో హస్తినఃక్రమాత్.

గుగ్గులశ్చ కరండశ్చ దమకశ్శలలస్తథా.

శంఖపద్మనిధీచాపి సింహవిష్టరపార్శ్వయోః.

అన్యోన్యాభిముఖౌ భూరి వసంతౌ వసు సర్వదా.

భూమ్యాదయోఽష్టౌ పూర్వాదిదిక్షు చామరపాణయః.

ఇంద్రాదయశ్చ పూర్వాదిదిక్ష్వష్టాస్వష్టౌ స్థితాః.

స్థితాశ్చతుర్షు ద్వారేషు వేత్రహస్తాస్సకుంచికాః.

కుబ్జవేషాః స్త్రియో ద్వారి పాలయంత్యో మనోహరాః.

బలాకినీ విభీషికా చ తథైవ వనమాలినీ.

శాంకరీ చ క్రమాదేతాః పూర్వాదిషు చతుర్ముఖ.

ద్వారాణి పాలికాభిశ్చ పూర్ణకుంభైర్విభైస్తథా.

తోరణైర్దామభిమౌక్తైర్దీపైరన్యైశ్చ మంగలైః.

పరిష్కృతాని ధ్యాత్వైవం దేవీం దేవం చ పూజయేత్.

శ్రియం వా కేవలం పద్మే కర్ణికాయామవస్థితం.

మండపే తత్ర పూర్వోక్తే పరివారసమన్వితే.

లక్ష్మీప్రసూనకైః పద్మైః హోమో బిల్వాదిపల్లవైః.

సమిదాజ్యైశ్చ మంత్రేణ శ్రియశ్చాష్టాక్షరేణ చ.

శ్రీసూక్తాని చతుర్దిక్షు పాఠ్యాని పృథివీసురైః.

ఆరాధ్యాభిష్టుయాదంతే స్తోత్రైర్బహువిధైః శ్రియం.

ధ్యానం

నమామి దేవి లోకానాం జనయిత్ర్యబ్జసంభవే.

సర్వలోకేశ్వరైశేశవల్లభే దుర్లభేఽధమైః.

వాసుదేవాంగసంస్పర్శ సుఖైకరసభాజనే.

నమస్తే శుభదే దేవి దేవానామధిదేవతే.

యదృచ్ఛయాపి తే యేషు కటాక్షాః పతితాస్సకృత్.

క్షుద్రేష్వపి ప్రగల్భంతే తే త్రిలోకేశ్వరాః క్రమాత్.

న స్పృశంతి త్రిలోకేశానపి యాన్ వీక్షణాని తే.

సంపాద్యంతే క్షణాత్ క్షుద్రా నాకపృష్ఠాదపి చ్యుతాః.

లావణ్యాదిగుణా యత్ర కాష్ఠామశ్నువతే పరాం.

తాని స్వాదీయాన్యంగాని దేవి కః స్తోతుమర్హతి.

త్వం మాయా త్వామవిద్యాసి వంశంతీ(త్వం శక్తిః)కర్మణామపి.

చైతన్యశక్తిస్త్వమసి ప్రకృతిస్త్రిగుణాత్మికా.

త్వమేవ విద్యా త్రయ్యంతా త్రయీ చ త్వం పరావరే.

యస్యాస్తవాయుతాంశాంశే దేవ్యో వాగాదయస్థితాః.

సచ్చిదానందరూపస్య పరస్య పరమాత్మనః.

ఆనందాదిమయీమూర్తిరవిభక్తా భవత్యసి.

ప్రభాసి తస్య నిత్యా త్వం భాస్వతః పరమాత్మనః.

సంధ్యా త్వమసి విప్రాణాం వందనీయా దినే దినే.

భూర్భువః స్వస్త్రయీ చ త్వం భూరసి త్వం భువోఽసి చ.

స్వరసి వ్యాహృతిశ్చాసి ఋగ్యజుస్సామకారణం.

త్వామాహుతిస్త్వమిష్టిశ్చ దక్షిణాసి త్వమేవ చ.

సిద్ధిశ్చ కర్మణాం త్వత్తో నాన్యాస్తి కమలాలయే.

నీతిరాన్వీక్షకీ వార్తా విద్యా చాన్యాసి లౌకికీ.

దృష్ట్వా దేవీ త్వయా హీనం మృతప్రాయం జగత్త్రయం.

యత్క్షీరంభోధిమథనప్రాయై రావిర్బభూవిథ.

ఆనుషంగికముత్పన్నం ప్రాప్తమప్సరసామపి.

తాదృగేవామృతాదన్యదిందిరే హరిమందిరే.

హాలాహలవిషం చాపి జన్మనః శ్రేయసే తవ.

ప్రత్యూహరూపేణోత్పన్నం క్షీరవారిధిసంభవే.

అభ్యర్థితా తథోత్పత్తిరేవం నామ మధుద్విషః.

కూర్మాది తిర్యగ్యోనిత్వం యత్ప్రాప్తం పరమాత్మనా.

త్వం సర్వలోకజననీ జనకో జగతాం హరిః.

త్వయా చ విష్ణునా చైతద్వ్యాప్తం స్థావరజంఘమం.

మానః కోశం తథా గోష్ఠం మా గృహం మా పరిచ్ఛదం.

మాశరీరం కళత్రం చ త్యజేయా మా చ సంతతిం.

శ్రుతవాన్ శీలవాన్ దక్షో బుద్ధిమాన్విత్తవాన్నృజుః.

వృత్తవాన్ బంధుమాన్ శ్రీమాన్ పశుమాన్ ధాన్యవానపి.

గుణవాన్ కీర్తిమాన్ లోకే తథాపి జనవాన్ ప్రభుః.

ఆయుష్మాన్ విజయీ భూమాంస్తథైవారోగ్యవానపి.

శ్లాఘ్యువాగ్దేవి పురుషః కటాక్ష విషయాత్తవ.

గుణైర్యథోక్తై రహితస్త్వద్దర్శన వివర్జితః.

క్రోడామూర్తిర్హరేర్యస్యా వక్షోభూమిస్సనాతనీ.

ఆనంత్యాత్తవకల్యాణి గుణానాం వర్ణనే క్షమః.

న వాచస్పతేరన్యేషాం దూరేస్యాన్మాదృశాం స్థితిః.

ప్రసీద దేవి పద్మే త్వం పద్మహస్తే శుచిస్మితే.

పద్మాసనే పద్మయోనేర్జనయిత్రీ హరిప్రియే.

పద్మప్రియే నమస్తుభ్యం విష్ణోర్వక్షస్థలాలయే.

స్తుత్యంతమిత్థమారాధ్య దేవ్యస్సర్వాః శ్రియాదయః.

(అర్హణం చోపవీతం చ వర్ణయిత్వోపచర్యయా.

ధ్యాత్వా యథోక్తమార్గేణ యద్వా ధూమధ్వజార్చనం.)

యావజ్జీవం శ్రియం దేవీమర్చయన్ సంపదం పరాన్.

ఇహానుభూయ భూయోపి పరత్ర శ్రియమశ్నుతే.

యద్యత్కామయమానేన పురుషేణార్చనం శ్రియః.

లభతే తత్తదేవేహ ఫలభేదైః కిమీరితైః.

2-ఆరోగ్యకామస్సవిత్రే మండలే రక్తపంకజే.

ఆసీనం విష్టరే పీతకౌశేయవసనం హరిం.

నిష్టప్తతపనీయామం చతుర్భుజమధోక్షజం.

ప్రసాదసుముఖం సేవ్యం దివ్యాభరణభూషితం.

దేవీసహాయం కల్యాణం కేవలం వా చతుర్ముఖ.

పూర్వాద్యష్టదళాసీనం శక్త్యష్టసముపాసితం.

ఏవం ధ్యాత్వార్చయేన్నిత్యమారోగ్యం పరమశ్నుతే.

అనన్యలభ్యమారోగ్యం సర్వం లబ్ధ్వా తతః పరం.

దినాని పంచశస్తాని వైష్ణవాని చతుర్ముఖ.

తేషు వ్రతమనుష్ఠేయం సర్వాభిప్రేతసాధనం.

పక్షద్వయేపి ద్వాదశ్యౌ సినీవాలీ కుహూస్తథా.

శ్రవణర్క్షం దినానిస్యుర్ మాసేషు ద్వాదశాస్వపి.(ఇతి పాద్మసంహితయాం-15a 73-120)

ఉపచారే విశేషవిధిః

అర్హణం చోపవీతం చ వర్జయిత్వోపచర్యయా.

ధ్యాత్వా యథోక్త మాత్రేణ యద్వా ధూమధ్వజార్చనం.

ఉత్సవంచ శ్రియా దేవ్యా సార్ధం తద్వన్మధు ద్విషః.

యావజ్జీవం శ్రియం దేవీమర్చయన్ సంపదం పరాం.(పాద్మం)

ఏతదుత్సవ కృతే ఫలమాహ

యద్యత్కామయమానేన పురుషేణార్చనం శ్రియః.

లభతే తత్తదేవేహ ఫలభేదైః క్రమోదితైః.

ఏవం ధ్యాత్వార్చయేన్నిత్యం ఆరోగ్యం ఫలమశ్నుతే.

అనన్యలభ్యమారోగ్యం సర్వం లబ్ధ్వా తతః పరం.(పాద్మం)

మీనమాసే వివాహోత్సవ విషయః,తత్ఫలాని

ఫాల్గునే మాసి ఫల్గుణ్యాం తైష సంక్రమణేఽథవా.

దేవీ వివాహంకుర్వీత భక్తి ముక్తిప్రదం తథా.(వి-తిలకే)

ఏవం ప్రతిసంవత్సరం సకలోత్సవాన్ కృతే ఫలనిరూపణమాహ

ప్రతి సంవత్సరంత్వేవం దేవస్య సకలోత్సవాన్.

యఃకారయతి విప్రేంద్రాః సతు సామ్రాజ్య సంయుతః.

ఇహలోకే సుఖంభుక్త్వా చిరం భోగాన్ యథేప్సితాన్.

దేహ సన్యాసకాలేతు ప్రాప్నోతి భగవత్పదం.

ఇతి సంకీర్తితాః సమ్యగ్దేవస్య సకలోత్సవాః.(ఈశ్వరం)

అన్యత్ర

ఏవంబహువిధా దేవీహ్యుత్సవాః సంతి భామినీ.

ప్రాధాన్యతోఽహమవదమేతేష్వన్యతమం తు యః.

కరోతిభక్త్యా తస్యాహం ప్రసన్నః సంపదాయుషం.

పుత్రపౌత్రాది వృద్ధించ జ్ఞానంచాపి మహత్తరం.

దదామిచాంతే మల్లోకం వైకుంఠ పదమాప్నుయాత్.(శ్రీః)

.. ఇతి శ్రీపాంచరాత్రే వచనసారే ద్వితీయోభాగః ..

****

నవబేరవిధానం (అనిరుద్ధసంహితా)

ధ్రువంతు గ్రామరక్షార్థం అర్చనార్థం తు కౌతుకం.

స్నానార్థం స్నపనం ప్రోక్తం ఉత్సవంచోత్సవార్తకం.

బల్యర్థం బలిబేరం చ యాగార్థం మఖకౌతుకం.

శయ్యార్థం శయనం చైవ తీర్థార్థం ఉత్సవే తథా.

పవిత్రారోహణార్థాయ నవబేరాణి కల్పయేత్.

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

జితంతా స్తోత్రాణి

ప్రథమ జితంతా స్తోత్రం

జితం తే పుండరీకాక్ష నమస్తే విశ్వభావన.

నమస్తేస్తు హృషీకేశ మహాపురుష పూర్వజ.

దేవానాం దానవానాం చ సామాన్యమధిదైవతం.

సర్వదా చరణత్వం త్వం వ్రజామి శరణం తవ.

ఏకఃత్వమసి లోకస్య స్రష్టా సంహారకస్తథా.

అధ్యక్షశ్చానుమంతా చ గుణమాయా సమావృతః.

సంసార సాగరం ఘోరమనంతః క్లేశభాజనం.

త్వమేవశరణం ప్రాప్య నిస్తరంతి మనీషిణః.

నతేరూపం నచాకారో నాయుధాని న చాస్పదం.

తథాపి పురుషాకారో భక్తానాం త్వం ప్రకాశసే.

నైవకించిత్ పరోక్షంతే ప్రత్యక్షోసి న కస్యచిత్.

నైవకించిదసిద్ధంతే న చ సిద్ధోసి కస్యచిత్.

కార్యాణాం కారణం పూర్వం వచసాం వాచ్యముత్తమం.

యోగానాం పరమాం సిద్ధిం పరమం తే పదం విదుః.

అహం భీతోస్మి దేవేశ సంసారేస్మిన్ భయావహే.

పాహిమాం పుండరీకాక్ష న జానే శరణం పరం.

కాలేష్వపిచ సర్వేషు దిక్షు సర్వాసుచాచ్యుత.

శరీరే చ గతౌచాపి వర్ధతే మే మహద్భయం.

త్వత్పాదకమలాదన్యత్ న మే జన్మాంతరేష్వపి.

నిమిత్తం కుశలస్యాస్తి యోన గచ్ఛామి సద్గతిం.

విజ్ఞానం యదిదం ప్రాప్తం యదిదం స్థానమార్జితం.

జన్మాంతరేపి మే దేవ మా భూత్తస్యపరిక్షయః.

దుర్గతావపి జాతాయాం త్వద్గతోమే మనోరథః.

యది నాశం న విందేత తావతాఽస్మి కృతీ సదా.

న కామకలుషం చిత్తం మమతే పాదయోస్థితం.

కామయే వైష్ణవత్వం చ సర్వజన్మసు కేవలం.

సర్వేషు దేశకాలేషు సర్వావస్థాసుచాచ్యుత.

కింకరోస్మి హృషీకేశ భూయోభూయోస్మి కింకరః.

ఇత్యేవమనయాస్తుత్యా స్తుత్వా దేవం దినేదినే.

కింకరోస్మీతిచాత్మానం దేవాయైవం నివేదయేత్.

యచ్చాపరాధం కృతవానజ్ఞానాత్ పురుషోత్తమ.

మద్భక్త ఇతి దేవేశ తత్సర్వం క్షంతుమర్హసి.

అహంకారార్థకామేషు ప్రీతిరద్యైవ నశ్యతు.

త్వాం ప్రపన్నస్య మే దేవ వర్ధతాం శ్రీమతి త్వయి.

క్వాహమత్యంత దుర్బుద్ధిః క్వచాత్మహిత వీక్షణం.

యద్ధిదం మమ దేవేశ తదాజ్ఞాపయ మాధవ.

సోహం తే దేవదేవేశ నార్చనాదౌ స్తుతౌ నచ.

సామర్థ్యవాన్ కృపామాత్రమనోవృత్తిః ప్రసీద మే.

ఉపచారాపదేశేన కృతానహరహర్మయా.

అపచారానిమాన్ సర్వాన్ క్షమస్వపురుషోత్తమ.

ఇతి ప్రథమ జితంతా స్తోత్రం సంపూర్ణం

****

అథ ద్వితీయ జితంతా స్తోత్రం

జితంతే పుండరీకాక్ష పూర్ణషాడ్గుణ్య విగ్రహ.

పరానందపరంబ్రహ్మన్ నమస్తే పరమాత్మనే.

నమస్తే పీతవసన నమఃకటకధారిణే.

నమోనీలాలకాబద్ధ వేణీ సుందర విగ్రహ.

స్ఫురద్వలయ కేయూర నూపురాంగద భూషణ.

శోభనైర్భూషితాకార కల్యాణగుణరాశయే.

కరుణాపూర్ణ హృదయ శంఖ చక్ర గదాధర.

అమృతానంద పూర్ణాభ్యాం లోచనాభ్యాం విలోకయ.

కృశం కృతఘ్నం దుష్కర్మ కారిణం పాప భాజనం.

అపరాధ సహస్రాణామాకరం కరుణాకర.

కృపయా మాం కేవలయా గృహాణ మధుసూదన.

విషయార్ణవమగ్నంమాముద్ధర్తుం త్వమివార్హసి.

పితామాతా సుహృద్బంధుః భ్రాతాపుత్రస్త్వమేవహి.

విద్యా ధనం చ కామ్యంచ నాన్యత్కించిత్వయా వినా.

యత్రకుత్ర కులేవాసో యేషుకేషు భవోస్తుమే.

తవదాస్యైక భోగేస్యాత్సదా సర్వత్రమే గతిః.

మనసా కర్మణా వాచా శిరసా వా కథంచన.

త్వాంవినా నాన్యముద్దిశ్య కరిష్యే కించిదప్యహం.

పాహి పాహి జగన్నాథ కృపయా భక్తవత్సల.

అనాథోహమధన్యోహమకృతార్థః కథంచన.

నృసింహఃపాపకృత్క్రూరో వంచకో నిష్ఠురస్సదా.

భవార్ణవేనిమగ్నమ్మాం అనన్యం కరుణోదధే.

కరుణా పూర్ణ దృష్టిభ్యాం దీనం మామవలోకయ.

త్వదగ్రే పతితం త్యక్తుం తావకం నార్హసి ప్రభో.

మయాకృతాని పాపాని త్రివిధాని పునఃపునః.

త్వత్పాదపంకజం ప్రాప్తుం నాన్యత్వత్కరుణాం వినా.

సాధనాని ప్రసిద్ధాని త్వాముద్దిశ్యఃకృతానిపై.

భక్త్యేక లభ్యః పురుషోత్తమోసౌ జగత్ప్రసూతిస్థితి నాశ హేతుః.

అకించనోఽనన్య గతిః శరణ్య గృహాణ మాం క్లేశినమంబుజాక్ష.

ధర్మార్థ కామమోక్షేషు నేచ్ఛామమ కదాచన.

త్వత్పాద పంకజాస్వాద జీవితుం ధీయతాం మమ.

కామయే తావకత్వేన పరిచర్యాను వర్త్మనా.

నిత్యకింకర భావేన పరిగృహ్ణీష్వ మాం విభో.

లోకం వైకుంఠ నామానం దివ్యషాడ్గుణ్యవిగ్రహం.

అవైష్ణవానామప్రాప్యం గుణత్రయ వివర్జితం.

నిత్యసిద్ధైస్సమాకీర్ణం త్వన్మయైః పంచ కాలికైః.

సభా ప్రాసాదసంయుక్తం వనైశ్చోపవనైర్యుతం.

వాపీకూపతటాకైశ్చ వృక్షషండైస్సమన్వితం.

అప్రాకృతం సురైర్వంద్యమయుతార్క సమప్రభం.

ప్రకృష్ట సత్వసంపన్నం కదా ద్రక్ష్యామి చక్షుషా.

క్రీడంతం రమయా సార్ధం లీలాభూమిషు కేశవం.

మేఘుశ్యామం విశాలాక్షం కదా ద్రక్ష్యామి చక్షుషా.

ఉన్నసం చారు వదనం బింబోష్ఠం శోభితాననం.

విశాల వక్షసం శ్రీశం కంబుగ్రీవం జగద్గురుం.

ఆజానుబాహుం పరిఘుమున్నతాంసం మధుద్విషం.

విశాల నిమ్ననాభిం తం ఆపీనజఘనం హరిం.

కరభోరుం శ్రియః కాంతం కదాద్రక్ష్యామి చక్షుషా.

శంఖ చక్ర గదాపద్మైరంకితం పాద పంకజం.

శరశ్చంద్ర శతాక్రాంత నఖరాజి విరాజితం.

సురాసురైర్వంద్యమానం ఋషిభిర్వందితం సదా.

కదా వా దేవమూర్ధానం మామకం మండయిష్యతి.

కదా గంభీరయా వాచా శ్రియాయుక్తో జగత్పతిః.

చామరవ్యగ్రహస్తం మాం ఏవం కుర్వీతి వక్ష్యసి(తి?).

కదాహం రాజరాజేన గణనాథేన చోదితః.

చరేయంభగవత్పాదపరిచర్యాను వృత్తిషు.

శాంతాయ చ విశుద్ధాయ తేజసే పరమాత్మనే.

నమో భగవతే విష్ణో వాసుదేవామితద్యుతే.

నమస్సర్వ గుణాతీత షడ్గుణాయాది వేధసే.

సత్యజ్ఞానానంతగుణ బ్రహ్మణేపరమాత్మనే.

చతుఃపంచ నవవ్యూహ దశ ద్వాదశమూర్తయే.

నమస్తే వాసుదేవాయ బ్రహ్మణే చతురాత్మనే.

నమోఽనంతాయ విశ్వాయ విశ్వాతీతాయ చక్రిణే.

నమస్తే పంచకాలజ్ఞ పంచకాలపరాయణ.

పంచకాలైకమనసాం త్వమేవ గతిరవ్యయః.

పరే వ్యోమ్నిస్థితం దేవం నిరవద్యం నిరంజనం.

అప్రమేయమజం విష్ణుం అబ్జనాభం సురేశ్వరం.

వాగతీతం పరం శాంతం శరణం త్వాం గతోస్మ్యహం.

వర్యాద్వంద్వాతిరిక్తం త్వాం కౌస్తుభోద్భాసి వక్షసం.

విశ్వరూపం విశాలాక్షం కదాద్రక్ష్యామి చక్షుషా.

మోక్షం సాలోక్య సారూప్యం ప్రార్థయే న కదాచన.

ఇచ్ఛామ్యహం మహాబాహో సాయుజ్యం తవ సువ్రత.

సకలాకరణాతీత కింకరోస్మితవానఘ.

పునః పునఃకింకరోస్మి తవాహం పురుషోత్తమ.

ఆసనాద్యనుయాగాంతం అర్చనం యన్మయా కృతం.

భోగహీనం క్రియాహీనం మంత్రహీనమభక్తికం.

తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ దీనం మామాత్మసాత్కురు.

ఇతి స్తోత్రేణ దేవేశం స్తుత్వామధునిఘాతినం.

యాగావసాన సమయే దేవదేవస్య చక్రిణః.

నిత్యం కింకర భావేన స్వాత్మానం వినివేశయేత్.

ఇతి ద్వితీయ జితంతా స్తోత్రం సంపూర్ణం.

****

తృతీయ జితంతా స్తోత్రం

జితంతే పుండరీకాక్ష నమస్తే విశ్వ భావన.

నమస్తేస్తు హృషీకేశ మహాపురుషపూర్వజ.

విజ్ఞాపనమిదందేవ శ్రుణు త్వం పురుషోత్తమ.

నర నారాయణాభ్యాంచ శ్వేతద్వీప నివాసిభిః.

విష్వక్సేన ప్రభృతిభిః కుముదాద్యైశ్చ పార్షదైః.

నారదాద్యైర్మ్మని గణైః సనకాద్యైశ్చ యోగిభిః.

బ్రహ్మ్మశాద్యైస్సుర గణైః పంచకాల పరాయణైః.

పూజ్యసే పుండరీకాక్ష దివ్యమంత్రైర్మ్మహర్షిభిః.

పాషండ ధర్మ్మ సంకీర్ణే భగవద్భక్తి వర్జితే.

కలౌ జాతోస్మ్మదేవేశ సర్వధర్మ్మ బహిష్కృతే.

కథంత్వామసదాచారః పాపప్రసవ భూరహం.

అర్చయామి దయా సింధో పాహి మాం శరణాగతం.

తాపత్రయ తవాగ్నౌ మాం దహ్యమానం సదావిభో.

త్రాహి మాం పుండరీకాక్ష కేవలం కృపయా తవ.

జన్మ్మమృత్యుజరావ్యాధి దుఃఖసంతప్త దేహినాం.

పాలయాశు దృశాదేవ తవ కారుణ్య గర్భయా.

ఇంద్రియాణి మయా జేతుమశక్యం పురుషోత్తమ.

శరీరం మమదేవేశ వ్యాధిభిః పరిపీడితం.

మనోమే పుండరీకాక్ష విషయానేవ ధావతి.

వాణీ మమ హృషీకేశ మిథ్యా పారుష్య దూషితా.

ఏవం సాధన హీనోఽహం కిం కరిష్యామి కేశవ?.

రక్షమాం కృపయా కృష్ణ భవాబ్ధౌ పతితం సదా.

అపరాధ శతంచైవ సహస్రమయుతం తథా.

అర్బుదంచాప్యసంఖ్యేయం కరుణాబ్ధే క్షమస్వమే.

యచ్చాపరాధం కృతవానజ్ఞానాత్ పురుషోత్తమ.

మద్భక్త ఇతి దేవేశ తత్సర్వం క్షంతుమర్హసి.

అజ్ఞాత్వాదప్యశక్తత్వాదాలస్యాద్దుష్ట భావనాత్.

కృతాపరాధం కృపణం క్షంతుమర్హసి మాం విభో.

అపరాధసహస్రాణి క్రియంతేఽహర్నిశం మయా.

తాని సర్వాణి మే దేవ క్షమస్వ మధుసూధన.

యజ్జన్మనః ప్రభృతిమోహవశంగతేన

నానాపరాధశతమాచరితం మయా తే.

అంతర్బహిశ్చ సకలం తవ పశ్యతో మే

క్షంతుత్వమర్హసి హరే కరుణా వచేన.

కర్మణామనసా వాచా యా చేష్టా మమ నిత్యశః.

కేశవారాధనే సా స్యాత్ జన్మజన్మాంతరేష్వపి.

ఇతి తృతీయజితంతా స్తోత్రం సంపూర్ణం.

****

అథ చతుర్థ జింతా స్తోత్రం

జితంతే పుండరీకాక్ష నమస్తే విశ్వ భావన.

నమస్తేస్తు హృషీకేశ మహా పురుష పూర్వజ.

నమస్తే వాసుదేవాయ శాంతానంత చిదాత్మనే.

అధ్యక్షాయ స్వతంత్రాయ నిరపేక్షాయ శాశ్వతే.

అచ్యుతాయావికారాయ తేజసాం నిధయే నమః.

ప్రధానపురుషేశాయ నమస్తే పురుషోత్తమ.

క్లేశకర్మాద్యసంస్పృష్ట పూర్ణషాడ్గుణ్య మూర్తయే.

త్రిభిర్జ్ఞాన బలైశ్వర్యవీర్యశక్త్యంతరాత్మనే.

త్రియుగాయ నమస్తేస్తు నమస్తే చతురాత్మనే.

చతుః పంచనవవ్యూహ దశ ద్వాదశ మూర్తయే.

అనేక మూర్తయేతుభ్యమమూర్తాయైక మూర్తయే.

నారాయణ నమస్తేస్తు పుండరీకాయతేక్షణ.

సుభ్రూలలాట సునస సుస్మితాధరపల్లవ.

పీనవృత్తాయత భుజ శ్రీవత్సకృతలక్షణ.

తనుమధ్య విశాలాక్ష పద్మనాభనమోస్తుతే.

విలాసవిక్రమాక్రాంతత్రైలోక్యచరణాంబుజ.

నమస్తే పీతవసన స్ఫురన్మకరకుండల.

స్ఫురత్కిరీటకేయూర హారకౌస్తుభభూషణ.

పంచాయుధ నమస్తేస్తునమస్తే పంచకాలిక.

పంచకాలపరైకాంతియోగక్షేమవహ ! ప్రభో.

నిత్యజ్ఞానబలైశ్వర్య భోగోపకరణాచ్యుత.

నమస్తేబ్రహ్మరుద్రాది లోకయాత్రాపరిచ్ఛద.

జన్మప్రభృతిదాసోస్మి శిష్యోస్మితనయోస్మితే.

త్వం చ స్వామి గురుర్మాతా పితా చ మమ మాధవ.

అపి త్వాం భగవన్ బ్రహ్మన్ సర్వశ్శక్రోమహర్షయః.

ద్రష్టుం యష్టుమపిస్తోతుం నహిస్మర్తుమనీశతే.

తాపత్రయ మహాగ్రాహ భీషణే భవసాగరే.

మజ్జతాం నాథనౌరేష ప్రణతస్త్వత్పదార్పితా.

అనాథాయ జగన్నాథ శరణ్య శరణార్థినే.

ప్రసీద సీదతే మహ్యం నమస్తే భక్త వత్సల.

మంత్ర హీనం క్రియాహీనం భక్తి హీనం యదర్చనం.

తత్క్షంతవ్యం ప్రపన్నానామపరాధ సహోహ్యసి.

అజ్ఞానాద్యది వాజ్ఞానాదశుభం యన్మయాకృతం.

క్షంతవ్యం తదశేషేణ దాస్యేన చ గృహాణమాం.

సర్వేషు దేశ కాలేషు సర్వావస్థాసుచాచ్యుత.

కింకరోస్మి హృషీకేశ భూయో భూయోస్మి కింకర.

ఇతి చతుర్థ జితంతాస్తోత్రం సంపూర్ణం.

****

పంచమ జితంతా స్తోత్రం.

జితంతే పుండరీకాక్ష నమస్తే విశ్వభావన.

నమస్తేస్తు హృషీకేశ మహాపురుష పూర్వజ.

నమస్తే వాసుదేవాయ శాంతానంత చిదాత్మనే.

అజితాయ నమస్తుభ్యం షాడ్గుణ్య నిధయే నమః.

మహావిభూతి సంస్థాయ నమస్తే పురుషోత్తమ.

సహస్రశిరసే తుభ్యం సహస్రచరణాయ తే.

సహస్రబాహవే తుభ్యం సహస్రనయనాయతే.

అచ్యుతాయ నమస్తుభ్యం ఏకమూర్తాయ తే నమః.

అనేకమూర్తయే తుభ్యమక్షరాయ చ తే నమః.

వ్యాపినే వేదవేద్యాయ నమస్తే పరమాత్మనే.

చిన్మాత్రరూపిణే తుభ్యం నమస్తైయంత మూర్తయే.

అణిష్ఠాయ స్థవిష్ఠాయ మహిష్ఠాయ చ తే నమః.

నేదిష్ఠాయ యవిష్ఠాయ కనిష్ఠాయ చ తే నమః.

పంచాత్మనే నమస్తుభ్యం సర్వాంతర్యామినే నమః.

కల్పనా క్రోడరూపాయ సృష్టి స్థిత్యంత హేతవే.

నమస్తే గుణరూపాయ గుణరూపాది వర్తినే.

వ్యస్తాయ చ సమస్తాయ సమస్తవ్యస్త రూపిణే.

ఆదిమధ్యాంత శూన్యాయ తత్వస్థాయ నమో నమః.

ప్రణవ ప్రతిపాద్యాయ నమః ప్రణవరూపిణే.

లోక యాత్రాప్రసిద్ధ్యర్థం సృష్టి బ్రహ్మాది రూపిణే.

నమస్తుభ్యం నృసింహాది మూర్తి భేదాయ విష్ణవే.

విపాకైఃకర్మభిఃక్లేశైరస్పృష్ట వపుషే నమః.

నమోబ్రహ్మణ్య దేవాయ తేజసాం నిధయే నమః.

నిత్యసాధారణానేక లోకరక్షా పరిచ్ఛద.

సచ్చిదానంద రూపాయ వరేణ్యాయ నమో నమః.

యజమానాయ యజ్ఞాయ యష్టవ్యాయ నమోనమః.

ఇజ్యాఫలాత్మనే తుభ్యం నమ ఇజ్యాది శీలినే.

నమఃపరమ హంసాయ నమస్సత్వ గుణాయ చ.

స్థితాయ పరమవ్యోమ్ని భూయో భూయో నమో నమః.

సంసార విషయావర్త సంకులే చ మహాభయే.

అపారేదుస్తరేగాధే పతితం కర్మభిః స్వకైః.

అనాథమగతిం భీరుం దయయా పరయా హరే.

మాముద్ధర దయాసిందోధో సింధోరస్మాత్సుదుస్తరాత్.

మంత్రహానిం క్రియాహానిం హానిమ్వా న్యామత్వదర్చనే.

క్షమస్వ మమ దేవత్వం అపరాధ సహోహ్యసి.

అపరాధ సహస్రభాజనం పతితం భీమ భవార్ణవోదరే.

అగతింశరణాగతిం హరే ! కృపయా కేవలమాత్మసాత్కురు.

జన్మప్రభృతి దాసోస్మి శిష్యోస్మి తనయోస్మితే.

త్వం చ స్వామి గురుర్మాతా పితా చ మమ మాధవ.

మంత్రహీనం క్రియాహీనం భక్తి హీనం యదర్చితం.

తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ దీనంమామాత్మసాత్కురు.

నాహంహితం విజానామి త్వాం వ్రజామ్యేవకేవలం.

బుద్ధ్యేవం నయ గోవింద ముక్త్యుపాయేన వర్త్మనా.

త్వమేవ వేత్సి శ్రేయో మే నేదమేతదితీతిచ.

బుద్ధియోగం చ మే దేహి యేనత్వాముపయాంయహం.

ఇతి పంచమ జితంతాస్తోత్రం సంపూర్ణం.

****

షష్టమ జితంతా స్తోత్రం.

జితంతే పుండరీకాక్ష నమస్తే విశ్వభావన.

నమస్తేస్తు హృషీకేశ మహాపురుష పూర్వజ.

శ్రీమద్వారవతీనామ వర్ధతాం విజయీ భవాన్.

దివ్యం త్వదీయమైశ్వర్యం నిర్మర్యాద విజృంభితం.

దేవీ భూషాయుధైర్నిత్యైర్ముక్తైర్మోక్షైక లక్షణైః.

సత్వోత్తరైస్వదీయైశ్చ సంగస్థాభిరసస్తవ.

ప్రాగ్ద్వార గోపురవర ప్రాసాద మణిమండపాః.

శాలిముద్గ తిలాదీనాం శాలాశైల కులోజ్వలాః.

రత్నకాంచన కౌశేయ క్షౌమక్రముక శాలికాః.

శయ్యాగృహాణి పర్యంకవర్యాస్థూలాసనాని చ.

కనత్కంకణ భృంగార పతద్గ్రహ కళాంచికాః.

ఛత్రచామర ముఖ్యాంగ సంతు నిత్యాపరిచ్ఛద.

అస్తునిస్తులమవ్యగ్రం నిత్యమభ్యర్చనం తవ.

పక్షేపక్షే విజృంభంతాం మాసి మాసి మహోత్సవాః.

మణికాంచన చిత్రాణి భూషణాద్యంబరాణి చ.

కాశ్మీర సారకస్తూరి కర్పూరాద్యనులేపనం.

కోమళాని చ దామాని కౌసుమైస్సారభోద్గమైః.

ధూపాఃకర్పూర దీపాశ్చ సంతునిత్యా పరిచ్ఛదాః.

నృత్త గీతయుతం వాద్యం నిత్యమత్ర వివర్ధతాం.

శ్రోత్రేషునస్సుధాధారాః కల్పతాం కాహళస్వనైః.

కందమూల ఫలాద్రవ్యం కాలేకాలే వివర్ధతాం.

సూపాపూప ఘృత క్షీర శర్కరా సహితం హవిః.

ఘనసార శిరోతక్రం క్రముకాష్టదళాన్వితం.

విమలానిచ తాంబూల దళాని స్వీకురు ప్రభో.

ప్రీతి భీతియుతోభూయాన్నిత్యం పరిజనస్తవ.

భక్తిమంతిప భుంజంతు పౌరజాన పదైస్సహ.

ధరణీధనరత్నాని వితరంతు చిరంతవ.

కైంకర్యమఖిలం సర్వే కుర్వంతు క్షోణిపాలకాః.

ప్రేమదృగ్సదృశం స్మేరం ప్రేక్షమాణస్త్వదాననం.

మహాంతస్సంతతస్సంతో మంగళాని ప్రయుంజతాం.

పాపమేవ భవేన్నిత్యం పాలయన్ కుశలీ భవాన్.

ఇతి షష్టమ జితంతా స్తోత్రం. ఇతి జితంతా స్తోత్రాణి సంపూర్ణం.

****

అనుబంధం

త్వయా వినా న మే కించిత్ మాంవినా తవకస్తథా.

తస్మాన్మామాత్మసాత్కర్తుం ప్రసీద పరమేశ్వర.

భూమౌ స్ఖలిత పాదానాం భూమిరేవాఽవలంబనం.

త్వయి విప్రతిపన్నానాం త్వమేవ శరణం విభో.

జ్ఞానతోఽజ్ఞానతోవాపి యథోక్త మకృతం మయా.

తత్సర్వం పూర్ణమేవాస్తు సుతృప్తోభవ సర్వదా.

ఓమచ్యుత జగన్నాథ మంత్రమూర్తే సనాతన.

రక్ష మాం పుండరీకాక్ష క్షమస్వాజ ప్రసీద ఓం.

****